

Fjellhaug
internasjonale
Høgskole

Studieplan for

Bachelor i teologi og misjon

(180 studiepoeng)

Høsten 2024

FJELLHAUG INTERNASJONALE HØGSKOLE

Innhold

1. Innledning.....	5
1.1 Innledning	5
1.2 Grunnlag for oppnåelse av bachelorgrad i teologi og misjon	5
1.3 Gradsbetegnelse	5
2. Opptak.....	5
2.1 Opptak.....	5
2.2 Opptakskrav	5
2.3 Politiattest.....	5
3. Studiets hovedmålsetting.....	6
3.1 Hovedmålsetting	6
3.2 Hva kvalifiserer studiet til?	6
4. Læringsutbytte for Bachelor i teologi og misjon	6
5. Studiets faglige profil.....	7
5.1 Studieåret.....	7
5.2 Undervisningsspråk.....	7
5.3 Oppmøte og fravær	7
5.4 Arbeidskrav	7
5.5 Vurderingsformer.....	8
6. Pedagogisk profil	8
7. Studieprogrammets oppbygning.....	8
7.1 Studieløp i Oslo	9
7.2 Studieløp i København	10
7.3 Studieløp i Aarhus	11
8. Utveksling, internasjonalisering og samarbeid	12
9. Kvalitetssikring av studiet.....	12
10. Emnebeskrivelser for emner innen teologi og misjon	13
10.1 Emner på 1000-nivå	13
BTM1001 Innføring i Bibelen (10 stp./ECTS)	13
BTM1002 Kirkehistorie og kirkekunnskap (10 stp./ECTS)	15
BTM1003 Kristen tro og etikk (10 stp./ECTS)	19
BTM1004 Verdensreligionene (10 stp./ECTS)	22
10.3 Emner på 1500-nivå	24
BTM1501 Introduksjon til praktisk teologi og misjonsvitenskap (10 stp./ECTS).....	24
BTM1502 Homiletikk og sjelesorg (10 stp./ECTS)	29

BTM1503 Teologi, samtid og praksis (5 stp./ECTS)	33
BTM1504 Misjonspraksis med feltstudium (10 stp./ECTS)	36
BTM1505 Homiletikk (5 stp./ECTS).....	39
BTM1506 Sjelesorg (5 stp./ECTS)	42
BTM1507 Teologisk dannelse og samtidsanalyse (10 stp./ECTS).....	45
BTM1508 Sjelesorg med introduksjon til praktisk teologi (5 stp./ECTS).....	49
BTM1509 Diakoni (5 stp./ECTS).....	52
TM1515 Evangelieforståelse og praktisk anvendelse (10 stp. /ECTS)	55
10. 2 Emner på 2000-nivå	59
BTM2001 Salmenes bok (10 stp./ECTS).....	59
BTM2002 Utvalgte tekster fra GT (10 stp./ECTS)	63
BTM2003 Markusevangeliet (10 stp./ECTS)	67
BTM2004 Nytestamentlig eksegesi av synoptisk evangelium (10 stp./ECTS)	71
BTM2005 Romerbrevet og paulinsk teologi (10 stp./ECTS)	74
BTM2006 Kristologi og frelseslære (10 stp./ECTS)	77
BTM2008 Dogmatikk med kildetekster (10 stp./ECTS)	81
BTM2009 Misjonsteologi (10 stp./ECTS)	84
BTM2010 Misjon i kontekst (10 stp./ECTS)	89
BTM2012 Misjon, religionsteologi, religionsmøte, islam (10 stp./ECTS)	93
BTM2013 GT eksegesi 1 (5 stp./ECTS).....	97
10.4 Emner på 2500-nivå	100
BTM2501 Kristendommen i et teologihistorisk og globalt perspektiv (10 stp./ECTS)	100
BTM2502 Reformasjon og lutherdom (10 stp./ECTS)	103
BTM2503 Bibelsk etikk (10 stp./ECTS).....	105
BTM2504 Fordypning i nytestamentlig eksegesi (10 stp./ECTS)	107
BTM2505 Skapelse og forløsning (5 stp./ECTS).....	109
BTM2506 Luther og reformasjonen m/kildetekster (10 stp./ECTS).....	111
BTM2508 Fordypning i frelseslæren (10 stp./ECTS).....	114
BTM2509 Bacheloroppgave (10 stp./ECTS).....	117
BTM2510 Bacheloroppgave (15 stp./ECTS).....	119
BTM2511 Lukasevangeliet (10 stp./ECTS)	121
BTM2512 Johannesevangeliet (5 stp./ECTS)	123
BTM2513 Kristen etikk i Luthers teologi? (5 stp./ECTS)	125
BTM2514 Global kirke- og misjonshistorie etter 1300 (10 stp./ECTS)	128
BTM2515 Oldkirke og kristologi (10 stp./ECTS).....	131

BTM2516 Historiografi og kirkehistorisk metode (5 stp./ECTS).....	134
11. Emnebeskrivelser for obligatoriske redskapsemner.....	137
EX1001 Examen philosophicum (10 stp./ECTS).....	137
EX1004 Examen facultatum (10 stp./ECTS).....	141
EX1005 Examen facultatum (10 stp./ECTS).....	144
12. Emnebeskrivelser for språkfag.....	147
GRE1002 Innføring i nytestamentlig gresk (10 stp./ECTS)	147
GRE1003 Nytestamentlige greske tekster (10 stp./ECTS)	150
GRE2501 Fordypning i nytestamentlig gresk (10 stp./ECTS).....	153
LAT1501 Innføring i latin (10 stp./ECTS).....	155
LAT1502 Latinske tekster (10 stp./ECTS).....	158
LAT2501 Fordypning i latin (10 stp./ECTS)	161
HEB1501 Gammeltestamentlig hebraisk (20 stp./ECTS).....	164
HEB1502 Innføring i gammeltestamentlig hebraisk (10 stp./ECTS)	167
HEB1503 Bibelhebraiske tekster (10 stp./ECTS).....	170
HEB1504 Gammeltestamentlig hebraisk og Genesis (10 stp./ECTS).....	173
Appendiks A - Overgangsordninger.....	177
1. Generelle bestemmelser.....	177
2. Studenter som begynte før 2020.....	177
3. Studenter som har begynt på Bachelor i teologi, formidling og ledelse	177

1. Innledning

1.1 Innledning

Studieplanen for bachelorstudiet i teologi og misjon tar utgangspunkt i følgende dokumenter: «Lov om universiteter og høyskoler», «Forskrift om grader og yrkesutdanninger», «Forskrift om opptak, studier og eksamen ved Fjellhaug Internasjonale Høgskole».

Studietilbudet er godkjent av Akademisk råd 20. januar 2021.

1.2 Grunnlag for oppnåelse av bachelorgrad i teologi og misjon

Bachelorgraden i teologi og misjon oppnås på grunnlag av eksamener av 180 studiepoengs omfang og har en normert studietid på 3 år. Det er mulig å gjennomføre studiet på deltid over 6 år.

For å oppnå bachelor i teologi og misjon må graden inneholde følgende elementer:

- 20 studiepoeng i Examen Philosophicum og Examen Facultatum
- 20 studiepoeng i nytestamentlig gresk
- 140 studiepoeng i emner innenfor teologi og misjon. Av disse skal minst 50 stp. være på fordypningsnivå. Minst 20 stp. av fordypningen må være innenfor misjonsfag og 10 stp. av fordypningen i NT må innebære bruk av nytestamentlig gresk. I emnene innenfor teologi og misjon må man være innom alle de teologiske disiplinene (bibelvitenskap, systematisk teologi, kirkehistorie, praktisk teologi og missiologi).

1.3 Gradsbetegnelse

Fullført studium gir graden Bachelor i teologi og misjon.

2. Opptak

2.1 Opptak

Det er opptak til studiet i høstsemesteret. For studenter i Oslo (FIUC-OSL) skjer søknad om opptak gjennom Samordna Opptak. For studenter i København (FIUC-CPH) og Aarhus (FIUC-AAR) er det lokalt opptak annethvert år, partallsår i København og oddetallsår i Aarhus. Ved søknad via Samordna opptak gjelder de nasjonalt fastsatte søknadsfristene. Ved søknad til lokalt opptak kunngjøres søknadsfrister for hvert opptak på høgskolens nettsider.

2.2 Opptakskrav

Opptakskravet er enten generell studiekompetanse (GENS) eller realkompetanse etter gjeldende regler.

For nærmere bestemmelser om opptak og opptakskrav henvises det til «Forskrift om opptak, studier og eksamen ved Fjellhaug Internasjonale Høgskole» som er tilgjengelig via høgskolens hjemmesider.

2.3 Politiattest

Enkelte emner på dette studiet har obligatorisk praksis der du kan komme i kontakt med personer under 15 år. Hvilke emner det er snakk om, kommer fram av emnebeskrivelsen. I slike emner må du levere politiattest. Se høgskolens hjemmesider for mer informasjon om politiattest.

3. Studiets hovedmålsetting

3.1 Hovedmålsetting

Studiets hovedmålsetting er å utdanne og utruste til tjeneste og oppgaver innenfor kirke og kristent organisasjonsarbeid, både nasjonalt og internasjonalt.

3.2 Hva kvalifiserer studiet til?

Bachelorstudiet i teologi og misjon er et utdanningstilbud som kvalifiserer til arbeid med formidling og undervisning i kirkesamfunn og kristne organisasjoner. Studietilbudet kvalifiserer til arbeid som misjonær eller pastor. Studiet er også aktuelt for lærere, bibelskolelærere, forkynnere, misjonærer og frivillige menighetsarbeidere som ønsker mer kompetanse innenfor det teologiske fagområdet.

Studiet kvalifiserer også til videre studier innenfor teologi og kristendomskunnskap på masternivå og ved å supplere med noen emner, kan det også brukes til å søke opptak til teologistudiet ved ulike teologiske institusjoner, herunder MF vitenskapelige høyskole, Universitetet i Oslo, VID vitenskapelige høgskole, Københavns universitet og Aarhus universitet. Høgskolens studieveiledere vil være behjelpelige i en slik prosess.

4. Læringsutbytte for Bachelor i teologi og misjon

En bachelorgrad ligger på nivå 6.2 i Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk og læringsutbyttet defineres i kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse.

Studenten:		
Kunnskap:	Ferdigheter:	Generell kompetanse:
<ul style="list-style-type: none"> - har god oversikt over teologi som fagfelt og kjenner til de ulike teologiske disipliners egenart, problemstillinger og metoder. - har bred kunnskap om Bibelen og fortolkningen av den. - har bred kunnskap om kristen tro i historisk og samtidig perspektiv - har kunnskap om kirkens misjonsoppdrag og kan drøfte hvordan det kristne misjonsoppdragets grunnlag og målsetting kan gjennomføres i vår egen tid.	<ul style="list-style-type: none"> - kan anvende tilegnet kunnskap på praktiske og teoretiske problemstillinger. - kan fortolke (eksegere) bibeltekster i oversettelse og NT-tekster ut fra gresk tekst. - kan bearbeide og presentere kunnskap om kristen tro og lære i ulike kirkelige og faglige sammenhenger. - kan møte mennesker med ulike religiøse eller teologiske oppfatninger med respekt. - kan drøfte utfordringer som det flerkulturelle og flerreligiøse samfunnet	<ul style="list-style-type: none"> - har evne til å arbeide alene og sammen med andre, i tråd med etiske krav og retningslinjer. - kan diskutere og foreslå løsninger på teologiske problemer gjennom dialog med andre og i bevissthet om den praktiske konteksten de kan oppstå og må løses i. - kan bidra til utvikling av god praksis innenfor fagområdet ut ifra faglige forutsetninger og innsikt i yrkesetiske problemstillinger. - kan reflektere over forholdet mellom egen

medfører og kunne bidra til konstruktiv dialog mellom ulike religioner og kulturer - behersker relevante faglige verktøy, teknikker og arbeidsformer og har nødvendig digital kompetanse.	identitet, tro og utøvelse av teologisk innsikt.
--	--

5. Studiets faglige profil

5.1 Studieåret

Studieåret er på 40 uker.

I studietilsynsforskriften stilles det krav til at et heltidsstudium skal ha et samlet arbeidsomfang på 1500-1800 timer per år for heltidsstudenter. FIH har i sine studieplaner forutsatt at det arbeides 266 timer per emne på 10 stp., det vil si et totalt arbeidsomfang på 1596 timer for et studieår.

Læringsaktiviteter per emne fordeles mellom arbeid med læringsaktiviteter i form av forelesninger, praktiske øvelser og obligatorisk praksis (i de emnene dette gjelder), selvstudium i form av lesing av pensumlitteratur, og eksamensforberedelse i form av arbeid med emnets arbeidskrav og gjennomføring av eksamen.

For ulike typer emne kan fordelingen illustreres på følgende måte (eksempler):

	5 stp.	10 stp.	15 stp.	20 stp.
Undervisning/læringsaktiviteter	24 timer	40-50 timer	40-50 timer	80 timer
Selvstudium/kollokvier	69 timer	150-160 timer	280-289 timer	380 timer
Eksamensforberedelse og -gjennomføring	40 timer	66 timer	69 timer	72 timer
Til sammen:	133 timer	266 timer	399 timer	532 timer

5.2 Undervisningsspråk

Undervisningen gis på skandinaviske språk (norsk, svensk eller dansk). Enkelte emner og forelesninger kan gis på engelsk.

5.3 Oppmøte og fravær

Det er i hvert emne angitt antall undervisningstimer. I emner med obligatorisk fremmøte skal ikke fraværet overstige 30 % i det enkelte emne. Fraværsregler i de enkelte emnene framgår av emnebeskrivelsen.

5.4 Arbeidskrav

Flere emner har et gitt antall arbeidskrav. Et arbeidskrav er ulike arbeider og krav som settes som vilkår for å framstille seg til eksamen eller prøve og/eller få endelig karakter i et emne, men der resultatet ikke

inngår i beregningsgrunnlaget for endelig karakter i emnet. Se dokumentet «Retningslinjer for behandling av arbeidskrav» for utfyllende informasjon. Dokumentet finner du på Høgskolens læringsplattform.

5.5 Vurderingsformer

Vurderingsformen i det enkelte emnet oppgis i emnebeskrivelsen. Mange emner har arbeidskrav som må fullføres for å få sluttvurdering i emnet. Høgskolen benytter en gradert karakterskala fra A til F, der A er beste og E er dårligste ståkarakter. I enkelte emner benyttes Bestått/Ikke bestått. FIH har utviklet nivåspesifikke karakterbeskrivelser for institusjonen. Disse er tilgjengelige på høgskolens LMS for studenter og ansatte.

Noen emner er oppført med «Studiekrav som vurderingsform». I disse emnene er sluttvurderingen basert på at studiekravene er godkjente. Regler for antall forsøk per studiekrav står i emnebeskrivelsen. Klage på karakteren skal framsettes innen tre uker fra resultatet er publisert i Studentweb.

For emner med praksis er det utviklet en praksismanual, hvor relevante kriterier for evalueringen av praksisen angis.

For mer informasjon om vurderingsuttrykk og eksamen osv. henvises det til «Forskrift om opptak, studier og eksamen ved Fjellhaug Internasjonale Høgskole».

6. Pedagogisk profil

Innholdet i de forskjellige emnene formidles og bearbeides gjennom forelesninger, veiledning, lesing av litteratur, seminararbeid, gruppediskusjoner og endelig ved et avsluttende studentarbeid med påfølgende vurdering.

Undervisningen er forskningsbasert ved at de fleste lærere underviser innenfor de fagområdene hvor de har sin forskningskompetanse, ved at pensum bygger forskning innen det aktuelle fagfeltet og ved at studentene i sitt faglige arbeid i en rekke emner får gjøre forskningslignende læringsaktiviteter, ikke minst gjennom lesing av kildetekster. I flere av emnene innenfor misjonsvitenskap og praktisk teologi, skal studentene gjennomføre arbeidskrav som gir trening i empiriske metoder som observasjon og intervju.

Studiet er ment tilrettelagt så fleksibelt at det kan tas enten som deltidsstudium over lengre tid, eller som et heltidsstudium. Det forutsettes at studentene har tilgang til internett. En vesentlig del av kommunikasjonen mellom høgskolen/lærerne og studentene skal kunne skje via høgskolens læringsplattform.

7. Studieprogrammets oppbygning

Studieprogrammet består av emner som til sammen utgjør 180 studiepoeng. Emnekombinasjonene varierer litt mellom høgskolens tre studiesteder. De felles kravene er som følger:

- 140 stp. emner innenfor teologi og misjon. Av disse skal minst 50 stp. være på fordypningsnivå. Minst 20 stp. av fordypningen må være innenfor misjonsfag. I emnene innenfor teologi og misjon må man være innom alle de teologiske disiplinene (bibelvitenskap, systematisk teologi, kirkehistorie, praktisk teologi og missiologi).
- 20 stp. nytestamentlig gresk.
- 20 stp. Ex.Phil. og Ex.Fac.

Emner på 1000- og 1500-nivå er innføringsemner. BTM1500-kode er valgt for å skille ut emner der en sentral del av undervisningen gis gjennom praksis og praktiske oppgaver. 1500-kode er videre benyttet for de valgfrie språkfagene latin og hebraisk.

Emner på 2000- og 2500-nivå er fordypningssemner og høgskolen anbefaler at studentene som tar disse emnene har forkunnskaper fra innføringsemnene. I flere emner kreves det forkunnskaper i grunnspråk som gresk, latin og hebraisk. Dette er oppgitt i tabellen for de aktuelle emnene.

7.1 Studieløp i Oslo

For studenter med studiested i Oslo anbefales følgende progresjon og oppbygning av studiet for studenter i ordinært studieløp:

1. studieår, høsten	BTM1001 Innføring i Bibelen (10 stp.)	GRE1002 Innføring i nytestamentlig gresk (10 stp.)	BTM1002 Kirkehistorie og kirkekunnskap (10 stp.)
1. studieår, våren	BTM1003 Kristen tro og etikk (10 stp.)	GRE1003 Nyttestamentlige greske tekster (10 stp.)	EX1001 Examen Philosophicum (10 stp.)
2. studieår, høsten	BTM1501 Introduksjon til praktisk teologi og misjonsvitenskap (10 stp.)	BTM2003 Markusevangeliet (10 stp.)	EX1004 Examen Facultatum (10 stp.)
2. studieår, våren	BTM2009 Misjonsteologi (10 stp.)	BTM1502 Homiletikk og sjelesorg (10 stp.)	BTM1004 Verdensreligionene (10 stp.)
3. studieår, høsten	UTVEKSLING <i>eller</i> BTM2006 Kristologi og frelseslære (10 stp.)	UTVEKSLING <i>eller</i> BTM2001 Salmenes bok (10 stp.)	UTVEKSLING <i>eller</i> BTM2010 Misjon i kontekst (10 stp.)
3. studieår, våren	BTM2005 Romerbrevet og paulinsk teologi (10 stp.)	Valgfritt emne* (10 stp.)	Valgfritt emne* (10 stp.)

* Valgfrie emner må velges blant emner som tilbys i Oslo.

7.2 Studieløp i København

For studenter med studiested i København anbefales følgende progresjon og oppbygning av studiet for studenter i ordinært studieløp:

1. studieår, høsten	BTM1001 Innføring i Bibelen (10 stp.)		EX1001 Examen Philosophicum (10 stp.)	LAT1501 Innføring i latin
				Eller Valgfritt emne* (10 stp.)
1. studieår, våren	EX1004 Examen Facultatum (10 stp.)		BTM1002 Kirkehistorie og kirkekunnskap (10 stp.)	LAT1502 Latinske tekster
				Eller Valgfritt emne* (10 stp.)
2. studieår, høsten	BTM1507 Teologisk dannelse og samtidsanalyse (10 stp.)		BTM2009 Misjonsteologi (10 stp.)	GRE1002 Innføring i nytestamentlig gresk (10 stp.)
2. studieår, våren	HEB1502 Innføring i gammeltestamentlig hebraisk (10 stp.)		BTM2515 Oldkirke og kristologi (10 stp.)	GRE1003 Nytestamentlige greske tekster (10 stp.)
	Eller BTM2503 Bibelsk etikk (10 stp.)			
3. studieår, høsten	HEB1503 Bibelhebraiske tekster	BTM2516 Historiografi og kirkehistorisk metode	BTM2514 Global kirke- og misjonshistorie etter 1300 (10 stp.)	BTM2003 Markusevangeliet (10 stp.)
	Eller Valgfritt emne (5 stp.) *	Eller Valgfritt emne (5 stp.) *		
3. studieår, våren	BTM2013 GT-eksegese 1	BTM2505 Skapelse og forløsning	BTM2008 Dogmatikk med kildetekster (10 stp.)	BTM2005 Romerbrevet og paulinsk teologi (10 stp.)
	Eller Valgfritt emne (5 stp.) *	Eller Valgfritt emne (5 stp.) *		

For studenter som vil videre til kandidatstudiet i teologi ved Københavns universitet anbefales et tilleggsemester med emner som presenteres av studieveileder.

* Valgfrie emner må velges blant emner som tilbys i København.

7.3 Studieløp i Aarhus

For studenter med studiested i Aarhus anbefales følgende progresjon og oppbygning av studiet for studenter i ordinært studieløp:

1. studieår, høsten	GRE1002 Innføring i nytestamentlig gresk (10 stp.)	BTM1001 Innføring i Bibelen (10 stp.)	BTM1003 Kristen tro og etikk eller Valgfritt innføringsemne i systematisk teologi (10 stp.)
1. studieår, våren	GRE1003 Nytestamentlige greske tekster (10 stp.)	LAT1501 Innføring i latin (10 stp.)	EX1004 Examen Facultatum (10 stp.)
2. studieår, høsten	GRE2501 Fordypning i nytestamentlig gresk (10 stp.)	LAT1502 Latinske tekster (10 stp.)	EX1001 Examen Philosophicum (10 stp.)
2. studieår, våren	BTM2004 Nytestamentlig eksegesis av synoptisk evangelium (10 stp.)	BTM2012 Misjon, religionsteologi, religionsmøte og islam (10 stp.)	BTM1502 Homiletikk og sjelesorg (10 stp.)
3. studieår, høsten	BTM1002 Kirkehistorie og kirkekunnskap (10 stp.)	BTM2009 Misjonsteologi (10 stp.)	HEB1502 Innføring i gammeltestamentlig hebraisk (10 stp.)
3. studieår, våren	UTVEKSLING eller Valgfritt emne* (10 stp.)	UTVEKSLING eller BTM2008 Dogmatikk med kildetekster (10 stp.)	UTVEKSLING eller HEB1504 Gammeltestamentlig hebraisk og Genesis (10 stp.)

For studenter som vil videre til kandidatstudiet i teologi ved Aarhus universitet anbefales følgende tilleggsemester:

4. studieår, høsten	BTM2005 Romerbrevet og paulinsk teologi (10 stp.)	BTM2508 Fordypning i frelseslæren (10 stp.)	BTM2002 Utvalgte tekster fra GT (10 stp.)
4. studieår, våren	BTM2512 Johannesevangeliet (5 stp.)	BTM2506 Luther og reformasjonen (10 stp.)	BTM2510 Bacheloroppgave (15 stp.)

* Valgfrie emner må velges blant emner som tilbys i Aarhus.

8. Utveksling, internasjonalisering og samarbeid

I norsk høyere utdanning legges det stor vekt på internasjonalisering, og det er et mål at utveksling skal være normalen. Høgskolen anbefaler at utvekslingen legges til ett av de tre siste semestrene. Dessuten anbefales det at studenten på forhånd søker om godkjenning for at emnene som er tenkt gjennomført kan innpasses i bachelorgraden.

Se høgskolens hjemmeside for mer informasjon om muligheter for utveksling.

9. Kvalitetssikring av studiet

Studiets kvalitet, innhold, gjennomføring og videreutvikling blir ivaretatt av høgskolens kvalitetssikringssystem. Studiekvaliteten og studieprogrammene evalueres etter fastsatte sykluser. Studentene involveres i dette og vil regelmessig bli bedt om å foreta evalueringer av enkeltemner. Dessuten evalueres den generelle studiekvaliteten gjennom en årlig studiekvalitetsundersøkelse. Resultatene og hovedfunnene ved både emneevalueringene og studiekvalitetsundersøkelsen blir behandlet i de aktuelle rådene innenfor kvalitetssikringssystemet.

For mer informasjon om høgskolens kvalitetssikringssystem henvises det til «Kvalitetssystem for Fjellhaug Internasjonale Høgskole» som er tilgjengelig i skolens LMS.

10. Emnebeskrivelser

10. Emnebeskrivelser for emner innen teologi og misjon

10.1 Emner på 1000-nivå

BTM1001 Innføring i Bibelen (10 stp./ECTS)

Emnekode:	BTM1001
Emnenavn:	Innføring i Bibelen
Emnenavn nynorsk:	Innføring i Bibelen
Emnenavn engelsk:	Introduction to the Bible
Studiepoeng:	10
Undervisningssemester:	Høstsemesteret
Undervisningssted:	Oslo, Aarhus, København
Emneansvarlig:	Førsteamanuensis Christian S. Holmgaard
Obligatoriske forkunnskaper:	Ingen
Anbefalte forkunnskaper:	Ingen
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Studiepoengreduksjon:	5 stp. mot KRL101-101 5 stp. mot KRL101-103 10 stp. mot RLE1001 og RLE1001N 10 stp. mot BMM1001
Hjelpemiddeliste ved eksamen:	Liste A
Gjelder fra:	1. august 2021

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for hovedtrekkene i og grunnleggende problemstillinger ved Det gamle testamentets tekstsjangre og skriftgrupper, og de ulike GT-bøkernes tilblivelse, litterære særtrekk og sentrale teologiske temaer
- gjøre rede for geografiske forhold og for grunnleggende historiske epoker og begivenheter i det gamle Midtøsten og det gamle Israel spesielt, i gammeltestamentlig tid
- gjøre rede for hovedtrekkene i og grunnleggende problemstillinger ved Det nye testamentets tekstsjangre og skriftgrupper, og de ulike NT-bøkernes tilblivelse, litterære særtrekk og sentrale teologiske temaer
- gjøre rede for Det nye testamentets tidshistorie
- gjøre rede for kulturelle og religiøse forhold i Det nye testamentes historiske kontekst
- gjøre rede for hovedtrekkene og grunnleggende problemstillinger knyttet til Bibelens tekst- og kanonhistorie

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- presentere grunnleggende kunnskap om Bibelens tekstsjangre og skriftgrupper, samt de ulike bøkens tilblivelse, innhold og betydning
- anvende faglig kunnskap og relevante resultater fra forskning på innledningsstoff til Bibelen og treffe begrunnede valg
- finne, vurdere og henvise til informasjon og fagstoff i relevante oppslagsverk, evangeliessynopse og kommentarlitteratur, og fremstille dette slik at det belyser en tekst eller et sentralt bibelteologisk tema

Emnets innhold:

I dette emnet får du en grunnleggende innføring i Bibelen, med vekt på tekstsjangre og skriftgrupper og videre de ulike bibelbøkens tilblivelse, oppbygning og innhold. Det gis også en innføring i GTs og NTs tekst- og kanonhistorie.

I tillegg til dette, vil du få en grunnleggende innføring i geografiske forhold og sentrale historiske epoker og begivenheter i Midtøsten og Israel på gammeltestamentlig tid. Det samme gjelder for nytestamentlig tid, med vekt på innføring i det nye testamentets tidshistorie og kulturelle og religiøse forhold.

Organisering og arbeidsmåter:

Det tilbys 48 undervisningstimer i emnet, fordelt likt mellom GT og NT. Undervisningen gis hovedsakelig som forelesninger.

Vurdering og eksamen:

Vurderingsform	Varighet	Varighetstype
Skriftlig skoleeksamen	5	timer

Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

Det gamle testamente:

Hill, A. E., Walton J. H. (2009). *A Survey of the Old Testament (3rd Ed.)*. Zondervan; ss. 21-30; 35-52; 57-72; 77-96; 101-120; 125-139; 163-176; 181-199; 205-212; 217-232; 257-274; 279-299; 309-324; 329-343; 357-369; 375-396; 401-416; 419-436; 441-450; 455-464; 481-497; 503-515; 519-529; 533-540; 567-577; 581-591; 605-614; 687-697.

Det nye testamente:

Hjort, B. G. (2003). *Det Nye Testamentes Omverden: Om politiske, religiøse og filosofiske forhold på Det Nye Testamentes tid*. Aarhus Universitetsforlag; ss. 15-27, 31-93, 99-100, 103-115, 140-147, 153-157, 162-169, 223-236, 243-299, 305-316.

Og enten:

Hvalvik, R. & Stordalen, T. (1999). *Den store fortellingen*. Det Norske Bibelselskap; ss. 32-64 og 176-382.

eller:

Kjær, T. (2015). *Introduktion til Det Nye Testamente*. Kolon; ss. 7-245.

BTM1002 Kirkehistorie og kirkekunnskap (10 stp./ECTS)

Emnekode:	BTM1002
Emnenavn:	Kirkehistorie og kirkekunnskap
Emnenavn nynorsk:	Kyrkjehistorie og kyrkjekunnskap
Emnenavn engelsk:	Introduction to Church History and Christian Denominations
Studiepoeng:	10
Undervisningssemester:	Høstsemesteret
Undervisningssted:	Oslo, Aarhus, København
Emneansvarlig:	Professor Finn Aa. Rønne
Obligatoriske forkunnskaper:	Ingen
Anbefalte forkunnskaper:	Ingen
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Studiepoengreduksjon:	10 stp. mot KRL102 10 stp. mot RLE1002 og RLE1002N 10 stp. mot BMM1002
Hjelpemiddeliste ved eksamen:	Liste A
Gjelder fra:	1. august 2023

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for sentrale utviklingslinjer i kristendommens historie fra oldkirken og frem til i dag
- *gjøre rede for sentrale utviklingslinjer i norsk kirkehistorie med særlig vekt på tiden etter 1800
- gjøre rede for historien, utbredelsen, organiseringen og det teologiske særpreget til den ortodokse kirken, den katolske kirke, de lutherske kirker, baptismen, metodismen og den pinsekarismatiske bevegelsen

* Studenter fra andre nordiske land kan erstatte dette læringsmålet med følgende:

- gjøre rede for sentrale utviklingslinjer i sitt eget lands kirkehistorie

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- finne, vurdere og henvise til informasjon og fagstoff om kristendommens historie og ulike kirkesamfunn og fremstille dette på en respektfull og sakssvarende måte
- presentere ulike kirkesamfunns egenart og selvforståelse på en respektfull og sakssvarende måte

Emnets innhold:

Emnet er et innføringsstudium og gir et oversiktsbilde over de ulike epokene i kristendommens historie, med særlig vekt på oldkirken, reformasjonen og tiden etter 1800. Hvordan kristendommen utbredte seg

geografisk og hvordan kirken har forholdt seg til samfunnet vil særlig vektlegges. Emnet gir også en innføring i ulike kirkesamfunn som er fremtredende i det norske samfunnet. De ulike kirkesamfunnenes historie, utbredelse og teologiske egenart presenteres.

Emnet gir også en innføring i eget lands kirkehistorie fra kristningen og frem til i dag. I norsk kirkehistorie vektlegges særlig norsk kirkeliv i perioden fra 1850 og framover.

Studenter fra andre nordiske land kan bytte ut norsk kirkehistorie med eget lands kirkehistorie. Dette avklares i så fall med emneansvarlig.

Organisering og arbeidsmåter:

Det tilbys 48 undervisningstimer i emnet fordelt på henholdsvis 24 timer i allmenn kirkehistorie, 12 timer i kirkekunnskap og 12 timer i eget lands kirkehistorie. Undervisningen gis hovedsakelig som forelesninger.

Vurdering og eksamen:

Arbeidskrav:

- delta på ekskursjonsdag hvor man besøker/får besøk fra menigheter tilhørende noen av de kirkesamfunnene som behandles i emnet.

Ved «ikke godkjent», se dokumentet «Retningslinjer for behandling av arbeidskrav».

Eksamen:

Vurderingsform	Varighet	Varighetstype
Skriftlig skoleeksamen	5	timer

Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

For studenter i Oslo

Global kirkehistorie:

Berg, S. H. (2017). *Reformasjonen*. Samlaget, ss. 30-44, 53-76 og 94-111.

Hägg, Henny Fiskå (2004): *Oldkirken – kristendommen i Romerriket 30-395*. Fagbokforlaget, ss.9-108.

Furre, Berge (2007). *Røtter, tistlar og blommar – kristendom i eit historisk riss*. Fagbokforlaget, ss. 33-70 og 97-131.

Norsk kirkehistorie:

Sødal H. K. (2021): *Norsk kristendomshistorie 1800-2020. Fra selvsagt tro til mangfold*. Cappelen Damm, ss. 14-241.

Kirkekunnskap:

Tjørhom, O. (red.) (2017). *Kirkesamfunn i Norge. Innføring i kirkekunnskap*. Cappelen Damm Akademisk; ss. 13-32, 57-212, 233-250, 295-312.

Følgende pensumartikler kommer i kompendium:

Kompendium i global kirkehistorie:

*Astås, Reidar (1994): *Kirke i vekst og virke. Allmenn og norsk kirkehistorie*. Gyldendal Norsk Forlag, ss. 197-208.

*Bach-Nielsen, Carsten og Schjørring, Jens Holger (2012): *Kirkens historie*. Bind 2. Hans Reitzels forlag, ss. 720-746.

*Ellefsen, K. (2022). Historiske perspektiver på misjon, i: Nicolajsen, Jeppe Bach, Kari Storstein Haug, Frank-Ole Thoresen og Ingrid Eskilt (red.) (2022). *Missiologi. En innføring*. Cappelen Damm Akademisk, ss. 99-124.

*Martling, C. H. (2009). *Från Alaska till Kap Horn. En amerikansk religionsgeografi*. Artos, ss. 48-74.

*Oftestad, Bernt T. (1988). *Lære – tro – fornuft. Kirken i nytiden*. Tano, ss. 101-117 og 120-124.

*Rasmussen, Tarald og Thomassen, Einar (2002): *Kristendommen. En historisk innføring*. Universitetsforlaget ss, 169-220.

*Sahlberg, Carl-Eric (2021). *Allmän kirkehistoria. Från Jesus till kyrkan idag*. STH Academic, ss. 97-104, 213-223 og 271-278.

*Skarsaune, Oskar (1987). *Fra Jerusalem til Rom og Bysants*. Tano Forlag, ss. 130-154.

Kompendium i norsk kirkehistorie:

*Sødal, Helje Kringlebotn (2008). *Kristendom II. Tro og tradisjon*. Høyskoleforlaget, ss. 60—80, 112-133.

*T Meistad T. (2000). «Reformasjonen, ortodoksien», i *Kristendommens historie, en innføring*. Høyskoleforlaget; ss. 288-295.

Kompendium med lesetekster:

**De apostoliske fedre. I norsk oversettelse med innledning og noter*. 1984. Luther Forlag
De tolv apostlers lære (Didaché), et utvalg.

Ignatius-brevene, et utdrag.

*Astås, Reidar (1968). *Arbeidsoppgaver og tekster til kirkehistorie*. Fabritius & Sønners Forlag, ss. 27-30, 45-46, 54-55 og 64-66 og 84-87.

**Salmebok for Den norske kirke*, 2013, Eide Forlag:
Den nikenske trosbekjennelse (ss. 1144-1145)

Den apostoliske trosbekjennelse (ss. 1143)

Martin Luthers Lille Katekisme (ss. 1265-1276)

Følgende salmer er pensum:

Folkefrelsar

Nå fryd deg, kristne menighet

For studenter i København og Aarhus

Allmenn kirkehistorie

Ellefsen, K. (2021). Historiske perspektiver på misjon, i: Nicolajsen, Jeppe Bach, Kari Storstein Haug, Frank-Ole Thoresen og Ingrid Eskilt (red.) (2022). *Missiologi: En innføring*. Cappelen Damm Akademisk, ss. 99-124.

Engelbrecht, Edward A. (red.) (2016). *Church History: The Basics*. Concordia Publishing House; ss. 1-364.

Konfesjonskunnskap

Tjørhom, O. (Red.) (2017). *Kirkesamfunn i Norge: Innføring i kirkekunnskap*. Cappelen Damm Akademisk; ss. 13-32, 81-212, 233-250, 273-323.

Eget lands kirkehistorie

Lausten, M. S. (1998). *Danmarks kirkehistorie*. Gyldendal forlag; ss.12-36 og 100-330.

eller:

250 sider om eget lands kirkehistorie som godkjennes av emneansvarlig.

BTM1003 Kristen tro og etikk (10 stp./ECTS)

Emnekode:	BTM1003
Emnenavn:	Kristen tro og etikk
Emnenavn nynorsk:	Kristen tru og etikk
Emnenavn engelsk:	Christian Beliefs and Ethics
Studiepoeng:	10
Undervisningssemester:	Vårsemesteret
Undervisningssted:	Oslo, Aarhus, København
Emneansvarlig:	Førsteamanuensis Arne Helge Teigen
Obligatoriske forkunnskaper:	Ingen
Anbefalte forkunnskaper:	Ingen
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Studiepoengreduksjon:	7 stp. mot KRL103 10 stp. mot RLE1003 og RLE1003N 10 stp. mot BMM1003
Hjelpemiddeliste ved eksamen:	Liste A
Gjelder fra:	1. august 2021

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for hovedpunktene i den kristne tro, med utgangspunkt i den evangelisk-lutherske kristendomsforståelsen
- forklare sammenhengen mellom hovedpunktene i den kristne tro
- gjøre rede for noen av de viktigste tolkningene av de sentrale punktene i den kristne tro, slik dette kommer til uttrykk i andre konfesjoner enn den lutherske
- gjøre rede for hovedtrekkene i den kristne etikken og kunne drøfte forholdet mellom allmenn etikk og kristen etikk
- gjøre rede for det etiske materiale i Bibelen og drøfte hvordan dette kan anvendes i etisk argumentasjon

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- forklare og redegjøre for dogmatiske og kristen-etiske oppfatninger
- reflektere kritisk over egen forståelse av den kristne tro, fagets tematikk og utvikle sin kunnskap om kristen tro og livstolkning

Emnets innhold:

Emnet består av temaområdene kristen tros lære (dogmatikk) og kristen etikk og gir en første innføring i disse.

Troslæren sikter på å gi en helhetsinnføring i den kristne tro, med hovedvekt på den evangelisk-lutherske kristendomsforståelsen. I arbeidet med emnet skal du tilegne deg kunnskap om kristen åpenbaringsforståelse, læren om Gud og frelsen, kirken og nådemidlene. Studiet sikter på å gi innsikt i forskjellige teologiske forklaringer på disse ulike temaene.

Videre gir emnet en innføring i kristen etikk. I dette arbeidet skal du tilegne deg kunnskap om det bibelske grunnlaget for etikken og kunne drøfte forholdet mellom kristen etikk og annen etikk. Det gis en innføring i det etiske materialet i Bibelen, og du skal kunne drøfte hvordan bibelmaterialet kan brukes i møte med aktuell problematikk som for eksempel miljøvern, bærekraft, menneskesyn, fordeling og ansvar for skaperverket. Det gis også en innføring i enkelte emner fra områdeetikken, der en drøfter mulige konsekvenser av bibelmaterialet og det kristne menneskesyn for livet i familie og samfunn.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet har til sammen 48 undervisningstimer, fordelt på 24 undervisningstimer i troslære og 24 timer i kristen etikk.

Vurdering og eksamen:

Vurderingsform	Varighet	Varighetstype
Skriftlig skoleeksamen	5	timer

Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

For studenter i Oslo: Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i høgskolens LMS. Det er merket med *.

Troslære:

Teigen, A. H. (2008). *Innføring i kristen tro*. FiH-forlaget.

eller

Skarsaune, O. (1997). *Troens ord: De tre oldkirkelige bekjennelsene*. Luther; ss. 36- 134.

Valen-Sendstad, A. (1997). *Kristen troslære*. Lohse.

Etikk:

FN-sambandet (2019, 15. januar). *Bærekraftig utvikling*. <https://www.fn.no/tema/fattigdom/baerekraftig-utvikling>

Heiene, G., Thorbjørnsen, S. O. (2011). *Kristen etikk: En innføring*. Universitetsforlaget; ss. 13-232.

Jørgensen, J. A. (2017). Kirkerne og verdens fremtid. I M. S. Mogensen (Red.), *Godt nyt for verden: Kirkens mission og FN's verdensmål for en bæredygtig utvikling* (s. 43-46). Dansk Missionsråd. https://issuu.com/danishmissioncouncil/docs/nymssion_32

Ravn-Pedersen, T. (2017). Sådan fik verden sin mest ambitiøse plan nogensinde. I M. S. Mogensen (Red.), *Godt nyt for verden. Kirkens mission og FN's verdensmål for en bæredygtig utvikling* (s. 15-22). Dansk Missionsråd. https://issuu.com/danishmissioncouncil/docs/nymssion_32

Stott, J. (2006). *Issues Facing Christians Today* (4th ed.). Zondervan Publishing

House; ss. 23-70, 442-499.

Fra de lutherske bekjennelsesskriftene

Brunvoll, A. (1972). *Den norske kirkes bekjennelsesskrifter*. Lunde forlag.

eller:

* Mæland, J.-O. (Red.). (1985). *Konkordieboken: Den evangelisk-lutherske kirkes Bekjennelsesskrifter*. Lunde Forlag; ss. 15-59; 277-295.

eller:

Grane, L. (1976). *Den danske folkekirkes bekendelsesskrifter*. Det Danske Bibelselskab.

BTM1004 Verdensreligionene (10 stp./ECTS)

Emnekode:	BTM1004
Emnenavn:	Verdensreligionene
Emnenavn nynorsk:	Verdsreligionane
Emnenavn engelsk:	World Religions
Studiepoeng:	10
Undervisningssemester:	Vårsemesteret
Undervisningssted	Oslo
Emneansvarlig:	Høgskolelektor Tonje Belibi
Obligatoriske forkunnskaper:	Ingen
Anbefalte forkunnskaper:	Ingen
Studiepoengreduksjon:	8 stp mot KRL104 10 stp. mot RLE1004N 10 stp. mot RLE1004 3 stp. mot BTM2012
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Hjelpemidler ved eksamen:	Ingen hjelpemidler
Gjelder fra:	1. august 2021

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for hovedtrekkene ved utvalgte religionsteorier og religioners plass og funksjon i samfunnet
- gjøre rede for hovedtrekkene ved østlige religioner med særlig vekt på hinduismens og buddhismens historie, gudsforestillinger, lære og ritualer
- gjøre rede for hovedtrekkene ved jødedommens historie, tro, moderne retninger og festkalender
- gjøre rede for antisemittismens historie med vekt på forholdet mellom kirke og jødedom i middelalderen og antisemittismen i Europa i moderne tid
- gjøre rede for islam med særlig vekt på Muhammeds liv og lære samt islams videre utbredelse og historie
- gjøre rede for hovedtrekkene ved muslimsk tro og praksis med vekt på sunniislam
- gjøre rede for hovedtrekkene i muslimsk tro og praksis slik de kommer til uttrykk i ulike bevegelser i islam, med hovedvekt på islamisme, sufisme og folkeislam
- gjøre rede for hvordan ulike muslimske bevegelser kommer til uttrykk i en spesifikk kulturell og geografisk kontekst

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- finne, vurdere og henvise til informasjon og fagstoff om aktuelle religionsteorier og verdensreligionene slik at dette belyser en problemstilling
- kunne møte mennesker med annet religiøst ståsted med gode kunnskaper og med respekt

Emnets innhold:

Emnet gir en grunnleggende innføring i de store verdensreligionene. Jødedommen, islam og østlige religioner skal studeres ut fra et historisk perspektiv og deres respektive tros- og atferdsformer. Videre gir emnet en grunnleggende innføring i religionsteorier og drøfter religionenes rolle og funksjon i det moderne samfunnet.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet har til sammen 48 undervisningstimer og består hovedsakelig av forelesninger. Det undervises 4 timer i religionsteori, 20 timer i østlige religioner, 10 timer i jødedom og 14 timer i islam.

I tilknytning til emnet arrangerer høgskolen en studietur til et aktuelt reisemål for verdensreligioner-emnet. Formålet med studieturen er å gi studentene innblikk i lokal religionspraksis og kultur. Høgskolen kunngjør i begynnelsen av høstsemesteret i hvilket område/land studieturen planlegges, og studentene må påberegne en ekstra utgift i tilknytning til studieturen. Denne turen er frivillig.

Vurdering og eksamen:

Arbeidskrav:

For å kunne gå opp til eksamen må studenten ha fullført følgende arbeidskrav innen to uker før eksamensdato:

- Delta på obligatorisk(e) ekskursion(er).

Ved «ikke godkjent», se dokumentet «Retningslinjer for behandling av arbeidskrav».

Vurderingsform	Varighet	Varighetstype
Skriftlig skoleeksamen	5	timer

Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

For studenter i Oslo: Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i Canvas. Det er merket med *.

*Neegaard, G. (Red.) (2006). *Logos og Dharma: Religioner, livssyn og etikk*. Fagbokforlaget; ss. 17-40.

Gilhus, I. S. & Mikaelsson, L. (2007). *Hva er religion*. Universitetsforlaget; ss. 17-66, 86-112, 130-145.

Marianne Hafnor Bøe, M. og Farstad, M. H. (2023). *Islam – tradisjon, tilhørighet og praksis*. Cappelen Damm Akademisk.

Jacobsen, K. A. & Thelle, N. R. (1999). *Hinduismen og buddhismen*. Høyskoleforlaget; ss. 37-330.

*Opsal, J. (2016). *Lydighetens vei: Islams veier til vår tid* (3. utg.). Universitetsforlaget; ss. 179-215.

Rian, D. & Eidhamar, L. G. (1999). *Jødedommen og islam* (2. utg.). Høyskoleforlaget; ss. 16-108.

10.3 Emner på 1500-nivå

BTM1501 Introduksjon til praktisk teologi og misjonsvitenskap (10 stp./ECTS)

Emnekode:	BTM1501
Emnenavn:	Introduksjon til praktisk teologi og misjonsvitenskap
Emnenavn nynorsk:	Introduksjon til praktisk teologi og misjonsvitenskap
Emnenavn engelsk:	Introducing Practical Theology and Missiology
Studiepoeng:	10
Undervisningssemester:	Høstsemester
Undervisningssted:	Oslo, København
Emneansvarlig:	Førsteamanuensis Robert Lilleaasen
Obligatoriske forkunnskaper:	Ingen
Anbefalte forkunnskaper:	Ingen
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Studiepoengreduksjon:	5 stp. mot PT1001 5 stp. mot BMM1004 5 stp. mot BM1001 5 stp. mot BMM1005
Hjelpemiddeliste ved eksamen:	N/A
Gjelder fra:	1. august 2021

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for praktisk teologi og misjonsvitenskap som fagområder
- gjøre rede for sentrale elementer i den praktiske teologis disipliner
- gjøre rede for forholdet mellom kristen tro, teologi og troens praktiske ytringer
- gjøre kort rede for ulike forståelser av misjonsbegrepet og missiologi som faglig disiplin
- gjøre rede for sentrale begreper, teorier og problemstillinger innenfor kulturstudier og kulturanalyse
- gjøre rede for forskjellige syn på kirkens og kristnes ansvar, muligheter og utfordringer i misjon
- gjøre rede for hvordan migrasjonstematikk påvirker kristen misjon

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- identifisere sentrale problemstillinger i praktisk teologi
- reflektere over relasjonen mellom kristen tro, akademisk teologi og kirkens praksiser

- identifisere og analysere teologi i ulike kristne praksiser
- identifisere, analysere og kritisk vurdere forhold og problemstillinger i spenningsfeltet kultur og misjon i diskusjoner, i egne fremstillinger og i eventuelt fremtidig arbeid i misjon og kirke
- identifisere, analysere og kritisk vurdere forhold og problemstillinger i tilknytning til kirkens og kristnes rolle, muligheter og utfordringer, i diskusjoner, i egne fremstillinger og eventuelt i fremtidig arbeid i misjon og kirke
- gjennomføre mindre empiriske undersøkelser

Emnets innhold:

Emnet gir en grunnleggende innføring i praktisk teologi og misjonsvitenskap, og fagenes sentrale problemstillinger og oppgaver. Introduksjonen i praktisk teologi tar sikte på å presentere forholdet mellom kristen tro og praksis, kirkens praksiser, og teologi som akademisk disiplin. Emnet vil også inneholde en grunnleggende introduksjon av den praktiske teologis sentrale disipliner: homiletikk, kirkelige handlinger, sjelesorg, liturgi, trosopplæring, ekklesiologi og diakoni.

Introduksjonen i misjonsvitenskap vil gi en innføring i missiologi som faglig disiplin. Det innebærer bl.a. å se nærmere på misjonsfagets plass, metoder og utvikling, og definisjon av misjonsbegrepet. Videre vil emnet gi en innføring i kulturforståelse og kulturanalyse. Emnet vil også gi et innblikk i kirkens og enkeltkristnes forhold til misjonens forkynnelse og diakoni, og misjonens forhold til migrasjonstematikk og misjon i det flerkulturelle og flerreligiøse landskapet i Norge/Danmark.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet har 48 undervisningstimer. Det varierer mellom forelesninger, seminar, samtaler og drøftelser, og praktisk arbeid med observasjon og intervju. I seminar skal studentene alene eller i grupper presentere funn/dele erfaringer fra arbeidskrav.

Vurderingsform:

Det er seks (6) studiekraav i emnet. Disse må være godkjent for at det skal gis sluttvurdering i emnet. Det er faglærere i samarbeid med emneansvarlig som for hvert semester bestemmer innholdet i hvert studiekraav.

Studiekraav som vurderingsform:

1. Refleksjonsnotat Praktisk teologi 1. (500 ord)
2. Notat fra observasjon av praksis i en praktisk teologisk disiplin (gudstjeneste, hymnologi, Kirkelige handlinger, diakoni, trosopplæring, sjelesorg, og forkynnelse). (1000 ord)
3. Notat fra intervju med person som er involvert (deltager eller arrangør) i en praktisk teologisk disiplin. (1000 ord)
4. Refleksjonsnotat Misjonsvitenskap 1. (500 ord)
5. Notat fra observasjon i en migrantmenighet og beskrivelse av menighetens misjonstenkning. (1000 ord)
6. Notat fra intervju med en person som driver utadrettet arbeid blant migranter. (1000 ord)

Dersom et studiekraav ikke blir godkjent, får studenten ett (1) nytt forsøk per studiekraav.

Sluttvurdering

For å bestå emnet må studenten gjennomføre og få godkjent studiekravene beskrevet over. Emnet vurderes til bestått/ ikke bestått.

Klage på karakteren skal framsettes innen tre uker fra resultatet er publisert i Studentweb.

Pensumlitteratur: (800 sider)

For studenter i Oslo: Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i høgskolens LMS. Det er merket med *.

Praktisk teologi:

- *Andersen, B. H. (2014). Lov og evangelium i forkyndelse for barn. I T. E. Hamre, E. Lundeby & A. Redse (Red.), *Barnetro og trosopplæring* (s. 169-182). Fagbokforlaget.
  - *Bergem, A. (2008). «Som epler av gull ...» *En bok om kristen sjelesorg. Bind I: Sjelesorgens prinsipielle grunnlag og egenart*. Oslo: Kolon forlag, ss. 92-116.
  - *Harbsmeier, E. & Iversen, H. R. (1995). *Praktisk teologi*. Forlaget Anis; ss. 292-342 og s. 427-445.
  - *Hegstad, H. (2002). Ekklesiologi mellom teori og praksis. I J.-O Henriksen, G. Heiene & S. O. Thorbjørnsen (Red.), *Teologi for kirken: Festskrift til professor dr.theol. Torleiv Austad på 65-årsdagen* (s. 171-180). Verbum.
  - *Hegstad, H. (2009). *Den virkelige kirke*. Tapir Akademisk Forlag; ss. 149-174.
  - *Iversen, H. R. (2018). *Ny Praktisk teologi: Kristendommen, den enkelte og kirken*. Eksistensen; ss. 307-348.
  - *Melangen, K. (2016). *Kunsten å være klar: En fagbok om undervisning i kirken*. Eide; ss. 49-62.
  - *Nordstoga, K. (2014). Musikk i gudstjenesten. I G. Hellemo (Red.), *Gudstjeneste på ny*. Universitetsforlaget; ss. 89-104.
  - *Skjevesland, O. (1999). *Invitasjon til praktisk teologi*. Luther Forlag; ss. 92-98.
- Ward, P. (2017). *Introducing Practical Theology*. Baker Academic; ss. 1-177.

Misjonsvitenskap:

- *Adeney, M. (2009). Is God Colorblind or Colorful? The Gospel, Globalization and Ethnicity. I R. D. Winter & S. C. Hawthorne (Eds.), *Perspectives on the World Christian Movement: A Reader* (4th ed.) (s. 415-422). William Carey Library.
- Austnaberg, H. (2007). Bruk av samfunnsvitenskapar som komplementære vitenskapar i missiologien. Muligheter og begrensning. I *Norsk tidsskrift for misjonsvitenskap*, 61(1), 21–36.
<https://journals.mf.no/ntm/article/view/4157/3475>
- Dalsgaard, S. (2016). Modeller for menighet og mission blandt migranter i Danmark. *Ny Mission*, 31, 133–143. (tilgjengelig i Canvas)
- *Dowsett, R. (2016). Proclaim Christ until He Comes, in Word and Deed: World Evangelical Perspectives. I R. Dowsett, I. Phiri, D. Birdsall, D. O. Terfassa, H. Yung & K. Jørgensen, *Evangelism and Diakonia in Context* (s. 61-71). Regnum Books International.
- Guder, D. L. (2004). Den missionale kirke efter kristenheden. *Ny Mission* 6, 8–23.

(tilgjengelig i Canvas)

Johanson, A. M. S. (2019). Discipelskab, hverdagspraksis og hverdags-spiritualitet i en moderne verden. I *Ny Mission*, 37, 63–71. (tilgjengelig i Canvas)

Johanson, A. M. S., Juel, N. I. Adelin Jørgensen, J. & Østerlund Nielsen, A. (2019). Transformerende discipelskab i en dansk folkekirkelig virkelighet. I *Ny Mission*, 37, 81–85. (tilgjengelig i Canvas)

*Jørgensen, K. (2016). Biblical Perspectives on Kerygma and Diakonia. I R. Dowsett, I. Phiri, D. Birdsall, D. O. Terfassa, H. Yung & K. Jørgensen, *Evangelism and Diakonia in Context* (s. 7-18). Regnum Books International.

*Kahl, W. (2014). Migrants as Instruments of Evangelization: In Early Christianity and in Contemporary Christianity. I C. H. Im & A. Yong, *Global Diaspora and Mission* (s. 71-86). Regnum Books International.

Kjær, B. (2011). Hjemmet - Discipelskabets Centrale Base. *Ny Mission*, 21, 77–84. (tilgjengelig i Canvas)

Meneses, E. H. (2009). If You Belong to Christ: Ethnicity and the Global Church. I *Global Missiology* 6, 1-16. <http://ojs.globalmissiology.org/index.php/english/article/view/195/545>

*Nemer, L. (2016). Evangelism and Social Responsibility: Perspectives from the History of Mission. I R. Dowsett, I. Phiri, D. Birdsall, D. O. Terfassa, H. Yung & K. Jørgensen, *Evangelism and Diakonia in Context* (s. 19-30). Regnum Books International.

Nicolajsen, Jeppe Bach, Kari Storstein Haug, Frank-Ole Thoresen og Ingrid Eskilt (red.) (2022). *Missiologi: En innføring*. Cappelen Damm Akademisk, ss. 21-29, 50-96, 175-185.

Redse, A. (2017). NLMs prinsippdokument om diakoni: En presentasjon. I *Norsk Tidsskrift for Misjonsvitenskap*, 71(4), 16–25. <https://journals.mf.no/ntm/article/view/4398/3713>

Schackt, J. (2009). *Kulturteori. Innføring i et flerfaglig felt*. Fagbokforlaget; ss. 19-89.

Schumacher W. W. (2016). Theology for Culture. Confrontation, Context, and Creation. *Concordia Journal*, 42(3), 211-222. <https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=rh&AN=ATLAn3939552&site=ehost-live>

*Terfassa, D. O. (2016). Trends and Practices of Evangelism among Migrant Churches: Examples from the Ethiopian Diaspora in Scandinavia. I R. Dowsett, I. Phiri, D. Birdsall, D. O. Terfassa, H. Yung & K. Jørgensen, *Evangelism and Diakonia in Context* (s. 289-304). Regnum Books International.

*Walls, A. F. (2014). Mission and Migration: The Diaspora Factor in Christian History. I C. H. Im & A. Yong, *Global Diaspora and Mission* (s. 19-37). Regnum Books International.

Metode:

*Johannessen, A., Tufte, P.A. & Christoffersen, L. (2016). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode*. Abstrakt Forlag AS; ss. 127-159.

BTM1502 Homiletikk og sjelesorg (10 stp./ECTS)

Emnekode:	BTM1502
Emnenavn:	Homiletikk og sjelesorg
Emnenavn nynorsk:	Homiletikk og sjelesorg
Emnenavn engelsk:	Homiletics and Counselling
Studiepoeng:	10
Undervisningssemester:	Vårsemesteret
Undervisningssted:	Oslo, Aarhus
Emneansvarlig:	Høgskolelektor Sven Morten Kjølleberg
Obligatoriske forkunnskaper:	Ingen
Anbefalte forkunnskaper:	Ingen
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Studiepoengreduksjon:	5 stp. mot TM1503 2 stp. mot TM1505 3 stp. mot TM1517 5 stp. mot PT1502 5 stp. mot PT2003 5 stp. mot TM1506 5 stp. mot BMM2002 5 stp. mot BMM2003 5 stp. mot BTM1505 5 stp. mot BTM1506
Hjelpemiddeliste ved eksamen:	N/A
Gjelder fra:	1. august 2021

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for nyere utviklingstrekk i det akademiske studiet av forkynnelse og sjelesorg
- gjøre rede for forkynnensens og sjelesorgens teologi, oppdrag og funksjon
- gjøre rede for den sjelesørgeriske samtalsens forutsetninger og rammer

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- reflektere over den betydning forkynneren og sjelesørgeren har som person
- forberede, gjennomføre og analysere/beskrive en preken
- analysere og gi tilbakemelding på andres prekener
- reflektere over personlig identitetsdannelse
- vurdere, drøfte og analysere utfordringer i den sjelesørgeriske samtalen
- reflektere tverrfaglig over samspillet mellom sjelesorg og forkynnelse

Emnets innhold:

Forkynnelse og sjelesorg er sentrale oppgaver i den kristne menigheten, ikke minst i en luthersk og protestantisk tradisjon. Både i forkynnelsen og i sjelesorgen er målet å gi hjelp og næring til troen og livet.

Emnets homiletiske del gir en grunnleggende innføring i forkynnelsens bibelske og teologiske forankring og hva slags oppdrag og funksjon forkynnelsen skal ha i menigheten. Forkynnelse er et samspill mellom forkynneren, bibelteksten og tilhørerne. Emnet sikter på å gi verktøy til å reflektere over dette samspillet, slik at man kan utvikle seg i rollen som forkynner. Gjennom lesing av relevant pensum, utvikling av egne prekener og analyse/beskrivelse av andres prekener, lærer studenten å reflektere over samspillet mellom forkynneren, bibelteksten og tilhørerne.

Den sjelesørgeriske delen av emnet gir en innføring i sjelesorgens egenart, innhold og funksjon. Sjelesorgens teologiske forankring vil bli vektlagt, sammen med kunnskap og metodiske elementer hentet fra psykologi og sosiologi. Gjennom undervisning, gruppe- og egenarbeid, vil studenten øves i å reflektere over rollen som sjelesørger, identitetsdannelse og trosutvikling, og hvordan man i sjelesorgen best kan møte mennesker som er i utfordrende situasjoner og gi hjelp til å utvikle et bærekraftig liv og tro.

Emnet er praktisk vinklet og en stor del av arbeidet i emnet vil være knyttet til arbeidet med å utvikle og analyse forkynnelse og delta i arbeidsgrupper om troshistorier.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet har 40 undervisningstimer, 20 i forkynnelse og 20 i sjelesorg.

I forkynnelsedelen varieres det mellom forelesninger, samtaler og drøftelser og praktisk arbeid med forberedelse, framføring og analyse/beskrivelse av egen og andres forkynnelse i grupper.

I sjelesorgdelen varieres det mellom forelesninger og drøftelse i plenum av *caser*.

Oppmøte og fravær

For å kunne få sluttvurdering i emnet må studenten ha fullført følgende krav til oppmøte:

1. Delta i den obligatoriske undervisningen. Fraværet skal ikke overstige 30 % (jf. kapittel 5.3). *

Studenter som ikke oppfyller frammøtekravet, må ta emnet på nytt neste gang det tilbys.

* Se «[Fraværsreglement for Fjellhaug Internasjonale Høgskole](#)».

NB! Dersom det ikke melder seg nok studenter til at det kan gjennomføres undervisning i emnet, kan frammøtekravet erstattes av følgende:

- a) Studenten leverer inn og får godkjent tre papers a 500 ord til faglærer i løpet av semesteret.
- b) Studenten møter til to timers (én time er 45 minutter) veiledning fra faglærer.

Vurderingsform:

Det er fem (5) studiekraav i emnet. Disse må være godkjent for at det skal gis sluttvurdering i emnet. Det er faglærere i samarbeid med emneansvarlig som for hvert semester bestemmer innholdet i hvert studiekraav.

Studiekraav:

1. Holde en preken på 15-17 minutter, som ved en gudstjeneste/høymesse.
2. Gi tilbakemelding på en medstudents preken.
3. Få godkjent en bokrapport basert på ett eller to kapitler i sjelesorgpensum. Bokrapporten skal være på 500-700 ord.
4. Delta i arbeidsgruppe om troshistorier.
5. Få godkjent et notat med drøfting av en konkret sjelesørgerisk case. Notatet skal være på 2000 ord.

Dersom et studiekraft ikke blir godkjent, får studenten ett (1) nytt forsøk per studiekraft.

Sluttvurdering

For å bestå emnet må studenten gjennomføre og få godkjent studiekraftene beskrevet over. Emnet vurderes til bestått/ ikke bestått.

Klage på karakteren skal framsettes innen tre uker fra resultatet er publisert i Studentweb.

Pensumlitteratur:

For studenter i Oslo: Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i Canvas. Det er merket med *.

Homiletikk:

Andersen, L. (2006). *Teksten og tiden: En midlertidig bog om forkyndelsen* (Bind 1). Kolon/Credo; ss. 7-44, 129-284.

Andersen, L. (2006). *Teksten og tiden: En midlertidig bog om forkyndelsen* (Bind 2). Kolon/Credo; ss. 105-227.

Gaarden, M (2015). Prædiken som det tredje rum. I *Dansk Tidsskrift for Teologi Og Kirke*, 44(2) (s. 169–173). <https://tidsskrift.dk/dttk/article/view/95963>

Jakobsen, R. N. og Øierud, G. L. (2009). *Prekenbeskrivelser*. Høyskoleforlaget; ss. 11-110.

Ringgaard Lorensen, M. R. (2019). Prædiken mellem autenticitet og resonans. I *Kritisk forum for praktisk teologi* 156 (s. 45-53).

www.eksistensen.dk/media/wysiwyg/Tidsskrifter/KritiskForum/2019/Kritisk-forum-156.pdf

*Ringgaard Lorensen, M. (2020). Nyere nordisk homiletikk: Empirisk vending, fremmedhet og Resonans. I *Tidsskrift for Praktisk Teologi*, 37(1) (s. 42-53).

<https://doi.org/10.48626/tpt.v37i1.5304>

Sjelesorg

Andersen, L. (2015). *Kroppen og ånden: Sjælesorgens basis*. Kolon/Credo; ss. 5-354.

*Engedal, L. G. (1994). Guds hjerte og menneskets sjel: Momenter til analyse av sjelesorgens teologiske og dynamiske egenart. I *Tidsskrift for Sjelesorg*, 14(2-3), 123-147.

*Engedal, L. G. (2000). *Forankring og tilblivelse: Om bearbeiding av egen livserfaring gjennom troshistorie-fortelling*. I *Tidsskrift for Sjelesorg* 20(1-2), 96-113.

*Grevbo, T. J. S. (2006). *Sjelesorgens vei. En veiviser i det sjelesørgeriske landskap – historisk og aktuelt*. Luther; ss. 465-481.

BTM1503 Teologi, samtid og praksis (5 stp./ECTS)

Emnekode:	BTM1503
Emnenavn:	Teologi, samtid og praksis
Emnenavn nynorsk:	Teologi, samtid og praksis
Emnenavn engelsk:	Theology, contemporary culture and practice
Studiepoeng:	5
Undervisningssemester:	Uregelmessig, spør studieadministrasjonen
Undervisningssted:	Aarhus
Emneansvarlig:	Førsteamanuensis emeritus Leif Andersen
Obligatoriske forkunnskaper:	Ingen
Anbefalte forkunnskaper:	Ingen
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Studiepoengreduksjon:	Ingen
Hjelpemiddeliste ved eksamen:	N/A
Gjelder fra:	1. august 2021

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for utvalgte hovedtrekk i norsk/dansk, vestlig og global samtidskultur
- gjøre rede for emner innenfor metode og empiri
- gjøre rede for praksisteori og praksisformer
- gjøre rede for emner innenfor kateketikk og ritualteori

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- reflektere over forholdet mellom kirkelig og sekulær kultur
- applisere disse refleksjonene på kirkelig praksis
- planlegge et undervisningsforløp innenfor kateketikk

Emnets innhold:

I undervisningen gjennomgår og debatterer man en rekke viktige tema, som postmodernitet og senmodernitet, identitet og jeg-et, menneskesyn, absolutisme og relativisme, skam og anerkjennelse, spiritualitet og religiøsitet. Dessuten arbeider man med «den narrative bølge» og i dette arbeidet framlegges og drøftes også samtidsromaner.

I tillegg gis det oversikt over teologisk empiri og metode, kateketikk og religionspedagogikk og ritualteori og liturgikk.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet har 24 undervisningstimer fordelt på 16 timer i samtidskultur og 8 timer i empiri, metode, kateketikk og ritualteori. Dessuten framlegges en samtidsroman i lesegrupper á 6 deltakere med én undervisningstime per to deltakere.

Undervisningen foregår vesentlig av forelesning med debatt/samtale.

Oppmøte og fravær

For å kunne få sluttvurdering i emnet må studenten ha fullført følgende krav til oppmøte:

1. Delta i den obligatoriske undervisningen. Fraværet skal ikke overstige 30 % (jf. kapittel 5.3). *

Studenter som ikke oppfyller frammøtekravet, må ta emnet på nytt neste gang det tilbys.

* Se «[Fraværsreglement for Fjellhaug Internasjonale Høgskole](#)».

Vurderingsform:

Det er to (2) studiekraV i emnet. Disse må være godkjent for at det skal gis sluttvurdering i emnet. Det er faglærere i samarbeid med emneansvarlig som for hvert semester bestemmer innholdet i hvert studiekraV.

StudiekraV:

- 1) Delta i romanlesegruppe og framlegge og kommentere en samtidsroman.
- 2) Få godkjent en hjemmeoppgave på 2000 ord. Oppgaven bedømmes til godkjent / ikke godkjent.

Dersom et studiekraV ikke blir godkjent, får studenten ett (1) nytt forsøk per studiekraV.

Sluttvurdering

For å bestå emnet må studenten gjennomføre og få godkjent studiekraVene beskrevet over. Emnet vurderes til bestått/ ikke bestått.

Klage på karakteren skal framsettes innen tre uker fra resultatet er publisert i Studentweb.

Pensumlitteratur:

Samtidskultur:

Andersen, L. (2015). *Kroppen og ånden: Sjælesorgens basis*. Kolon/Credo; ss. 386-397.

Andersen, L. (2016). *Kroppen og ånden: Sjælesorgens samtale*. Kolon/Credo; ss. 171-180.

Andersen, L. (2006). *Teksten og tiden: En midlertidig bog om forkyndelsen* (Bind 1). Kolon/Credo; ss. 15-32; 47-127.

Andersen, L. (2006). *Teksten og tiden: En midlertidig bog om forkyndelsen* (Bind 2). Kolon/Credo; ss. 7-104.

Frantzen, M. K. (2018). *En fremtid uden fremtid: Depression som politisk problem og kunstens alternative fortællinger*. Informations forlag; ss. 9-68.

Frønes, I. (2001). Skam, skyld og ære i det moderne. I T. Wyller (Red.), *Skam: Perspektiver på skam, ære og skamløshet i det moderne* (s. 69-80). Fagbokforlaget.

Schanz, H.-J. (2009). Hvad er modernitet? I O. Høiris (Red.), *Modernitetens verden: Tiden, videnskab, historien og kunst* (s. 33-40). Aarhus Universitetsforlag.

Metodikk/empiri

Iversen, H. R. (2018) *Ny praktisk teologi: Kristendommen, den enkelte og kirken*. Eksistensen; ss. 39-65.

Schmidt, U. (2019). Empirisk kirkeforskning som bidrag til praktisk teologi. I L. Christoffersen et al (Red.), *Den praktiske teologi i Danmark: Festskrift til Hans Raun Iversen* (s. 269-279). Eksistensen.

Smidt, T. A. (2014). Theories of Practice. I B. Miller-McLemore (Red.), *The Wiley Blackwell Companion to Practical Theology* (s. 244-254). John Wiley & Sons Inc.

Ritualteori/liturgikk:

Johansen, K. H. og Vejrup Nielsen, M. (2017). Nye processioner som udtryk for gamle religionsmønstre. I *Religionsvidenskabeligt Tidsskrift*, 66, 166-181.
<https://tidsskrift.dk/rvt/article/view/26454/23266>

Rønkilde, J. B. (2017). Hvad er meningen? Nyere gudstjenesteteorier og deres betydning for gudstjenesteteologi i Danmark. I *Dansk Tidsskrift for Teologi og Kirke*, 44 (2), 101-117.
<https://tidsskrift.dk/dttk/article/view/95959/144821>

Modeus, M. (2007). *Menneskelig gudstjeneste: Om gudstjenesten som relation og ritual*. Eksistensen; s. 37-61.

Kateketikk/religionspedagogikk:

Johnsen, E. T. (2010). Jesu lidelse, død og opstandelse: En barneteologisk analyse av trosopplæring om påsken. *Prismet: Pedagogisk tidsskrift*, 61(1), 19-39.

Skarsaune, O. (2001). *Og Ordet ble kjød – studier i Oldkirkens teologi*. Luther Forlag; ss. 237-251.

Gunnertoft, A. (2018). Konfirmationsanordningens fire negationer. *Dansk Tidsskrift for Teologi og Kirke*, 45(2), 121-137. <https://tidsskrift.dk/dttk/article/view/106305>

BTM1504 Misjonspraksis med feltstudium (10 stp./ECTS)

Emnekode:	BTM1504
Emnenavn:	Misjonspraksis med feltstudium
Emnenavn nynorsk:	Misjonspraksis med feltstudium
Emnenavn engelsk:	Studies of Missionary Contexts with Internship
Studiepoeng:	10
Undervisningssemester:	Uregelmessig, spør studieadministrasjonen
Undervisningssted:	Oslo
Emneansvarlig:	Undervisningsleder i samarbeid med aktuelle misjonsorganisasjoner
Obligatoriske forkunnskaper:	Ingen
Anbefalte forkunnskaper:	Ingen
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Studiepoengreduksjon:	10 stp. mot TM1510
Krav om politiattest:	Emnet har krav om politiattest. Se pkt. 2.3
Hjelpemiddeliste ved eksamen:	N/A
Gjelder fra:	1. august 2021

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for hovedtrekk i moderne historie, kultur, samfunnsforhold og religion i et valgt land
- gjøre rede for hovedtrekk i misjons- og kirkehistorie i et valgt land
- gjøre rede for hovedtrekk ved kontemporær misjonsvirksomhet i et valgt land, med særlig vekt på skandinavisk tilstedeværelse

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- reflektere over sitt eget møte med et misjonsarbeid i en fremmed kultur
- finne, vurdere og henvise til informasjon og fagstoff om historie, kultur, samfunnsforhold og religion i et valgt land, og fremstille dette slik at det belyser kontekstuelle utfordringer
- finne, vurdere og henvise til informasjon og fagstoff om misjons- og kirkehistorie i et valgt land og fremstille dette slik at det belyser kontekstuelle utfordringer
- anvende den kunnskap emnet har bidratt til i eventuelt fremtidig arbeid i kirke og misjon

Emnets innhold:

Emnet legger til rette for et møte med en konkret kultur- og misjonskontekst og innebærer et femukers feltstudium i et valgt misjonsland. I forberedelse til feltstudium skal studentene tilegne seg grunnleggende kunnskap om historie, kultur, religion og samfunnsforhold i det aktuelle landet. Gjennom kulturmøtet

(både observerende og deltakende) vil studentene gjøre erfaringer med å anvende, utdype og reflektere over, tilegnet kunnskap.

Organisering og undervisning:

Den viktigste delen av emnet gjennomføres som en femukers feltpraksis og skjer i et samarbeid mellom Fjellhaug Internasjonale Høgskole og samarbeidende misjonsorganisasjoner.

Feltpraksisen vil være knyttet til et misjonsland. Studenten søker til undervisningsleder om plassering av feltpraksis. På bakgrunn av tildelt praksisfelt oppnevner undervisningsleder en faglærer som gir inntil 4 timer veiledning i valg av pensumlitteratur og oppgaven. Pensumlitteraturen skal være på 500 sider. Det holdes også en obligatorisk samling hvor det gis noe undervisning om det å være gjest på felt, oppgaveprosess og -metode.

Retningslinjer for gjennomføringen av feltpraksisen er nedfelt i en egen praksismanual.

Vurderingsform:

I tillegg til sluttvurdering er det fem (5) arbeidskrav i emnet. Disse må være godkjent for at det skal gis sluttvurdering i emnet. Det er faglærere i samarbeid med emneansvarlig som for hvert semester bestemmer innholdet i hvert arbeidskrav.

Arbeidskrav

1. Delta på obligatorisk samling hvor det undervises om det å være gjest på felt, oppgaveprosess og -metode.
2. Utarbeide en pensumliste i tilknytning til praksisfelt og oppgavetema som dekker 500 sider. Pensumlisten godkjennes av emneansvarlig i samråd med utnevnt faglærer og sendes til studieadministrasjonen minst to (2) uker før avreise til valgt misjonsland.
3. Levere et refleksjonsnotat på 1000 ord i forkant av praksis, senest én (1) uke før utreise. Notatet skrives etter fastlagt mal og godkjennes av emneansvarlig.
4. Utarbeide en oppgaveskisse på minimum 500 ord. Oppgaveskissen skal si noe om hva man vil skrive om og hvordan man vil gå fram for å løse oppgaven. Skissen godkjennes av emneansvarlig i samråd med utnevnt faglærer.
5. Gjennomføre et femukers feltstudium under veiledning og i samsvar med de forutsetninger som er anført i praksismanualen.
6. Levere et refleksjonsnotat på 1000 ord i etterkant av praksis, senest to (2) uker før innleveringsfristen for oppgaven. Notatet skrives etter fastlagt mal og godkjennes av emneansvarlig.

Ved «ikke godkjent», se dokumentet «Retningslinjer for behandling av arbeidskrav».

Sluttvurdering

Vurderingsform	Varighet	Varighetstype	Omfang	Kommentar
Oppgave*	1	semester	2000 ord (eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste)	Oppgaven skal være relatert til praksisperioden.

Ved karakterfastsettelse benyttes Bestått/Ikke bestått.

* Studenter som ønsker kan søke om å få skrive oppgaven som en gruppeoppgave.

- Størrelsen på gruppen må da være 2-4 personer, og de må ha vært på samme praksis.
- Når man skriver gruppeoppgave, må omfanget tilsvare 2000 ord per student.
- Sammen med oppgaven leverer gruppen også en logg som dokumenterer hvem som har gjort hva i oppgaven. Loggen må være signert av alle gruppemedlemmene.
- Velger man gruppeoppgave, må også oppgaveskissen (arbeidskrav 2) leveres som gruppearbeid.

Endelig vurdering skjer på grunnlag av den skriftlige oppgaven. Emnet vurderes til bestått/ikke bestått.

Ved «ikke bestått» får studentene anledning til å levere en omarbeidet versjon av oppgaven i perioden for ny/utsatt eksamen.

Pensumlitteratur:

Studenten velger inntil 500 sider selvvalgt pensum som godkjennes av faglærer.

BTM1505 Homiletikk (5 stp./ECTS)

Emnekode:	BTM1505
Emnenavn:	Homiletikk
Emnenavn nynorsk:	Homiletikk
Emnenavn engelsk:	Homiletics
Studiepoeng:	5
Undervisningssemester:	Uregelmessig, spør studieadministrasjonen
Undervisningssted:	Aarhus og København
Emneansvarlig:	Høgskolelektor Louise H. Pedersen
Obligatoriske forkunnskaper:	Ingen
Anbefalte forkunnskaper:	Ingen
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Studiepoengreduksjon:	5 stp. mot BTM1502 2 stp. mot TM1505 3 stp. mot TM1506 5 stp. mot TM1503 5 stp. mot PT2003 5 stp. mot BMM2003
Hjelpemiddeliste ved eksamen:	N/A
Gjelder fra:	August 2023

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for nyere utviklingstrekk i det akademiske studiet av forkynnelse
- gjøre rede for forkynnelsens teologi, oppdrag og funksjon

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- reflektere over den betydning forkynneren har som person
- forberede, gjennomføre og analysere/beskrive en preken
- analysere og gi tilbakemelding på andres prekener
- reflektere tverrfaglig over samspillet mellom sjelesorg og forkynnelse

Emnets innhold:

Emnet gir en grunnleggende innføring i forkynnelsens bibelske og teologiske forankring og hva slags oppdrag og funksjon forkynnelsen skal ha i menigheten. Forkynnelse er et samspill mellom forkynneren, bibelteksten og tilhørerne. Emnet sikter på å gi verktøy til å reflektere over dette samspillet, slik at man kan utvikle seg i rollen som forkynner. Gjennom lesing av relevant pensum, utvikling av egne prekener og analyse/beskrivelse av andres prekener, lærer studenten å reflektere over samspillet mellom forkynneren, bibelteksten og tilhørerne.

Emnet er praktisk vinklet og en stor del av arbeidet i emnet vil være knyttet til arbeidet med å utvikle og analysere forkynnelse.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet har 20 undervisningstimer.

Det varieres mellom forelesninger, samtaler og drøftelser og praktisk arbeid med forberedelse, framføring og analyse/beskrivelse av egen og andres forkynnelse i grupper.

Oppmøte og fravær

For å kunne få sluttvurdering i emnet må studenten ha fullført følgende krav til oppmøte:

1. Delta i den obligatoriske undervisningen. Fraværet skal ikke overstige 30 % (jf. kapittel 5.3). *

Studenter som ikke oppfyller frammøtekravet, må ta emnet på nytt neste gang det tilbys.

* Se «Fraværsreglement for Fjellhaug Internasjonale Høgskole» i Canvas.

NB! Dersom det ikke melder seg nok studenter til at det kan gjennomføres undervisning i emnet, kan frammøtekravet erstattes av følgende:

- a) Studenten leverer inn og får godkjent tre papers a 500 ord til faglærer i løpet av semesteret.
- b) Studenten møter til to timers (én time er 45 minutter) veiledning fra faglærer.

Vurderingsform:

Det er tre (3) studiekraav i emnet. Disse må være godkjent for at det skal gis sluttvurdering i emnet. Det er faglærere i samarbeid med emneansvarlig som for hvert semester bestemmer innholdet i hvert studiekraav.

Studiekraav:

1. Få godkjent en bokrapport basert på ett eller to kapitler i pensum. Bokrapporten skal være på 500-700 ord.
2. Holde en preken på 15-17 minutter, som ved en gudstjeneste/høymesse.
3. Gi tilbakemelding på en medstudents preken.

Dersom et studiekraav ikke blir godkjent, får studenten ett (1) nytt forsøk per studiekraav.

Sluttvurdering

For å bestå emnet, må studenten gjennomføre og få godkjent studiekraavene beskrevet over. Emnet vurderes til bestått/ ikke bestått.

Klage på karakteren skal framsettes innen tre uker fra resultatet er publisert i Studentweb.

Pensumlitteratur:

For studenter i Oslo: Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i Canvas. Det er merket med *.

Homiletikk:

Andersen, L. (2006). *Teksten og tiden: En midlertidig bog om forkyndelsen* (Bind 1). Kolon/Credo; ss. 7-44, 129-284.

Andersen, L. (2006). *Teksten og tiden: En midlertidig bog om forkyndelsen* (Bind 2). Kolon/Credo; ss. 105-227.

Craddock, F. B. (2001). *As one without authority*. Chalice Press; ss. 43-78

Jakobsen, R. N. og Øierud, G. L. (2009). *Prekenbeskrivelser*. Høyskoleforlaget; ss. 11-110.

Demant, Jørgen 2014, Homiletisk netværk: Prædikenbeskrivelse. *Kritisk forum for praktisk teologi* 137 (s. 40-53). www.eksistensen.dk/media/wysiwyg/Tidsskrifter/KritiskForum/2014/Kritisk-forum-137.pdf

Gaarden, M (2015). Prædiken som det tredje rum. I *Dansk Tidsskrift for Teologi Og Kirke*, 44(2) (s. 169–173). <https://tidsskrift.dk/dttk/article/view/95963>

Harbsmeier E. og Iversen H. R. (2004). *Praktisk teologi*. Eksistensen; ss. 348-364.

Ringgaard Lorensen, M. R. (2019). Prædiken mellem autenticitet og resonans. I *Kritisk forum for praktisk teologi* 156 (s. 45-53). www.eksistensen.dk/media/wysiwyg/Tidsskrifter/KritiskForum/2019/Kritisk-forum-156.pdf

BTM1506 Sjelesorg (5 stp./ECTS)

Emnekode:	BTM1506
Emnenavn:	Sjelesorg
Emnenavn nynorsk:	Sjelesorg
Emnenavn engelsk:	Pastoral Care and Counselling
Studiepoeng:	5
Undervisningssemester:	Uregelmessig, spør studieadministrasjonen
Undervisningssted:	Aarhus
Emneansvarlig:	Førsteamanuensis emeritus Leif Andersen
Obligatoriske forkunnskaper:	Ingen
Anbefalte forkunnskaper:	Ingen
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Studiepoengreduksjon:	5 stp. mot BTM1502 5 stp. mot PT1502 5 stp. mot TM1517 5 stp. mot BMM2002
Hjelpemiddeliste ved eksamen:	N/A
Gjelder fra:	August 2023

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for nyere utviklingstrekk i det akademiske studiet av sjelesorg
- gjøre rede for sjelesorgens teologi, oppdrag og funksjon
- gjøre rede for den sjelesørgeriske samtalen forutsetninger og rammer

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- reflektere over den betydning sjelesørgeren har som person
- reflektere over personlig identitetsdannelse
- vurdere, drøfte og analysere utfordringer i den sjelesørgeriske samtalen
- reflektere tverrfaglig over samspillet mellom sjelesorg og forkynnelse

Emnets innhold:

Emnet gir en innføring i sjelesorgens egenart, innhold og funksjon. Sjelesorgens teologiske forankring vil bli vektlagt, sammen med kunnskap og metodiske elementer hentet fra psykologi og sosiologi. Gjennom undervisning, gruppe- og egenarbeid, vil studenten øves i å reflektere over rollen som sjelesørger, identitetsdannelse og trosutvikling, og hvordan man i sjelesorgen best kan møte mennesker som er i utfordrende situasjoner og gi hjelp til å utvikle et bærekraftig liv og tro.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet har 20 undervisningstimer.

Det varieres mellom forelesninger og drøftelse i plenum av *cases*.

Oppmøte og fravær

For å kunne få sluttvurdering i emnet må studenten ha fullført følgende krav til oppmøte:

1. Delta i den obligatoriske undervisningen. Fraværet skal ikke overstige 30 % (jf. kapittel 5.3). *

Studenter som ikke oppfyller frammøtekravet, må ta emnet på nytt neste gang det tilbys.

* Se «Fraværsreglement for Fjellhaug Internasjonale Høgskole» i Canvas.

NB! Dersom det ikke melder seg nok studenter til at det kan gjennomføres undervisning i emnet, kan frammøtekravet erstattes av følgende:

- a) Studenten leverer inn og får godkjent tre papers a 500 ord til faglærer i løpet av semesteret.
- b) Studenten møter til to timers (én time er 45 minutter) veiledning fra faglærer.

Vurderingsform:

Det er tre (3) studiekraav i emnet. Disse må være godkjent for at det skal gis sluttvurdering i emnet. Det er faglærere i samarbeid med emneansvarlig som for hvert semester bestemmer innholdet i hvert studiekraav.

Studiekraav:

1. Få godkjent en bokrapport basert på ett eller to kapitler i pensum. Bokrapporten skal være på 500-700 ord.
2. Delta i arbeidsgruppe om troshistorier.
3. Få godkjent et notat med drøfting av en konkret sjelesørgersk case. Notatet skal være på 2000 ord.

Dersom et studiekraav ikke blir godkjent, får studenten ett (1) nytt forsøk per studiekraav.

Sluttvurdering

For å bestå emnet må studenten gjennomføre og få godkjent studiekraavene beskrevet over. Emnet vurderes til bestått/ ikke bestått.

Klage på karakteren skal framsettes innen tre uker fra resultatet er publisert i Studentweb.

Pensumlitteratur:

For studenter i Oslo: Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i Canvas. Det er merket med *.

Sjelesorg

Andersen, L. (2015). *Kroppen og ånden: Sjelesorgens basis*. Kolon/Credo; ss. 5-354.

*Engedal, L. G. (1994). Guds hjerte og menneskets sjel: Momenter til analyse av sjelesorgens teologiske og dynamiske egenart. I *Tidsskrift for Sjelesorg*, 14(2-3), 123-147.

*Engedal, L. G. (2000). *Forankring og tilblivelse: Om bearbeiding av egen livserfaring gjennom*

troshistorie-fortelling. I Tidsskrift for Sjelesorg 20(1-2), 96-113.

*Grevbo, T. J. S. (2006). *Sjelesorgens vei. En veiviser i det sjelesørgeriske landskap – historisk og aktuelt. Luther*; ss. 465-481.

BTM1507 Teologisk dannelse og samtidsanalyse (10 stp./ECTS)

Emnekode:	BTM1507
Emnenavn:	Teologisk dannelse og samtidsanalyse
Emnenavn nynorsk:	Teologisk danning og samtidsanalyse
Emnenavn engelsk:	Theological Formation and Social Analysis
Studiepoeng:	10
Undervisningssemester:	Uregelmessig, spør administrasjonen
Undervisningssted:	København
Emneansvarlig:	Førsteamanuensis Michael Agerbo Mørch
Obligatoriske forkunnskaper:	Ingen
Anbefalte forkunnskaper:	Ingen
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Studiepoengreduksjon:	Ingen
Hjelpemiddeliste ved eksamen:	N/A
Gjelder fra:	1. august 2024

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for hvordan Bibelen er en ressurs for nåtidig teologisk dannelse med særlig fokus på det helbibelske narrativ.
- gjøre rede for synet på teologisk dannelse i hos Augustin, Luther og utvalgte nåtidige figuranter og forklare de vesentlige karakteristika.
- gjøre rede for relevansen av teologisk dannelse i møte med samtidsaktuelle utfordringer
- gjøre rede for sentrale aspekter av samtidsanalysen.
- ha kjennskap til tilknytningspunkter i offentlig diskurs i krysningsfeltet mellom kristendom og aktuelle tendenser

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- beskrive det distinkte ved teologisk dannelse og sammenligne dette med alternative dannelsessyn
- beskrive aktuelle tendenser og forklare dem kortfattet og presist
- analysere samtidstendenser med kritisk belysning fra den teologiske dannelse
- undersøke hvordan livssyn artikuleres i aktuelle samfunnstendenser
- diskutere det distinkte ved teologisk dannelse som en pastoral ressurs i det 21. århundre
- vurdere tilknytningspunkter i offentlig diskurs for kristne formidlingspraksiser

Emnets innhold:

I dette emnet får du en innføring i to overlappende områder, teologisk dannelse og samtidsanalyse.

I teologisk dannelse vil du beskjeftige deg med teologisk dannelse særlig ut fra Bibelen og teologihistorien. Du vil lære å drøfte særlige teologiske perspektiver på det mangfoldige dannelsesbegrepet. Du vil lære å analysere det helbibelske narrativ i lys av samtidsproblemstillinger, samt reflektere over, hva tidligere teologer kan lære oss om den praksis. Du vil også bli kjent med noen av de nåtidige, sekulære problemstillingene, som utfordrer denne tilgang.

I samtidsanalyse vil du møte aktuelle tendenser innenfor områder som politikk, økonomi, psykologi, sosiologi, vitenskapsteori, kunst, sosialdiagnostikk og etikk/menneskesyn, som settes i relasjon til kristen tenkning og vurdering.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet går over tre semestre. Emnet har til sammen 48 undervisningstimer, og på hvert semester er det 16 undervisningstimer, som er fordelt på fire samlinger per semester. Den samlede fordeling mellom de to emneområder er lik.

Undervisningen vil bestå av forelesninger, gruppearbeid, muntlige og skriftlige øvelser og en ekskursjon. Gjeste forelesninger, online-arrangementer, studiegrupper og andre arbeidsformer kan også forekomme.

Underveis leses og presenteres et skjønnlitterært verk i grupper, som analyseres og settes i kontakt med fagstoffet som er gjennomgått.

Oppmøte og fravær

For å kunne få sluttvurdering i emnet må studenten ha fullført følgende krav til oppmøte:

2. Delta i den obligatoriske undervisningen. Fraværet skal ikke overstige 30 % (jf. kapittel 5.3). *

Studenter som ikke oppfyller frammøtekravet, må ta emnet på nytt neste gang det tilbys.

* NB! Dette gjelder for hvert semester. Se ellers «[Fraværsreglement for Fjellhaug Internasjonale Høgskole](#)».

Vurdering og eksamen:

Sluttvurdering i emnet er mappevurdering, der mappa skal inneholde to oppgaver, hver på 2000 ord (eksklusive forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste).

Begge oppgavene vil være valgfrie problemstillinger som studenten utarbeider i samråd med faglærer. Den ene oppgaven skal omhandle en problemstilling innenfor området «teologisk dannelse», og den andre oppgaven innenfor «samtidsanalyse».

Arbeidskrav

For å få adgang til følge emnets progresjon og levere mappen, må følgende arbeidskrav være godkjent underveis, ved avslutningen av hvert av de to første semestrene. Det er faglærer som nærmere fastsetter krav til innhold og tidsfrister for gjennomføring.

- 1) Ved avslutningen av første undervisningssemester: Få godkjent et utkast til et skriftlig essay, som ved avslutningen av tredje semester innleveres som én av mappens to oppgaver.
- 2) Ved avslutningen av andre undervisningssemester: Få godkjent en fagsamtale.

Sluttvurdering

Vurderingsform	Varighet	Varighetstype	Omfang
Mappevurdering - Oppgave innenfor «teologisk dannelse». - Oppgave innenfor «samtidanalyse».	1	semester	Hver oppgave skal være på 2000 ord (eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste)

Sluttvurdering i emnet skjer på grunnlag av de to oppgavene i mappen og de teller like mye. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

For studenter i Oslo: Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i høgskolens LMS. Det er merket med *.

Teologisk dannelse:

Watkin, C. (2022). *Biblical Critical Theory*. Zondervan, s. 1-177, 305-318, 401-458, 581-599 (265 sider).

Smith, J. K. A. (2019). *On the Road with Saint Augustine*. Brazos, s. 3-55 (52 sider).

Minich, J. (2023). *Bulwarks of Unbelief*. Lexham Academic, s. 181-257 (76 sider).

Samtidanalyse:

Politikk – identitet og åndsfrihet

Lægaard S. (2022). "Hvad er åndsfrihed?" i: Michael Agerbo Mørch og Ove Korsgaard (red.), *Åndsfrihed – i det moderne samfund*. Aarhus Universitetsforlag, s. 197-224 (27 sider).

Marker, S. og Hendricks, V. (2019). *Os og dem. Identitetspolitiske akser, ideer og afsporede debatter*. Gyldendal, s. 15-71 (56 sider)

Økonomi og politikk – Opplevelsesøkonomi

Petersen, A. (2016). *Præstationssamfundet*. Hans Reitzels Forlag, s. 75-102 (27 sider)

Timm Knudsen, B. og Jerne, C. (2019). "Oplevelsesøkonomi og begivenhedskultur", i: Birgit Eriksson og Bjørn Schiermer (red.), *Ny kulturteori*. Hans Reitzels Forlag, s. 169-196 (27 sider)

Psykologi – Skam og samtidskultur

Jørgensen, C. R. (2023). *Skam*. Hans Reitzels Forlag, s. 261-321 (60 sider)

Sosiologi – Fremmedgjørelse og akselerasjon

Rosa, H. (2014), *Fremmedgjørelse og acceleration*. Hans Reitzels Forlag, s. 11-56 (45 sider).

Vitenskapsteori – Scientisme

Stenmark, M. (1997). "What is Scientism", i *Religious Studies* 33 (1), 15-33 (17 sider).

<https://doi.org/10.1017/S0034412596003666>

Moreland, J. P. & Craig, W.L. (2017). *Philosophical Foundations for a Christian Worldview* (2. Ed.). IVP, s. 370-389 (19 sider).

Kunst og kultur – Estetiseringsprosesser

Nielsen, H. K. (2019). "Æstetisering", i: Birgit Eriksson og Bjørn Schiermer (red.), *Ny kulturteori*. Hans Reitzels Forlag, s.-139-167 (28 sider).

Reckwitz, A. (2020). *Kreativitetens opfindelse*. Hans Reitzels Forlag, s. 301-350 (49 sider).

Sosialdiagnostikk

Kristensen, J.-E. (2008). "Krise, kritik og samtidsdiagnostik", I *Dansk sociologi* 19 (4), s. 5-31 (26 sider).
<https://doi.org/10.22439/dansoc.v19i4.2864>

Etikk/menneskesyn – Autentisitet

Taylor, C. (1991). *The Ethics of Authenticity*. Harvard University Press, s. 1-12, 55-69 (26 sider)

BTM1508 Sjelesorg med introduksjon til praktisk teologi (5 stp./ECTS)

Emnekode:	BTM1508
Emnenavn:	Sjelesorg med introduksjon til praktisk teologi
Emnenavn nynorsk:	Sjelesorg med introduksjon til praktisk teologi
Emnenavn engelsk:	Pastoral Care and Counselling with Introduction to Practical Theology
Studiepoeng:	5
Undervisningssemester:	Uregelmessig, spør studieadministrasjonen
Undervisningssted:	København
Emneansvarlig:	Høgskolelektor Louise H. Pedersen
Obligatoriske forkunnskaper:	Ingen
Anbefalte forkunnskaper:	Ingen
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Studiepoengreduksjon:	4 stp. mot BTM1502 4 stp. mot BTM1506 4 stp. mot PT1502 4 stp. mot TM1517 4 stp. mot BMM2002
Hjelpemiddeliste ved eksamen:	N/A
Gjelder fra:	1. august 2024

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for nyere utviklingstrekk i det akademiske studiet av sjelesorg
- gjøre rede for sjelesorgens teologi, oppdrag og funksjon
- gjøre rede for den sjelesørgeriske samtalen forutsetninger og rammer
- gjøre grunnleggende rede for praktisk teologisk metode

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- reflektere over den betydning sjelesørgeren har som person
- reflektere over personlig identitetsdannelse
- vurdere, drøfte og analysere utfordringer i den sjelesørgeriske samtalen
- reflektere tverrfaglig over samspillet mellom sjelesorg og forkynnelse
- vise fortrolighet med og reflektere over praktisk teologisk metode

Emnets innhold:

Emnet gir innledningsvis en grunnleggende innføring i praktisk teologi som fagområde og fagets sentrale metoder. Introduksjonen i praktisk teologi tar sikte på å presentere forholdet mellom kristen tro og praksis, teologi som akademisk disiplin og empiriske metoder.

Emnet gir en innføring i sjelesorgens egenart, innhold og funksjon. Sjelesorgens teologiske forankring vil bli vektlagt, sammen med kunnskap og metodiske elementer hentet fra psykologi og sosiologi. Gjennom undervisning, gruppe- og egenarbeid, vil studenten øves i å reflektere over rollen som sjelesørger, identitetsdannelse og trosutvikling, og hvordan man i sjelesorgen best kan møte mennesker som er i utfordrende situasjoner og gi hjelp til å utvikle et bærekraftig liv og tro.

Emnet er praktisk vinklet og en del av arbeidet i emnet vil være knyttet til og delta i arbeidsgrupper om troshistorier.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet har 28 undervisningstimer, 8 i praktisk teologi og 20 i sjelesorg.

Det varierer mellom forelesninger, gruppearbeid og drøftelse i plenum av *cases*.

Oppmøte og fravær

For å kunne få sluttvurdering i emnet må studenten ha fullført følgende krav til oppmøte:

1. Delta i den obligatoriske undervisningen. Fraværet skal ikke overstige 30 % (jf. kapittel 5.3). *

Studenter som ikke oppfyller frammøtekravet, må ta emnet på nytt neste gang det tilbys.

* Se «Fraværsreglement for Fjellhaug Internasjonale Høgskole» i Canvas.

NB! Dersom det ikke melder seg nok studenter til at det kan gjennomføres undervisning i emnet, kan frammøtekravet erstattes av følgende:

- a) Studenten leverer inn og får godkjent tre papers a 500 ord til faglærer i løpet av semesteret.
- b) Studenten møter til to timers (én time er 45 minutter) veiledning fra faglærer.

Vurderingsform:

Det er tre (3) studiekraav i emnet. Disse må være godkjent for at det skal gis sluttvurdering i emnet. Det er faglærere i samarbeid med emneansvarlig som for hvert semester bestemmer innholdet i hvert studiekraav.

Studiekraav:

4. Få godkjent en bokrapport basert på ett eller to kapitler i pensumlitteraturen. Bokrapporten skal være på 500-700 ord.
5. Delta i arbeidsgruppe om troshistorier.
6. Få godkjent et notat med drøfting av en konkret sjelesørgerisk case. Notatet skal være på 2000 ord.

Dersom et studiekraav ikke blir godkjent, får studenten ett (1) nytt forsøk per studiekraav.

Sluttvurdering

For å bestå emnet må studenten gjennomføre og få godkjent studiekraavene beskrevet over. Emnet vurderes til bestått/ ikke bestått.

Klage på karakteren skal framsettes innen tre uker fra resultatet er publisert i Studentweb.

Pensumlitteratur:

For studenter i Oslo: Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i Canvas. Det er merket med *.

Praktisk teologi:

Buch-Hansen, G., Felter, K. D. og Lorensen, M. R. (2015). *Ethnographic Ecclesiology and the Challenges of Scholarly Situatedness*. I *Open Theology* 1(1) (s. 220-244). <https://doi.org/10.1515/opth-2015-0009>

Szulevicz, T. (2015). Deltagerobservasjon. I S. Brinkmann og L. Tanggaard (Red.), *Kvalitative metoder: en grundbog. (2. Udg)* (s. 81-96). Hans Reitzel.

Sjelesorg

Andersen, L. (2015). *Kroppen og ånden: Sjælesorgens basis*. Kolon/Credo; ss. 5-354.

Christoffersen, M. G. (2022). Sjælesorgstypologi i anvendelse: Et indblik I dansk sjælesorg over for kirkenysgerrige. *Tidsskrift for Praktisk Teologi* 39 (2) (s. 4-20). <https://doi.org/10.48626/tpt.v39i2.5498>

*Engedal, L. G. (2000). *Forankring og tilblivelse: Om bearbeiding av egen livserfaring gjennom troshistorie-fortelling*. I *Tidsskrift for Sjelesorg* 20(1-2), 96-113.

Harbsmeier, E. og Iversen, H. R. (1995). *Praktisk teologi*. Anis; ss. 384-423.

McClure, B. (2011). *Pastoral Care*. I B. Miller-McLemore (Ed.), *The Wiley-Blackwell Companion to Practical Theology*. (s. 267-278). John Wiley & Sons.

BTM1509 Diakoni (5 stp./ECTS)

Emnekode:	BTM1509
Emnenavn:	Diakoni
Emnenavn nynorsk:	Diakoni
Emnenavn engelsk:	Diakonia
Studiepoeng:	5
Nivå:	1500 (obligatorisk)
Undervisningssemester:	Høstsemesteret
Undervisningssted:	København
Emneansvarlig:	Høgskolelektor Louise Høgild Pedersen
Obligatoriske forkunnskaper:	Ingen
Anbefalte forkunnskaper:	Ingen
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Studiepoengreduksjon:	5 stp. mot PT202 5 stp. mot PT205 10 stp. mot TM1506 5 stp. mot BTM1502
Hjelpemiddeliste ved eksamen:	N/A
Gjelder fra:	1. august 2024

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for nyere utviklingstrekk i det akademiske studiet av diakoni
- gjøre rede for diakoniens teologi, oppdrag og funksjon
- identifisere ulike diakonale utfordringer i dag.

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- reflektere over den betydning utøveren av diakoni har som person
- vurdere, drøfte og analysere utfordringer i diakonien
- vurdere og drøfte ulike konkrete tiltak av diakonal art.
- kunne planlegge og gjennomføre ulike typer diakonale tiltak.

Emnets innhold:

Emnet gir en innføring i diakoniens egenart som en sentral kirkelig funksjon. Diakoniens teologiske forankring vil bli vektlagt, sammen med kunnskap om diakoniens utvikling og utfordringer. Dessuten drøftes ulike måter å tenke diakoniens rolle på. En viktig del av arbeidet i emnet skjer gjennom at studentene utfører et feltarbeid med observasjon og intervju, og på den måten få et nærmere innblikk og refleksjon rundt et konkret diakonalt prosjekt.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet har til sammen 20 undervisningstimer, bestående av forelesninger, ulike gruppeoppgaver, øverser og debatt.

I diakonien skal studentene gjennomføre et feltarbeid i et konkret diakonalt prosjekt. Studenten skal både gjennomføre observasjon av arbeidet og intervju med sentral leder/ansatt i prosjektet. På bakgrunn av feltarbeidet skal studenten skrive et refleksjonsnotat som viser til kilder, intervju og aktuelt pensumstoff.

Oppmøte og fravær

For å kunne få sluttvurdering i emnet må studenten ha fullført følgende krav til oppmøte:

1. Delta i den obligatoriske undervisningen. Fraværet skal ikke overstige 30 % (jf. kapittel 5.3). *

Studenter som ikke oppfyller frammøtekravet, må ta emnet på nytt neste gang det tilbys.

* Se «[Fraværsreglement for Fjellhaug Internasjonale Høgskole](#)» i Canvas.

NB! Dersom det ikke melder seg nok studenter til at det kan gjennomføres undervisning i emnet, kan frammøtekravet erstattes av følgende:

- a) Studenten leverer inn og får godkjent tre papers a 500 ord til faglærer i løpet av semesteret.
- b) Studenten møter til tre timers (én time er 45 minutter) veiledning fra faglærer.

Vurdering og eksamen:

Det er tre (3) studiekraav i emnet. Disse må være bestått for at emnet skal kunne bestås. Det er faglærere i samarbeid med emneansvarlig som for hvert semester bestemmer innholdet i hvert studiekraav.

Løpende vurdering med studiekraav som vurderingsform:

1. Delta i seks timers observasjonspraksis av et konkret diakonalt prosjekt.
2. Avtale, utarbeide spørsmål og gjennomføre intervju med sentral leder/ansatt i det valgte diakonale prosjektet.
3. Bestå et refleksjonsnotat på 2000 ord på bakgrunn av intervju og egne undersøkelser og vise til kilder, intervju og ha referanse til pensumstoff i diakoni.

Dersom et studiekraav ikke blir godkjent, får studenten ett (1) nytt forsøk per studiekraav.

For å bestå emnet må studenten gjennomføre og bestå studiekraavene beskrevet over. Emnet vurderes til bestått/ ikke bestått.

Ved ikke bestått

Pensumlitteratur:

For studenter ved norsk avdeling: Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i Canvas. Det er merket med *.

Generelt om diakoni:

Bergem, Anders (2008): «*Som epler av gull...*» *En bok om kristen sjelesorg. Bind I. Sjelesorgens prinsipielle grunnlag og egenart.* Oslo: Kolofon forlag. ss. 117-138.

Dietrich, S., Korslien, K.K., og Nordstokke, K. (red) (2011). *Diakonen – kall og profesjon.* Trondheim: Tapir Akademisk Forlag. S. 13-250. <https://vid.brage.unit.no/vid-xmlui/handle/11250/2457276>

Foss, Ø. (1992). *Kirkens diakoni i bibelteologisk, historisk og etisk belysning*. Århus Universitetsforlag, ss. 12-35.

Haugen, H. M. (2018). *Diakoni i velferdssamfunnet, mangfold og dilemmaer*. Fagbokforlaget, ss. 41-106.

Iversen H. R. (2018).: *Ny Praktisk teologi. Kristendommen, den enkelte og kirken*. Eksistensen, ss. 309-316 og 323-331.

Knudsen, T. (2000). Tilblivelsen af den Universalistiske Velfærdsstat. I T. Knudsen (Red.). *Den Nordiske Protestantisme og Velfærdsstaten*. Aarhus Universitetsforlag, ss. 42-61.

Nordstokke, Kjell (red.) (2010): *Diakoni i kontekst: forvandling, forsoning, myndiggjøring*. LVF, Geneve/Oslo.

Ressursdokumenter om diakoni:

Enten:

Kirkerådet (2007): *Plan for diakoni i Den norske kirke*. (35 s.). Kan lastes ned fra hjemmesiden: <http://kirken.no/?event=doLink&famID=18778>.

NLM (2015): Tro virksom i kjærlighet. Prinsippdokument om diakoni for NLM. (20 s.). Kan lastes ned fra hjemmesiden: <https://nlm.no/ressursbank/dokumenter/grunnregler-og-strategidokumenter/>.

eller:

Dansk Diakoniråd (2023). *Diakoni - Inspirationspapir til drøftelse af diakoni i kirken og i diakonale organisationer (19 s.)* https://www.danskdiaconi.dk/fileadmin/group/143/Dansk_Diakoniplan.pdf

TM1515 Evangelieforståelse og praktisk anvendelse (10 stp. /ECTS)

Emnekode:	TM1515
Emnenavn:	Evangelieforståelse og praktisk anvendelse
Emnenavn engelsk:	Gospel understanding and practical application
Studiepoeng:	10
Nivå:	1500 (Valgemne)
Undervisningssemester:	Uregelmessig, spør studieadministrasjonen. Emnet tilbys over to semestre.
Undervisningssted:	København
Emneansvarlig:	Professor Jens Bruun Kofoed
Obligatoriske forkunnskaper:	Ingen
Anbefalte forkunnskaper:	Ingen
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Studiepoengreduksjon:	Ingen
Hjelpemiddelliste ved eksamen:	N/A
Gjelder fra	1. august 2017

Læringsmål:

Kunnskap:

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for sentrale aspekter i reformatorisk, herunder luthersk evangelieforståelse og de konsekvenser det har for praktisk kristenliv og menighetsliv
- gjøre rede for sentrale aspekter i tenkningen om misjonal kontekstualisering i nyere tid.
- analysere og drøfte prinsipper for misjonal kontekstualisering av reformatoriske evangelieforståelse og særlige utfordringer ved dette, som gjør seg gjeldende i Norge eller Danmark, inkludert tverrkulturelle utfordringer.

Ferdigheter:

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- kritisk reflektere over og drøfte egen og andres erfaring av praktisk kristenliv og menighetsengasjement i interaksjonen mellom evangelieforståelse, kulturell kontekst og menighetsliv
- integrere personlige erfaringer og faglige kunnskaper med henblikk på konkret misjonal og kontekstuell anvendelse i praktisk kristenliv og menighetsengasjement
- på en mer reflektert måte gjøre bruk av gruppeveiledning som verktøy og ressurs for en slik drøftelse, kritisk refleksjon og integrasjon
- reflektere over aspekter som påvirker denne prosessen
- videreutvikle egen erfaring med bruk av gruppeveiledning som ressurs for evangelieforståelse og praktisk kontekstualisert anvendelse

Emnets innhold:

Emnet gir en grunnleggende innføring i sentrale aspekter ved reformatorisk, herunder luthersk, evangelieforståelse og i sentrale aspekter ved misjonal kontekstualiseringstenkning. Med reformatorisk evangelieforståelse menes den grunnleggende forståelsen av det kristne evangelium som reformatorene kan sies å ha felles. Det særegne ved den lutherske forståelsen vil bli plassert i forhold til det fellesreformatoriske.

Med misjonal kontekstualiseringstenkning menes tenkning om hvordan det kristne budskapet best formidles i spesifikke kontekster med henblikk på å bidra til å utføre kirkens misjon. En grunnleggende tanke bak emnet er at forståelsen av evangeliet har konsekvenser for hvordan praktisk kristenliv og menighetsengasjement ser ut og leves – og vice versa. Dette gjelder ikke minst når det gjelder de måtene man søker å formidle evangeliet på, innenfor og utover de spesifikke kontekster som utgjøres av Danmark og Norge. Slik er det en nær sammenheng mellom evangelieforståelse og misjonal kontekstualisering.

Det legges opp til refleksjon over hva reformatorisk evangelieforståelse og dens konsekvenser er, hvordan den danske eller norske kontekstualiseringskonteksten ser ut, og hvilke særlige vilkår, utfordringer og muligheter dette medfører i Danmark eller Norge. Et ikke uvesentlig aspekt ved denne konteksten utgjøres av en tverrkulturell virkelighet. Derfor legges det også opp til refleksjon over dette.

Endelig legges det til rette for refleksjon over og arbeid med eget praktisk kristenliv og menighetsliv, individuelt som kollektivt, i de konkrete sammenhengene og kontekstene studentene befinner seg i.

Organisering og arbeidsmåter:

Selve undervisningen i emnet er sammensatt av ti samlinger av cirka fire timers varighet, som hver inneholder følgende grunnelementer:

- 1) forelesning over pensum til samlingen
- 2) plenumssamtale relatert til dette
- 3) samtale i veiledningsgrupper med fokus på refleksjon over og utvikling av praktisk erfaring og anvendelse.

I forkant av hver samling leverer studenten inn en besvarelse på 400 ord om et spørsmål som fungerer som en sammenfatning eller refleksjon rundt pensum.

For best mulig utbytte i veiledningsgruppene går emnet over to semestre, med månedlige samlinger.

Oppmøte og fravær

For å kunne få sluttvurdering i emnet må studenten ha fullført følgende krav til oppmøte:

1. Delta i den obligatoriske undervisningen. Fraværet skal ikke overstige 30 % (jf. kapittel 5.3). *

Studenter som ikke oppfyller frammøtekravet, må ta emnet på nytt neste gang det tilbys.

* Se «Fraværsreglement for Fjellhaug Internasjonale Høgskole» i Canvas.

Vurdering og eksamen:

Det er ett (1) studiekraft i emnet. Dette må være godkjent for at det skal gis sluttvurdering i emnet. Det er faglærere i samarbeid med emneansvarlig som for hvert semester bestemmer innholdet i studiekraftet.

Studiekraft:

1. Skrive ti besvarelser på 400 ord om spørsmål gitt av underviserne, som fungerer som sammenfatning eller refleksjon rundt pensum. Det første av disse vil kreve en beskrivelse av den praktiske sammenhengen og konteksten studenten befinner seg i og ønsker å gjennomføre emnet i samspill med. De resterende vil knyttes til pensum.

Dersom én av besvarelsene ikke blir godkjent, får studenten ett (1) nytt forsøk per besvarelse.

Sluttvurdering

For å bestå emnet må studenten gjennomføre og få godkjent studiekraftet beskrevet over. Alle de ti skriftlige besvarelsene må være godkjent. Emnet vurderes til bestått/ ikke bestått.

Klage på karakteren skal framsettes innen tre uker fra resultatet er publisert i Studentweb.

Pensumlitteratur

- Aleksynska, M. and B. R. Chiswick (2011). Religiosity and Migration: Travel into One's Self versus Travel across Cultures. *IZA discussion paper* no. 5724, May 2011, ss. 2-22. <http://ftp.iza.org/dp5724.pdf> (21 sider).
- Borup, J. (2010). Religion, migration og integration. Center for samtidsreligion, Århus Universitet, <http://samtidsreligion.au.dk/religion-i-danmark/rel-aarvog10/relmigrationintegr> (5 sider).
- Cooper, J. (2015). *The Great Divide. A Lutheran Evaluation of Reformed Theology*. Wipf & Stock. Side ix-xi, 109-209 (104 sider).
- la Cour, P. (2005). Danskernes Gud i krise: I: M. Thomsen Højsgaard og H. Raun Iversen (red), *Gudstro i Danmark*. Anis, 59-81 (23 sider).
- Downes, S. (2014). Mission By and Beyond the Diaspora: Partnering with Diaspora Believers to Reach Other Immigrants and the Local People. *Paper for The Evangelical Missiological Society's Annual Meeting of the Rocky Mountain Region, April 11, 2014*, 2-12. <http://www.nextmove.net/uploads/pdfs/By-Beyond-Diaspora-Downes.pdf> (11 sider).
- Gilhus, I. S. (2005). Gudstro smurt tyndt udover. I: M. Thomsen Højsgaard og H. Raun Iversen (red), *Gudstro i Danmark*. Anis, ss. 83-98 (16 sider).
- Gundelach, P., H. Raun Iversen og M. Warburg (2008). *I hjertet af Danmark: Institutioner og mentaliteter*. Hans Reitzel; ss. 51-246 (196 sider).
- Gundelach, P. (2009). Sekulariseringens mange ansigter. *Dansk Sociologi* 20/1 (2009), 25-42. <http://ej.lib.cbs.dk/index.php/dansksociologi/article/viewFile/2948/3025> (18 sider).
- Iversen, H. Raun (2012). Sekulariseringens betydning - og religionens beskaffenhed i Danmark i dag. *Religionsvidenskabeligt Tidsskrift* 58 (2012) ss. 33-49.

- Mortensen, V. (2002). Betydningen af religion og religiøsitet for integrationsprocesserne. *Akademiet for Migrationsstudier i Danmark, AMID Working Paper Series 22/2002*, http://vbn.aau.dk/files/17458310/AMID_wp_22 (18 sider).
- Olsen, P. (2017). Verbalpræsens. Guds Nærvær i Ordet som Lov og Evangelium. Kolon Forlag, ss 1-21 (22 sider).
- Paas, S. (ed.) (2014). *Center Church Europe*. Uitgeverij Van Wijnen, ss.15-360 (346 sider).
- Warburg, M. (2005). Gudspåkaldelse i dansk civilreligion. I: M. Thomsen Højsgaard og H. Raun Iversen (red), *Gudstro i Danmark*. Anis, ss. 125-139 (15 sider).
- Wisløff, C. F. (1951): *Ordet fra Guds munn. Homiletiske hovedspørgsmål*. Lutherstiftelsen, ss. 103-129 (26 sider).

10. 2 Emner på 2000-nivå

BTM2001 Salmenes bok (10 stp./ECTS)

Emnekode:	TM2012
Emnenavn:	Salmenes bok
Emnenavn nynorsk:	Salmane
Emnenavn engelsk:	Psalms
Studiepoeng:	10
Undervisningssemester:	Høstsemesteret
Undervisningssted:	Oslo
Emneansvarlig:	Førsteamanuensis Håkon Sunde Pedersen
Obligatoriske forkunnskaper:	Ingen
Anbefalte forkunnskaper:	BTM1001
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Studiepoengreduksjon:	10 stp. mot TM2012
Hjelpemiddeliste ved eksamen:	Liste B
Gjelder fra:	1. august 2021

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for sentrale trekk i forskningshistorien til Salmenes bok, fra begynnelsen av forrige århundre og frem til i dag
- gjøre rede for vitenskapelige metoder og hermeneutiske spørsmål med relevans for studiet av de utvalgte salmene
- gjøre rede for typiske trekk ved ulike salmetryper og for bruken av poetiske virkemidler og metaforisk språk i salmene
- gjøre rede for utvalgte salmers relasjon til sentrale teologiske tradisjoner i Det gamle testamentet, med særlig vekt på visdomsteologien og sionsteologien
- gjøre rede for sentrale trekk i resepsjonshistorien til Salmenes bok og analysere utvalgte tekster i lys av denne
- gjøre rede for grunnleggende hermeneutiske spørsmål med relevans for et bibelfaglig studium av Salmenes bok

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- finne, kritisk vurdere og korrekt henviser til faglig informasjon og argumentasjon i en selvstendig analyse av en tekst eller problemstilling til utvalgte salmer
- eksegere utvalgte salmer i oversettelse på en metodisk, selvstendig og faglig måte med bruk av ulike vitenskapelige metoder, særlig språklige, historiske og litterære/retoriske
- argumentere kritisk for og imot alternative fortolkninger på metodisk og hermeneutisk reflektert vis

- aktualisere tekster fra Salmenes bok på en kritisk og teologisk reflektert måte i møte med kirke-, misjons- og menighetsliv

Emnets innhold:

Emnet består av tre hovedkomponenter. Først vektlegges forskningshistorien og de eksegetiske verktøy denne har forsynt oss med. Det gis en generell innføring i forskningshistorien til Salmenes bok, fra begynnelsen av forrige århundre og frem til i dag. Videre gis det, i tillegg til tradisjonelle form-kritiske kategorier, en grunnleggende innføring i Salmenes poetikk og metaforikk, så langt det rekker for et ikke-grunnspråklig emne. Til sist gis det også en grunnleggende innføring i visdomsteologien og sionsteologien som bredere teologiske og tradisjonshistoriske kontekster for flere av våre utvalgte salmer. Den andre komponenten består av eksegetisk arbeid med utvalgte tekster i oversettelse. Fokuset er på å utvikle ferdigheter til å eksegere poetiske tekster, identifisere både typiske og karakteristiske trekk ved hver enkelt salme og å relatere utvalgte tekster til bredere teologiske tradisjoner i Det gamle testamentet. I den siste komponenten vender vi oss mot resepsjonshistorien til Salmenes bok. Vi vil her analysere utvalgte tekster fra resepsjonshistorien, avsløre hermeneutiske forutsetninger og på den måte også reflektere over egen eksegese. Studentene kan velge mellom fire alternative sett med utvalgte tekster fra resepsjonshistorien.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet har til sammen 40 undervisningstimer og består av forelesninger og ulike forskningslignende aktiviteter. Sistnevnte innebærer både «eksegetiske verksted» hvor vi sammen eksegere utvalgte salmer og seminarer hvor vi diskuterer analyser av utvalgte tekster fra Salmenes resepsjonshistorie.

Vurderingsform

Det er to alternative vurderingsformer i emnet, prosessorientert vurderingsform med oppgave eller en skoleeksamen. Det er ulike arbeidskrav knyttet til de to alternative vurderingsformene.

A. Prosessorientert vurderingsform

Arbeidskrav

For å kunne ta prosessorientert vurderingsform må følgende tre (3) arbeidskrav være godkjent. Det er faglærer som nærmere fastsetter krav til innhold og tidsfrister for gjennomføring.

- 1) Delta på den obligatoriske undervisningen. Fraværet skal ikke overstige 30 % (jf. kapittel 5.3).
- 2) Levere inn utkast til oppgave på Høgskolens LMS innen oppgitt frist for tilbakemelding fra faglærer. Oppgaveutkastet skal oppfylle krav etter gjeldende regler (se dokumentet, *Krav til oppgaveutkast ved prosessorientert vurderingsform*).
- 3) Få godkjent en analyse på 1000 ord av én utvalgt tekst fra resepsjonshistorien til Salmenes bok.

Ved «ikke godkjent», se dokumentet «Retningslinjer for behandling av arbeidskrav».

Sluttvurdering

Vurderingsform	Varighet	Varighetstype	Omfang
Oppgave	1	semester	3000 ord (eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste)

Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Ved stryk får studentene anledning til å ta ny eksamen i perioden for ny/utsatt eksamen. Ny eksamen blir gitt som sekstimers hjemmeeksamen.

B. Hjemmeeksamen som vurderingsform

(NB! Studenter som har meldt seg opp til prosessorientert vurderingsform, men som ikke oppfyller arbeidskravene, vil få anledning til å gå opp til hjemmeeksamen).

Arbeidskrav

For å kunne ta hjemmeeksamen som vurderingsform må ett (1) arbeidskrav være godkjent. Det er faglærer som nærmere fastsetter krav til innhold og tidsfrister for gjennomføring.

- 1) Få godkjent en analyse på 1000 ord av én utvalgt tekst fra resepsjonshistorien til Salmenes bok.

Ved «ikke godkjent», se dokumentet «Retningslinjer for behandling av arbeidskrav».

Sluttvurdering

Vurderingsform	Varighet	Varighetstype
Hjemmeeksamen	6	timer

Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

For studenter i Oslo: Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i høgskolens LMS. Det er merket med *.

Bibeltekster

Følgende salmer i Bibelen skal eksegere i oversettelse: Salme 1; 2; 8, 19; 22; 27; 32; 44; 46; 73; 84; 99; 103; 110; 132; 136, 147.

Om Salmene

*Bellinger Jr., W. H. (2014). Psalms and the Question of Genre. I W. P. Brown (Ed.), *The Oxford Handbook of the Psalms*. (s. 313-325). Oxford University Press.

Brown, W. P. (2010). *Psalms* (IBT). Abingdon; 1-60, 135-160.

Brueggemann, W. (1986). The Costly Loss of Lament. I *Journal for the Study of the Old Testament* 11(36), 51-71. <https://doi.org/10.1177/030908928601103605>

Gillingham, S. (2008). *Psalms Through the Centuries 1* (BBC). Blackwell; ss. 1-46, 131-146; 192-220.

Gudme, A. K. de Hemmer *et al.* (2016). *Fire indgange til gammeltestamentlig teologi*. Det Teologiske Fakultet; 77-124. [https://teol.ku.dk/afd/afdeling-for-bibelsk-eksegese/?pure=da%2Fpublications%2Ffire-indgange-til-gammeltestamentlig-teologi\(3dff700b-ab28-4b79-bc08-a1e785d67c5f\).html](https://teol.ku.dk/afd/afdeling-for-bibelsk-eksegese/?pure=da%2Fpublications%2Ffire-indgange-til-gammeltestamentlig-teologi(3dff700b-ab28-4b79-bc08-a1e785d67c5f).html)

Howard, D. M. (2005): The Psalms and Current Study. I D. Firth and P. S. Johnston (Eds), *Interpreting the Psalms: Issues and Approaches* (s. 23-40). IVP.

Hutchinson, J. H. (2005). The Psalms and Praise. I D. Firth and P. S. Johnston (Eds), *Interpreting the Psalms: Issues and Approaches* (s. 85-100). IVP.

Johnston, P. S. (2005). The Psalms and Distress. I D. Firth and P. S. Johnston (Eds), *Interpreting the Psalms: Issues and Approaches* (s. 63-84). IVP.

*Ross, A. P. (2011). *A Commentary on the Psalms. Vol. 1 (1-41)* (KEL). Kregel Academic & Professional; 181-214, 287-298, 465-487, 521-551, 621-635, 703-719.

*Ross, A. P. (2013). *A Commentary on the Psalms. Vol. 2 (42-89)* (KEL). Kregel Academic & Professional; 37-55, 81-101, 547-567, 743-759.

*Ross, A. P. (2016). *A Commentary on the Psalms. Vol. 3 (90-150)* (KEL). Kregel Academic & Professional; 173-184, 225-239, 337-360, 725-743, 773-783, 929-940.

Og enten:

Alt 1: Augustin

Saint Augustine (2000). *Expositions of the Psalms, 1-32* (Vol. 1) (Trans. by M. Boulding) New City; 23-64; 67-75; 129-139, 227-243.

eller:

Alt 2: Luther

*Henriksen, J.-O. (red.). (1994). *Tegn, tekst og talk: Teologisk hermeneutikk i fortid og nåtid*. Universitetsforlaget; 95-116.

*Luther, M. (1974). *Luthers Works: Vol. 10. First Lectures on the Psalms: Psalms 1-75*. (Trans. by H. C. Oswald). Concordia; 3-34, 413-430.

*Luther, M. (1958). *Luther's Works: Vol. 14. Selected Psalms III*. (Trans. by A. Guebert). Concordia; 147-154.

eller:

Alt 3: Grundtvig

Bjerg, S, & Holst, S. (2011). *Den gyldne harpe: Poetisk teologi i Davids og Grundtvigs salmer*. Alfa; 7-44, 168-189, 212-231.

BTM2002 Utvalgte tekster fra GT (10 stp./ECTS)

Emnekode:	BTM2002
Emnenavn:	Utvalgte tekster fra GT
Emnenavn nynorsk:	Utvalde tekstar frå GT
Emnenavn engelsk:	Selected Texts from the Old Testament
Studiepoeng:	10
Undervisningssemester:	Høstsemesteret
Undervisningssted:	Aarhus og København
Emneansvarlig:	Professor Jens Bruun Kofoed
Obligatoriske forkunnskaper:	Minst 15 stp. i bibelhebraisk
Anbefalte forkunnskaper:	BTM1001
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Studiepoengreduksjon:	8 stp. mot TM2002 10 stp. mot TM2010
Hjelpemiddeliste ved eksamen:	Liste C
Gjelder fra:	1. august 2021

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for eksegetiske metoder som er relevante for en kritisk beskrivelse av tekstens form og innhold
- gjøre rede for tekstens litterære særpreg og historiske bakgrunn
- gjøre rede for den vitenskapelige debatten omkring tekstenes historiske forankring
- demonstrere god innsikt i betydningen den moderne forskningen har tillagt tekstene i sin forståelse av andre gammeltestamentlige skrifers tilblivelse, teologi og sluttform
- gjøre rede for sentrale momenter i tekstenes virkningshistorie innenfor jødisk og kristen tradisjon

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- oversette og eksegere et utvalg tekster fra BHS
- identifisere og vurdere de tekstkritiske kommentarer i BHS (eller Quinta), som har betydning for forståelsen av den hebraiske teksten
- finne og bruke leksikalske og grammatiske hjelpemidler som hjelp til å forholde seg kritisk til oversettelse og eksegese av teksten
- finne og anvende relevante litterære og eksegetiske metoder til å fortolke teksten, beskrive dens litterære og historiske bakgrunn og bestemme dens teologiske hovedpunkter
- demonstrere god forståelse for den historiske og litterære bakgrunn for et utvalg bøker i Det gamle testamente
- relatere fortolkningen av tekstene til moderne problemstillinger og aktuell samfunnsdebatt

Emnets innhold:

Emnet er et detaljeksegetisk emne som sikter på å gi en innføring i sentrale tekster og teologiske hovedpunkter i et utvalg bøker i Det gamle testamente. De angitte pensumtekstene vil bli gjenstand for et detaljeksegetisk studium med vekt på deres historiske, litterære og tematisk/teologiske sider. Detaljeksegesen vil basere seg på den hebraiske grunnteksten. Det vil også bli brukt tid på innledningsspørsmål, tekstenes virknings- og forskningshistorie, og på hermeneutiske refleksjoner knyttet til arbeidet med å relatere tekstene til moderne problemstillinger og aktuell samfunnsdebatt.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet har til sammen 40 undervisningstimer og vil hovedsakelig bestå av forelesninger og arbeid med oversettelse av bibeltekster.

For studenter som velger prosessorientert vurderingsform, tilbyr høgskolen fagspesifikk oppgaveveiledning som gir innføring i formelle krav til fagoppgaver (slik som oppgavens oppbygning, fotnoter og litteraturliste) og tips til skriveprosessen. Studenten skal underveis i undervisningen levere inn utkast til oppgaven sin på Høgskolens LMS og få tilbakemelding av faglærer.

Vurderingsform

Det er to alternative vurderingsformer i emnet, prosessorientert vurderingsform med oppgave eller en skoleeksamen. Det er ulike arbeidskrav knyttet til de to alternative vurderingsformene.

A. Prosessorientert vurderingsform

Arbeidskrav

For å kunne ta prosessorientert vurderingsform må følgende tre (3) arbeidskrav være godkjent. Det er faglærer som nærmere fastsetter krav til innhold og tidsfrister for gjennomføring.

- 1) Delta på den obligatoriske undervisningen. Fraværet skal ikke overstige 30 % (jf. kapittel 5.3).
- 2) Levere inn utkast til oppgave på Høgskolens LMS innen oppgitt frist for tilbakemelding fra faglærer. Oppgaveutkastet skal oppfylle krav etter gjeldende regler (se dokumentet, *Krav til oppgaveutkast ved prosessorientert vurderingsform*).
- 3) Få godkjent en test hvor man demonstrerer ferdigheter i bruk av hebraisk grunntekst.

Ved «ikke godkjent», se dokumentet «Retningslinjer for behandling av arbeidskrav».

Sluttvurdering

Vurderingsform	Varighet	Varighetstype	Omfang
Oppgave	1	semester	4000 ord (eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste)

Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Ved stryk får studentene anledning til å ta ny eksamen i perioden for ny/utsatt eksamen. Ny eksamen blir gitt som femtimers skriftlig skoleeksamen.

B. Skoleeksamen som vurderingsform

(NB! Studenter som har meldt seg opp til prosessorientert vurderingsform, men som ikke oppfyller arbeidskravene, vil få anledning til å gå opp til skriftlig skoleeksamen.)

Sluttvurdering

Vurderingsform	Varighet	Varighetstype
Skriftlig skoleeksamen	5	timer

Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

Bibeltekster:

Følgende tekster skal studeres ut fra hebraisk tekst:

1 Mos 6:1-12; 11:1-9; 15:1-21; 2 Mos 19:1-20:1; 21:1-36; 22:20-23:13; 24:3-8; 3 Mos 9:15-24; 16:1-10; 5 Mos 17:14-20; 1 Kg 1:1-2:11; 3:1-28; Jes 2:1-5; 7; 40:1-31; 52:13-53:12; Sal 2; 8; 22; 25; 46; 51; 85; 104; Job 38:1-15; 42:1-6; Ord 8:22-36.

Sekundærlitteratur:

Childs, B. S. (2001). *Isaiah: A Commentary* (Old Testament Library). Westminster John Knox; ss. 1-10; 28-31; 60-68; 289-310; 407-423.

Dozeman, T. B. (2009). *Exodus* (Eerdmans Critical Commentary). Eerdmans; ss. 411-530.

Goldingay, J. (2006). *Psalms 1-41* (Baker Commentary on the Old Testament). Eerdmans; ss. 92-106; 153-161; 320-354; 366-378.

Goldingay, J. (2007). *Psalms 42-89* (Baker Commentary on the Old Testament). Eerdmans; ss. 64-73; 122-40; 603-616.

Goldingay, J. (2008). *Psalms 90-150* (Baker Commentary on the Old Testament). Eerdmans; ss. 178-199.

Grogan, G. W. (2008). *Psalms* (The Two Horizons of Old Testament Commentary). Eerdmans; ss.1-39.

Hamilton, V. P. (2011). *Exodus* (Exegetical Commentary). Baker Academic; ss. 367-393; 411-432.

Kjøller-Rasmussen, L. (1994). *Jobs Bog* (Credokommentaren). Credo Forlag; ss. 13-36; 377-383; 411-413.

Lemche, N. P. (2008). *Det Gamle Testamente mellom historie og teologi*. Anis; ss. 201-304.

McConville, J. G. (2002). *Deuteronomy*. (Apollos Old Testament Commentary 5). IVP Academic; ss. 17-51; 283-284.

Milgrom, J. (1991). *Leviticus 1-16: A New Translation with Introduction and Commentary*. (The Anchor Bible 3). Doubleday; ss. 582-591; 1009-1024.

Provan, I. W. (1995). *1 and 2. Kings* (New International Biblical Commentary). Hendrickson; ss. 1-36; 43-52.

Walton, J. H. (2018). *Ancient Near Eastern Thought and the Old Testament* (2nd ed.). Baker Academic; ss. 47-312.

Watts, J. W. (2013). *Leviticus 1-10*. (Historical Commentary on the Old Testament). Peeters Publishers; ss. 12-24; 39-58; 137-154.

Wenham, G. J. (1987). *Genesis 1-15*. (Word Biblical Commentary 1). Word Books; ss. xxi-liii; 155-171; 234-246; 325-335.

Whybray, R. N. (1994): *Proverbs* (The New Century Bible Commentary). Eerdmans; ss. 3-20; 118-140.

BTM2003 Markusevangeliet (10 stp./ECTS)

Emnekode:	BTM2003
Emnenavn:	Markusevangeliet
Emnenavn nynorsk:	Markusevangeliet
Emnenavn engelsk:	The Gospel of Mark
Studiepoeng:	10
Undervisningssemester:	Høstsemesteret
Undervisningssted:	Oslo, København
Emneansvarlig:	Professor Sverre Bøe
Obligatoriske forkunnskaper:	20 studiepoeng i nytestamentlig gresk
Anbefalte forkunnskaper:	BTM1001
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Studiepoengreduksjon:	10 stp. mot BTM2004 5 stp. mot TM2502
Hjelpemiddeliste ved eksamen:	Liste C
Gjelder fra:	1. august 2021

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre grundig rede for tilblivelse, sjanger, språklig og litterær oppbygning og innhold til Markusevangeliet
- gjøre rede for Markusevangeliets budskap og bibelteologiske hovedtemaer ut fra en samlet og helhetlig lesning av Markusevangeliet og detaljeksegere ut fra gresk tekst et utvalg av tekster fra Markusevangeliet
- gjøre rede for det tekstkritiske apparatet til disse tekstene og for vitenskapelige metoder og hermeneutiske spørsmål med relevans for studiet av disse tekstene
- gjøre rede for tekstenes relasjon til de øvrige synoptiske evangeliene og til den større kanoniske sammenheng

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- finne, kritisk vurdere og korrekt henvise til faglig informasjon og argumentasjon i en selvstendig analyse av en tekst eller problemstilling til Markusevangeliet
- detaljeksegere utvalgte greske tekster i Markusevangeliet på en metodisk, selvstendig og faglig måte med bruk av ulike vitenskapelige metoder, særlig språklige, historiske og litterære/retoriske
- drøfte bibelteologiske spørsmål knyttet til Markusevangeliet i rammen av de synoptiske evangelier
- argumentere kritisk for og imot alternative fortolkninger på metodisk og hermeneutisk reflektert vis

Emnets innhold:

Emnet presenterer ulike vitenskapelige metoder med relevans for studiet av Markusevangeliet. Den litterære, retoriske og bibelteologiske vektleggingen tilsier at en helhetlig lesning av hele Markusevangeliet står sentralt i emnet. Tekstene studeres på grunnlag av gresk tekst og tolkes i lys av deres historiske kontekst. Det legges særlig vekt på å lære å eksegere bibeltekst, med vekt på tekstenes strukturelle, litterære og teologiske særpreg.

I tilknytning til tolkningen av de ulike tekstene gis det en innføring i sentrale bibelteologiske temaer fra Markusevangeliet som kristologi, Guds rike, «evangeliet», underfortellinger/åndsutdrivelser, etterfølgelse/etikk, eskatologi og lidelseshistorien.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet har til sammen 40 undervisningstimer og vil hovedsakelig bestå av forelesninger, der en blant annet legger vekt på å forstå de ulike sider ved eksegese, inkludert bruk av hjelpemidler som synopse, konkordans, ordbøker og leksika. To undervisningstimer øremerkes en innføring i tekstkritikk.

For studenter som velger prosessorientert vurderingsform, tilbyr høgskolen fagspesifikk oppgaveveiledning som gir innføring i formelle krav til fagoppgaver (slik som oppgavens oppbygning, fotnoter og litteraturliste) og tips til skriveprosessen. Studenten skal underveis i undervisningen levere inn utkast til oppgaven sin på Canvas og få tilbakemelding av faglærer.

Vurderingsform

Det er to alternative vurderingsformer i emnet, prosessorientert vurderingsform med oppgave eller en skoleeksamen. Det er ulike arbeidskrav knyttet til de to alternative vurderingsformene.

A. Prosessorientert vurderingsform

Arbeidskrav

For å kunne ta prosessorientert vurderingsform må følgende tre (3) arbeidskrav være godkjent. Det er faglærer som nærmere fastsetter krav til innhold og tidsfrister for gjennomføring.

- 1) Delta på den obligatoriske undervisningen. Fraværet skal ikke overstige 30 % (jf. kapittel 5.3).
- 2) Levere inn utkast til oppgave på Høgskolens LMS innen oppgitt frist for tilbakemelding fra faglærer. Oppgaveutkastet skal oppfylle krav etter gjeldende regler (se dokumentet, *Krav til oppgaveutkast ved prosessorientert vurderingsform*).
- 3) Levere inn og få godkjent en oppgave over en oppgitt tekstkritisk case. Oppgaven skal være på 500-1000 ord eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste. Den skal inneholde en redegjørelse for den ytre bevitnelsen av de tekstkritiske alternativene og en vurdering av hvilken variant som mest sannsynlig gjengir den opprinnelige teksten.

Ved «ikke godkjent», se dokumentet «Retningslinjer for behandling av arbeidskrav».

Sluttvurdering

Vurderingsform	Varighet	Varighetstype	Omfang
Oppgave	1	semester	4000 ord (eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste)

Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Ved stryk får studentene anledning til å ta ny eksamen i perioden for ny/utsatt eksamen. Ny eksamen blir gitt som sekstimers skriftlig skoleeksamen.

B. Skoleeksamen som vurderingsform

(NB! Studenter som har meldt seg opp til prosessorientert vurderingsform, men som ikke oppfyller arbeidskravene, vil få anledning til å gå opp til skriftlig skoleeksamen).

Arbeidskrav

For å kunne ta skoleeksamen som vurderingsform må følgende arbeidskrav være godkjent. Det er faglærer som nærmere fastsetter krav til innhold og tidsfrister for gjennomføring.

- 1) Lovere inn og få godkjent en oppgave over en oppgitt tekstkritisk case. Oppgaven skal være på 500-1000 ord eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste. Den skal inneholde en redegjørelse for den ytre bevitnelsen av de tekstkritiske alternativene og en vurdering av hvilken variant som mest sannsynlig gjengir den opprinnelige teksten.

Sluttvurdering

Vurderingsform	Varighet	Varighetstype
Skriftlig skoleeksamen	6	timer

Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

For studenter i Oslo: Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i høgskolens LMS. Det er merket med *.

Bibeltekster:

Følgende tekster fra Markusevangeliet skal detaljsekseres ut fra gresk tekst:

Mark 1,1-28; 2,1-12 og 18-22; 4,1-20 og 26-41; 7,24-30; 8,27-9,13; 10,1-31; 11,1-19; 12,1-17 og 28-34; 13,1-10 og 24-27; 14,22-25; 15,22-41 og 16,1-8.

Sekundærlitteratur:

Adams, E. (2005). The Coming of the Son of Man in Mark's Gospel. *Tyndale Bulletin*, 56(2), 39-61.

https://legacy.tyndalehouse.com/tynbul/Library/TynBull_2005_56_2_04_Adams_SonOfMan_Mark.pdf

* Hallbäck, G. (2002). *Om Markus: Analyser og fortolkninger*. Anis; ss. 83-96.

* Hays, R. B. (2014). *Reading Backwards*. Baylor University Press; ss. 17-35.

* Grindheim, S. (2011). *God's Equal: What can we know about Jesus' Self-Understanding in the Synoptic Gospels?* T & T Clark; ss 60-76.

* Jensen, M. H. (2010). Jesus + loven = MMM^c: En undersøkelse af Jesu grundlæggende forhold til Loven. *Dansk Tidsskrift for Teologi og Kirke* 37(1), 17-33.

Jensen, M. H. (2012). Gudsriget og korset: Historien om, hvordan to modsætninger blev evangelium.

Dansk Tidsskrift for Teologi og kirke 39(2), 19-35.

<https://tidsskrift.dk/dttk/article/view/27164/23908>

* Metzger, B. M. (1997). *A Textual Commentary on the Greek NT* (2nd Ed.). Deutsche Bibelgesellschaft; ss. 102-7.

Kvalbein H. (2008). *Jesus, Hva ville han? Hvem var han? En innføring i de tre første evangelienes budskap*. Verbum; ss. 28-41; 75-181; 201-208; 228-237; 259-266; 307-385.

Pilgaard Aa. (2008). *Kommentar til Markusevangeliet*. Aarhus Universitetsforlag; ss. 19-87; 97-108; 113-116; 135-149; 151-160; 214-218; 235-254; 265-274; 283-292; 297-303; 305-308; 315-321; 326-328; 340-345; 368-376; 381-393.

* Rhoads, D., Dewey, J. & Michie, D. (2012). *Mark as Story*. (3rd Ed.). Fortress; ss. 1-8; 137-152.

* Snodgrass, K. (2018). *Stories with Intent* (2nd ed.). Eerdmans; ss. 179-190, 216-228 og 276-299.

* Watts, R. E. (2007). Mark. I G. K. Beale & D. A. Carson (Eds.), *Commentary on the New Testament Use of the Old Testament*. Baker; ss. 111-120; 216-120 og 235-237.

BTM2004 Nytestamentlig eksegesi av synoptisk evangelium (10 stp./ECTS)

Emnekode:	BTM2004
Emnenavn:	Nytestamentlig eksegesi av synoptisk evangelium
Emnenavn nynorsk:	Nytestamentlig eksegesi av synoptisk evangelium
Emnenavn engelsk:	New Testament Exegesis of a Synoptic Gospel
Studiepoeng:	10
Undervisningssemester:	Høstsemesteret
Undervisningssted:	Aarhus
Emneansvarlig:	Professor Morten Hørning Jensen
Obligatoriske forkunnskaper:	20 studiepoeng i nytestamentlig gresk
Anbefalte forkunnskaper:	BTM1001
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Studiepoengreduksjon:	10 stp. mot BTM2003 5 stp. mot TM2502
Hjelpemiddeliste ved eksamen:	Liste C
Gjelder fra:	1. august 2021

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre grundig rede for tilblivelse, sjanger, språklig og litterær oppbygning og innhold til Markusevangeliet
- gjøre rede for Markusevangeliets budskap og bibelteologiske hovedtemaer ut fra en samlet og helhetlig lesning av Markusevangeliet og detaljeksegere ut fra gresk tekst et utvalg av tekster fra Markusevangeliet
- gjøre rede for det tekstkritiske apparatet til disse tekstene og for vitenskapelige metoder og hermeneutiske spørsmål med relevans for studiet av disse tekstene
- gjøre rede for tekstenes relasjon til de øvrige synoptiske evangeliene og til den større kanoniske sammenheng

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- finne, kritisk vurdere og korrekt henvise til faglig informasjon og argumentasjon i en selvstendig analyse av en tekst eller problemstilling til Markusevangeliet
- detaljeksegere utvalgte greske tekster i Markusevangeliet på en metodisk, selvstendig og faglig måte med bruk av ulike vitenskapelige metoder, særlig språklige, historiske og litterære/retoriske

- drøfte bibelteologiske spørsmål knyttet til Markusevangeliet i rammen av de synoptiske evangelier
- argumentere kritisk for og imot alternative fortolkninger på metodisk og hermeneutisk reflektert vis

Emnets innhold:

Emnet presenterer ulike vitenskapelige metoder med relevans for studiet av Markusevangeliet. Den litterære, retoriske og bibelteologiske vektleggingen tilsier at en helhetlig lesning av hele Markusevangeliet står sentralt i emnet. Tekstene studeres på grunnlag av gresk tekst og tolkes i lys av deres historiske kontekst. Det legges særlig vekt på å lære å eksegere bibeltekst, med vekt på tekstenes strukturelle, litterære og teologiske særpreg.

I tilknytning til tolkningen av de ulike tekstene gis det en innføring i sentrale bibelteologiske temaer fra Markusevangeliet som kristologi, Guds rike, «evangeliet», underfortellinger/åndsutdrivelser, etterfølgelse/etikk, eskatologi og lidelseshistorien.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet har til sammen 40 undervisningstimer og vil hovedsakelig bestå av forelesninger, der en blant annet legger vekt på å forstå de ulike sider ved eksegese, inkludert bruk av hjelpemidler som synopse, konkordans, ordbøker og leksika. To undervisningstimer øremerkes en innføring i tekstkritikk.

Vurderingsform

I tillegg til sluttvurdering er det to (2) arbeidskrav i emnet. Disse må være godkjent for at det skal gis sluttvurdering i emnet. Det er faglærer som bestemmer innhold og tidsfrister for gjennomføring av arbeidskrav.

Arbeidskrav:

- 1) Lovere inn og få godkjent en oppgave over en oppgitt tekstkritisk case. Oppgaven skal være på 500-1000 ord eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste. Den skal inneholde en redegjørelse for den ytre bevitnelsen av de tekstkritiske alternativene og en vurdering av hvilken variant som mest sannsynlig gjengir den opprinnelige teksten.
- 2) Lovere inn og få godkjent en eksegetisk oppgave over et mindre tekststykke. Oppgaven skal være på 1000-1500 ord eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste.

Ved «ikke godkjent», se dokumentet «Retningslinjer for behandling av arbeidskrav».

Sluttvurdering

Vurderingsform	Varighet	Varighetstype
Skriftlig skoleeksamen	6	timer

Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

Bibeltekster:

Følgende tekster fra Markusevangeliet skal detaljeksegeres ut fra gresk tekst:

Mark 1,1-2,22; 3,20-4,34; 6,30-52; 7,24-30; 8,14-9,29; 10,1-45; 11,1-25; 12,1-17; 12,28-34; 13,1-27; 14,1-25; 14,53-65; 15,1-41; 16,1-20.

Sekundærlitteratur:

Hallbäck, G. (2002). *Om Markus: Analyser og fortolkninger*. Anis; ss. 83-96.

Hays, R. B. (2014). *Reading Backwards*. Baylor University Press; ss. 17-35.

Jensen, M. H. (2012). Gudsriget og korset: Historien om, hvordan to modsætninger blev evangelium. *Dansk Tidsskrift for Teologi og kirke* 39(2), 19-35.

<https://tidsskrift.dk/dttk/article/view/27164/23908>

Metzger, B. M. (1997). *A Textual Commentary on the Greek NT* (2nd Ed.). Deutsche Bibelgesellschaft; ss. 102-7.

Kvalbein H. (2008). *Jesus, Hva ville han? Hvem var han? En innføring i de tre første evangeliernes budskap*. Verbum; ss. 75-181; 201-208; 228-237; 259-266; 307-385.

Pilgaard Aa. (2008). *Kommentar til Markusevangeliet*. Aarhus University Press; ss. side 19-116; 128-159; 188-199; 214-218; 229-258; 265-279; 283-294; 297-303; 305-308; 315-328; 331-345; 354-376; 381-393.

Rhoads, D., Dewey, J. & Michie, D. (2012). *Mark as Story*. (3rd Ed.). Fortress; ss. 1-8; 137-152.

Samuel, S. (2002). The Beginning of Mark: A Colonial/Postcolonial Conundrum. I *Biblical Interpretation* 10(4), 405-419). <https://doi.org/10.1163/15685150260340761>

Snodgrass, K. (2018). *Stories with Intent* (2nd ed.). Eerdmans; ss. 179-190, 216-228 og 276-299.

Watts, R. E. (2007). Mark. I G. K. Beale & D. A. Carson (Eds.), *Commentary on the New Testament Use of the Old Testament*. Baker; ss. 111-120; 216-220 og 235-237.

BTM2005 Romerbrevet og paulinsk teologi (10 stp./ECTS)

Emnekode:	BTM2005
Emnenavn:	Romerbrevet og paulinsk teologi
Emnenavn nynorsk:	Romarbrevet og paulinsk teologi
Emnenavn engelsk:	The Letter to the Romans and Pauline Theology
Studiepoeng:	10
Undervisningssemester:	Vårsemesteret
Undervisningssted:	Aarhus, Oslo, København
Emneansvarlig:	Førsteamanuensis Klaus Vibe
Obligatoriske forkunnskaper:	20 studiepoeng i nytestamentlig gresk
Anbefalte forkunnskaper:	BTM1001
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Studiepoengreduksjon:	5 stp. mot TM2003
Hjelpemiddeliste ved eksamen:	Liste C
Gjelder fra:	1. august 2021

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre grundig rede for tilblivelse, sjanger, språklig og litterær oppbygning og innhold til Romerbrevet
- detaljeksegere ut fra gresk tekst et utvalg av tekster fra Romerbrevet
- gjøre rede for vitenskapelige metoder og hermeneutiske spørsmål med relevans for studiet av Romerbrevet og paulinsk teologi
- gjøre rede for og drøfte forskjellige hovedperspektiver på Paulus,
- drøfte hovedtemaer i Romerbrevet og i denne sammenheng drøfte hvordan disse temaer utfoldes i andre paulinske brev, hans teologi som helhet og i relasjon til den større kanoniske sammenheng

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- finne, kritisk vurdere og korrekt henvise til faglig informasjon og argumentasjon i en selvstendig analyse av en tekst eller problemstilling med utgangspunkt i en tekst fra Romerbrevet
- detaljeksegere utvalgte greske tekster i Romerbrevet på en metodisk, selvstendig og faglig måte med bruk av ulike vitenskapelige metoder, særlig språklige, historiske og litterære/retoriske
- drøfte bibelteologiske spørsmål knyttet til Romerbrevet i rammen av de paulinske brev
- argumentere kritisk for og imot alternative fortolkninger på metodisk og hermeneutisk reflektert vis

Emnets innhold:

Emnet presenterer ulike vitenskapelige metoder med relevans for studiet av Romerbrevet med vekt på tekstenes strukturelle, litterære og teologiske særpreg. Den litterære, retoriske og bibelteologiske vektleggingen tilsier at en helhetlig lesning av Romerbrevet står sentralt i emnet, samtidig som utvalgte tekster får et særlig fokus. Tekstene studeres på grunnlag av gresk tekst og tolkes i lys av deres historiske kontekst.

Eksegesen setter søkelys på sentrale bibelteologiske temaer fra Romerbrevet som Kristus, synden og loven, rettferdiggjørelsen, foreningen med Kristus og frelsen, troen, nåde og gave, kampen mot synd, Israel, GT og eskjatologi, de troendes individuelle og kollektive identitet, livsutfoldelse og etikk. Disse spørsmålene leses også i lys av hvordan de samme tema utfoldes i andre Paulinske brev. Det hele drøftes i lys av debatten omkring ulike Paulus-perspektiver. Slik utfordres studenten til å utvikle en helhetlig teologisk lesning av Romerbrevet og av Paulus.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet har til sammen 40 undervisningstimer og vil hovedsakelig bestå av forelesninger. Emnet gir først en innføring i ulike Paulus-perspektiver og forskningshistorien til Paulus mer generelt. Deretter vil undervisningen fokusere på eksegese av sentrale tekster i Romerbrevet, hele tiden med et fokus på en samlet og helhetlig lesning av Romerbrevet. Sentrale teologiske tema i Romerbrevet drøftes i lys av hvordan disse utfoldes i andre Paulinske brev.

Vurderingsform

Sluttvurdering

Vurderingsform	Varighet	Varighetstype	Omfang
Hjemmeeksamen	48	timer	3000 ord (eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste)

Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

For studenter i Oslo: Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i høgskolens LMS. Det er merket med *.

Bibeltekster:

Følgende tekster fra Romerbrevet skal detaljeksegeres ut fra gresk tekst: Rom 1,1-27; 2,1-16; 3,1-9; 3,19-31; 4,1-6,14; 7,1-8,11; 9,1-13; 11,1-32; 12,1-8; 13,1-10 og 15,1-6.

8,5 sider fra Paulus-brev i oversettelse.

Sekundærlitteratur:

Aune, D. E. (1987). *The New Testament in its literary environment* (Library of early Christianity 8). Westminster; ss. 158-160, 197-204, 217-222.

Barclay, J. M. G. (2020). *Paul and the Power of Grace*. Eerdmans.

Hurtado, L. W. (2018). *Honoring the Son: Jesus in Earliest Christian Devotional Practice*. Lexham Press; ss. 1-68.

- McKnight, S. & Oropeza B. J. (Eds.) (2020). *Perspectives on Paul: Five Views*. Baker Academic; ss. 25-55, 83-106, 133-145, 171-193, 219-236.
- Moo, D. J. (2014). *Encountering the Book of Romans: A Theological Survey, Encountering Biblical Studies* (2nd Ed.). Baker Academic; ss. 21-215.
- Oakes, P (2009). *Reading Romans in Pompeii: Paul's Letter at Ground Level*. Fortress Press; ss. 98-126.
- Sandnes, K. O. (1996). *I tidens fylde: En innføring i Paulus' teologi*. Luther forlag; ss. 29-90, 108-151, 202-250, 269-293, 297-302.

BTM2006 Kristologi og frelseslære (10 stp./ECTS)

Emnekode:	BTM2006
Emnenavn:	Kristologi og frelseslære
Emnenavn nynorsk:	Kristologi og frelseslære
Emnenavn engelsk:	Christology and Soteriology
Studiepoeng:	10
Undervisningssemester:	Høstsemesteret
Undervisningssted:	Oslo
Emneansvarlig:	Førsteamanuensis Arne Helge Teigen
Obligatoriske forkunnskaper:	Ingen
Anbefalte forkunnskaper:	BTM1003
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Studiepoengreduksjon:	5 stp. mot BMM2006 10 stp. mot TM2006 5 stp. mot BTM2007 5 stp. mot BTM2508
Hjelpemiddeliste ved eksamen:	Liste B
Gjelder fra:	1. august 2021

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for og forklare det bibelske grunnlaget for læren om Jesus Kristus og hans frelsesgjerning.
- gjøre rede for utviklingen av det kristologiske dogme i oldkirken, og under reformasjonen i lys av oldkirkelig og reformatorisk kontekst.
- forklare, drøfte og vurdere forskjellige oppfatninger om kristologi og frelse, i henhold til de respektive oppfatningers bibelske og teologihistoriske kontekst.
- gjøre rede for og forklare forholdet mellom kristologi og frelseslæreforståelse

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- anvende bibel-teologisk og/eller teologihistorisk kunnskap med sikte på å forklare og drøfte aktuelle systematisk teologiske problemstillinger innen kristologi og frelseslære.
- vise hvordan bibel-teologisk og teologihistorisk kunnskap kan anvendes som ressurs til forståelse av kristologi og frelseslære.
- finne, vurdere og henvise til informasjon og fagstoff om kristologi og frelseslære og fremstille dette slik at det belyser en problemstilling
- beherske relevante faglige verktøy, teknikker og arbeidsformer

Emnets innhold:

Emnet gir innføring i det bibelske grunnlaget for læren om Jesus Kristus og hans frelsesgjerning. Det gis også innføring i hvordan bestemte bibeltekster har blitt anvendt under utviklingen av oldkirkelig og reformatorisk bekjennelse til Kristi person og gjerning. Emnet gir videre innføring i hvordan kristologi og frelseslære kan forstås i lys av oldkirken og reformasjonens kontekst. Det gis også noe innsikt i teologiske oppfatninger om Kristi person og frelsesgjerning, frem til vår tid.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet har 40 undervisningstimer og består hovedsakelig av forelesninger.

For studenter som velger prosessorientert vurderingsform, tilbyr høgskolen fagspesifikk oppgaveveiledning som gir innføring i formelle krav til fagoppgaver (slik som oppgavens oppbygning, fotnoter og litteraturliste) og tips til skriveprosessen. Studenten skal underveis i undervisningen levere inn utkast til oppgaven sin på Høgskolens LMS og få tilbakemelding av faglærer.

Vurderingsform

Det er to alternative vurderingsformer i emnet, prosessorientert vurderingsform med oppgave eller en skoleeksamen. Det er ulike arbeidskrav knyttet til de to alternative vurderingsformene.

A. Prosessorientert vurderingsform

Arbeidskrav

For å kunne ta prosessorientert vurderingsform må følgende to (2) arbeidskrav være godkjent. Det er faglærer som nærmere fastsetter krav til innhold og tidsfrister for gjennomføring.

- 1) Delta på den obligatoriske undervisningen. Fraværet skal ikke overstige 30 % (jf. kapittel 5.3).
- 2) Levere inn utkast til oppgave på Høgskolens LMS innen oppgitt frist for tilbakemelding fra faglærer. Oppgaveutkastet skal oppfylle krav etter gjeldende regler (se dokumentet, *Krav til oppgaveutkast ved prosessorientert vurderingsform*).

Ved «ikke godkjent», se dokumentet «Retningslinjer for behandling av arbeidskrav».

Sluttvurdering

Vurderingsform	Varighet	Varighetstype	Omfang
Oppgave	1	semester	4000 ord (eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste)

Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Ved stryk får studentene anledning til å ta ny eksamen i perioden for ny/utsatt eksamen. Ny eksamen blir gitt som femtimers skriftlig skoleeksamen.

B. Skoleeksamen som vurderingsform

(NB! Studenter som har meldt seg opp til prosessorientert vurderingsform, men som ikke oppfyller arbeidskravene, vil få anledning til å gå opp til skriftlig skoleeksamen).

Sluttvurdering

Vurderingsform	Varighet	Varighetstype
Skriftlig skoleeksamen	5	timer

Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

For studenter i Oslo: Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i høgskolens LMS. Det er merket med *.

Oversikt- og innføringslitteratur:

Jeffery, S., Ovey, M. & Sach, A. (2007). *Pierced for our Transgressions: Rediscovering the glory of penal substitution*. Inter Varsity Press; ss. 33-186, 205-303.

Nichols J, Stephen (2007): *For Us and for Our Salvation: The Doctrine of Christ in the Early Church*. Crossway books; ss. 13 – 148.

Skarsaune, O. (1999). *Inkarnasjonen: Myte eller faktum?* Lunde forlag; ss. 9-127.

Scaer, D. P. (1989, 1998). *Confessional Lutheran Dogmatics: Vol. 1: Christology*. Luther Academy.

Bekjennelsesskrifter

* Mæland, J. O. (1985). *Konkordieboken: Den evangelisk-lutherske kirkes bekjennelsesskrifter*. Lunde forlag:

- Den apostoliske bekjennelse, 15.
- Den nikenske trosbekjennelse, 18.
- Den atanasianske trosbekjennelse, 19 – 21.
- Den augsburgske bekjennelse, artikkel I – IV, 28 – 30. XVII, 35.
- Apologien, artikkel IV, 78 – 94.
- Schmalkaldiske artikler, Del I, Del II, Art. I, II, S. 238 – 243.
- Lille Katekisme, Andre part, Troen. 283 – 285.
- Store Katekisme, Andre part, andre artikkel, 345 – 347.
- Konkordieformelen, Epitome, VIII, IX, 408 – 414.
- Solida Declaratio, VIII, IX, 502 – 519.

Canons of Dorth:

- The Second Main Point of Doctrine: Christ's Death and Human Redemption Through It (Article 1-9). <https://www.crcna.org/welcome/beliefs/confessions/canons-dort#toc-the-second-main-point-of-doctrine>

Westminster Confession of Faith.

- Chapter VIII, Of Christ The Mediator. https://en.wikisource.org/wiki/The_Humble_Advice_of_the_Assembly_of_Divines/Chapter_8

Kildeskrifter:

Irenaeus (1985). *Against Heresies*. Book III: Chap. XV – XXV. I A. Roberts, Alexander & J. Donaldson (Eds.), *The Ante-Nicene Fathers, Vol I: The Apostolic Fathers with Justin Martyr and Irenaeus*. T&T Clark/ Eerdmans Publishing Company; ss. 439-460.

Alternativt: https://ccel.org/ccel/irenaeus/against_heresies_iii/anf01.ix.iv.ii.html

Athanasius (1987). *Defence of the Nicene Definition*. Chap. 1-5. I P. Schaff & H. Wace (Eds.), *Nicene and Post-Nicene: Fathers of The Christian Church, Second Series, Vol IV: St Athanasius: Select Works and Letters*. T&T Clark/ Eerdmans Publishing Company; ss. 150-166. <https://ccel.org/ccel/s/schaff/npnf204/cache/npnf204.pdf>

Augustin (2012): *De trinitate*. Book XIII: Chap. 12-18. I P. Schaff (Ed.), *Nicene and Post-Nicene Fathers*,

Vol III, *St. Augustin: On the Holy Trinity; Doctrinal Treatises; Moral Treatises*. T&T Clark/ Eerdmans Publishing Company; ss. 175-180.

<https://ccel.org/ccel/s/schaff/npnf103/cache/npnf103.pdf>

Anselm (2005). *Cur Deus Homo. Book I: Chap I-IX*.

Alternativt: https://en.wikisource.org/wiki/Cur_Deus_Homo

* Melancthon, P. (2020). *Common Theological Topics: Loci Communes Theologici (1535)*.

Repristination Press; ss. 116 – 138.

BTM2008 Dogmatikk med kildetekster (10 stp./ECTS)

Emnekode:	BTM2008
Emnenavn:	Dogmatikk med kildetekster
Emnenavn nynorsk:	Dogmatikk med kildetekster
Emnenavn engelsk:	Dogmatics - With Primary Sources
Studiepoeng:	10
Undervisningssemester:	Vårsemesteret
Undervisningssted:	Aarhus, København
Emneansvarlig:	Førsteamanuensis Peter Olsen
Obligatoriske forkunnskaper:	20 studiepoeng i nytestamentlig gresk 20 studiepoeng i latin
Anbefalte forkunnskaper:	BTM1003
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Studiepoengreduksjon:	10 stp. mot TM2007 10 stp. mot TM2011
Hjelpemiddeliste ved eksamen:	Liste C
Gjelder fra:	1. august 2021

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for ulike oppfatninger av dogmatikkens sentrale spørsmål
- forstå og gjøre rede for sammenhengen mellom disse lærespørsmål som uttrykk for et helhetlig system
- gjøre rede for både lutherske og ikke-lutherske oppfatninger av disse lærespørsmål
- analysere nyere formuleringer av disse spørsmål og vurdere disse i et teologihistorisk og eksegetisk perspektiv

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- analysere og vurdere sentrale lærespørsmål med utgangspunkt i Bibelen og Den evangelisk-lutherske bekjennelse
- analysere og vurdere dogmatiske tekster og anvende disse til faglige resonnementer
- analysere eldre dogmatiske tekster og gjøre rede for den teologihistoriske sammenheng
- bruke sentrale dogmatiske begreper korrekt både på norsk (dansk) og på gresk og latin, samt forklare disse begreper med sine egne ord
- aktualisere dogmatiske temaer på en selvstendig, kritisk og teologisk reflektert måte
- delta i faglige samtaler som drøfter teologiens vilkår og innhold til enhver tid

Emnets innhold:

Emnet gir en helhetsinnføring i den kristne tro med utgangspunkt i den evangelisk-lutherske kristendomsforståelsen. Sentrale temaer vil være læren om den treenige Gud, frelsen, kirken og

nådemidlene. Innføringen i de sentrale elementer av troslæren skal videre hjelpe studentene til å utvikle et dogmatisk helhetssyn og gi dem hjelp til å integrere de forskjellige dogmer i et helhetlig dogmatisk system.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet består av 40 undervisningstimer som hovedsakelig består av forelesninger. Undervisningen skal blant gi oversikt over stoffet blant annet ved gjennomgang av kildetekster.

For studenter som velger prosessorientert vurderingsform, tilbyr høgskolen fagspesifikk oppgaveveiledning som gir innføring i formelle krav til fagoppgaver (slik som oppgavens oppbygning, fotnoter og litteraturliste) og tips til skriveprosessen. Studenten skal underveis i undervisningen levere inn utkast til oppgaven sin på Høgskolens LMS og få tilbakemelding av faglærer.

Vurderingsform

Det er to alternative vurderingsformer i emnet, prosessorientert vurderingsform med oppgave eller en skoleeksamen. Det er ulike arbeidskrav knyttet til de to alternative vurderingsformene.

A. Prosessorientert vurderingsform

Arbeidskrav

For å kunne ta prosessorientert vurderingsform må følgende to (2) arbeidskrav være godkjent. Det er faglærer som nærmere fastsetter krav til innhold og tidsfrister for gjennomføring.

- 1) Delta på den obligatoriske undervisningen. Fraværet skal ikke overstige 30 % (jf. kapittel 5.3).
- 2) Levere inn utkast til oppgave på Høgskolens LMS innen oppgitt frist for tilbakemelding fra faglærer. Oppgaveutkastet skal oppfylle krav etter gjeldende regler (se dokumentet, *Krav til oppgaveutkast ved prosessorientert vurderingsform*).

Ved «ikke godkjent», se dokumentet «Retningslinjer for behandling av arbeidskrav».

Sluttvurdering

Vurderingsform	Varighet	Varighetstype	Omfang
Oppgave	1	semester	4000 ord (eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste)

Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Ved stryk får studentene anledning til å ta ny eksamen i perioden for ny/utsatt eksamen. Ny eksamen blir gitt som femtimers skriftlig skoleeksamen.

B. Skoleeksamen som vurderingsform

(NB! Studenter som har meldt seg opp til prosessorientert vurderingsform, men som ikke oppfyller arbeidskravene, vil få anledning til å gå opp til skriftlig skoleeksamen).

Sluttvurdering

Vurderingsform	Varighet	Varighetstype
Skriftlig skoleeksamen	5	timer

Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

Die Bekenntnisschriften der evangelisch-lutherischen Kirche (1967 el. senere). Vandenhoeck & Ruprecht; ss. 21; 26-30; 50-135; 507-521.

Grane, L. (1981 el. senere). *Confessio Augustana*. G.E.C. Gads Forlag; ss.20-217.

Grundtvig, N.F.S. (1941). *Den Christelige Børnelærdom*. Nyt Nordisk Forlag. Arnold Busck, ss.11-50 (40 sider)

McFague, S. (2010). *Klimateologi. Gud, verden og den globale opvarmning*. Forlaget Anis, ss.15-47 (36 sider)

McGrath, A.E. (2011). *Christian Theology: An Introduction*. (5th ed.). Wiley-Blackwell; ss. 152-170 og 195-480.

Schleiermacher, F. (2010). *Om Religionen. Taler til de dannede blandt dens foragtere*. Aros Forlag, ss.29-50 (22 sider)

Teologiske Tekster. Udvalg af klassiske dogmatiske tekster (2. udg.) (1994). Aarhus Universitetsforlag;

- ss. 22-23: Chalcedonense
- ss. 27-29: Irenæus: *Sandhedens regel*
- ss. 61-65: Cyprian: *De Unitate Ecclesiae*
- ss. 139-155: Thomas Aquinas: *Summa Theologica*
- ss. 158-168: Martin Luther: *Assertio omnium articulorum*
- ss. 274-288: Martin Luther: *Om koncilierne og kirken*
- ss. 290-293: Koncilier om skrift og tradition
- ss. 310-322: G.E. Lessing: *Om beviset i ånd og kraft*
- ss. 352-367: Karl Barth: *Det første bud som teologisk aksiom*
- ss. 370-379: Barmen-erklæringen
- ss. 410-443: Det andet Vatikankoncil: *Lumen gentium*

BTM2009 Misjonsteologi (10 stp./ECTS)

Emnekode:	BTM2009
Emnenavn:	Misjonsteologi
Emnenavn nynorsk:	Misjonsteologi
Emnenavn engelsk:	Theology of Mission
Studiepoeng:	10
Undervisningssemester:	Vårsemesteret
Undervisningssted:	Oslo, Aarhus, København
Emneansvarlig:	Høgskolelektor Simeon Ottosen
Obligatoriske forkunnskaper:	Ingen
Anbefalte forkunnskaper:	BTM1003
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Studiepoengreduksjon:	10 stp. mot MIS201 10 stp. mot TM2008
Hjelpemiddeliste ved eksamen:	Liste B
Gjelder fra:	1. august 2021

Læringsmål:

Kunnskap

- gjøre rede for det bibelske grunnlaget for misjonsoppdraget, både det gammeltestamentlige og det nytestamentlige og sammenhengen mellom dem
- gjøre rede for de grunnleggende spørsmålene innen misjonsvitenskapen
- gjøre rede for grunntrekk i misjonsteologiens historie
- gjøre rede for misjonsteologiske spørsmål generelt og med henblikk på samtiden
- gjøre rede for spørsmål knyttet til økumenikk i dagens misjonsvirksomhet

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- anvende den kunnskap emnet har bidratt til innen bibelens misjonsteologi i arbeidet med å tilrettelegge det kristne misjonsoppdragets grunnlag og målsetting
- anvende den kunnskap emnet har bidratt til innen den systematiske misjonsteologien, i debatter, i egne arbeider og i eventuelt framtidig misjonsarbeid
- anvende den kunnskap emnet har bidratt til innen økumenikken, i debatter, i egne arbeider og i eventuelt framtidig misjonsarbeid
- selvstendig finne og henvise til relevant materiale, som kan belyse en problemstilling innen misjonsteologien

Emnets innhold:

Emnet vil gi en innføring i det bibelske og teologiske grunnlaget for kirkens misjonsoppdrag. Med basis i Det gamle testamentets budskap om skapelse, gudsbilde, menneskeverd, menneskets fall i synd, utvelgelse og profetier, vil Det nye testamentets misjonsbudskap drøftes. Her er særlig Jesu misjonsbefalinger, Apostelgjerningenes bilde av den første kristne misjon og Paulus' misjonsteologi

sentrale. Også forholdet til kirkens jødiske arv og til hedenske omgivelser vil tematiseres ut fra relevante bibeltekster. Emnet gir også en innføring i misjonsteologiens historie og en systematisk-teologisk begrunnelse for misjon. Grunnleggende tema innen misjonsvitenskapen vil bli undersøkt, som definisjonen av misjon, kirkeforståelse og forholdet mellom kristendom og religionene. Den systematiske-teologiske begrunnelsen vil særlig drøfte hvordan det kristne misjonsoppdraget kan utfoldes i vår tid, i lys av den økumeniske og samfunnsmessige kontekst.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet har til sammen 40 undervisningstimer, og består av både forelesninger og seminarer.

Vurderingsform

Det er to alternative vurderingsformer i emnet, prosessorientert vurderingsform med oppgave eller en skoleeksamen. Det er ulike arbeidskrav knyttet til de to alternative vurderingsformene.

A. Prosessorientert vurderingsform

Arbeidskrav

For å kunne ta prosessorientert vurderingsform må følgende to (2) arbeidskrav være godkjent. Det er faglærer som nærmere fastsetter krav til innhold og tidsfrister for gjennomføring.

- 1) Delta på den obligatoriske undervisningen. Fraværet skal ikke overstige 30 % (jf. kapittel 5.3).
- 2) Levere inn utkast til oppgave på Høgskolens LMS innen oppgitt frist for tilbakemelding fra faglærer. Oppgaveutkastet skal oppfylle krav etter gjeldende regler (se dokumentet, *Krav til oppgaveutkast ved prosessorientert vurderingsform*).

Ved «ikke godkjent», se dokumentet «Retningslinjer for behandling av arbeidskrav».

Sluttvurdering

Vurderingsform	Varighet	Varighetstype	Omfang
Oppgave	1	semester	4000 ord (eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste)

Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Ved stryk får studentene anledning til å ta ny eksamen i perioden for ny/utsatt eksamen. Ny eksamen blir gitt som femtimers skriftlig skoleeksamen.

B. Skoleeksamen som vurderingsform

(NB! Studenter som har meldt seg opp til prosessorientert vurderingsform, men som ikke oppfyller arbeidskravene, vil få anledning til å gå opp til skriftlig skoleeksamen).

Sluttvurdering

Vurderingsform	Varighet	Varighetstype
Skriftlig skoleeksamen	5	timer

Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

For studenter i Oslo: Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i høgskolens LMS. Det er merket med *.

Bibelteologisk del:

Bøe, S. (2021). *På vegne av Kristus. Misjon i Bibelen*. Kolon.

Systematisk-teologisk del:

Enten (Oslo-variant)

*Berentsen, Jan-Martin, Tormod Engelsen og Knud Jørgensen. "Grunntrekk i misjonens teologi" i: *Missiologi i dag*, redigert av Jan-Martin Berentsen, Tormod Engelsen og Knud Jørgensen. Universitetsforlaget, 1994: 173-185.

*Bosch, David J. *Transforming Mission: Paradigm Shift in Theology of Mission*. Sekstende oplag. Orbis, 2001: 8-11.

Engelsen, Tormod. "Missio Dei: Understanding and misunderstanding of a theological concept in European churches and missiology" i: *International Review of Mission* 92, nr. 4 (2003): 481-497. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/pdf/10.1111/j.1758-6631.2003.tb00424.x>

Engelsen, Tormod. "The Church as Both Local and Global: A Missiological Perspective" i: *The Church Going Global: Mission and Globalisation*. Regnum, 2011: 51-69.

Engelsen, Tormod. "Han er vår fred: Misjon som forsoningens tjeneste" i: *Dansk Tidsskrift for Teologi og kirke* 40, nr. 3-4 (2013): 237-245. <https://tidsskrift.dk/dttk/article/view/27083/23828>

Goheen, Michael W. *Introducing Christian Mission Today: Scripture, History and Issues*. IVP Academics, 2014: 15-32, 35-113, 117-186, 227-263, 296-369.

Jenkins, Philip. "The Present and Future of World Christianity" i: *Norsk tidsskrift for misjonsvitenskap* 69, nr. 2 (2015): 67-83.

Jørgensen, Knud. "Diakoni og evangelisering i går og i dag: Konvergens og utfordringer" i: *Norsk Tidsskrift for Misjonsvitenskap* 71, nr. 4 (2017): 5-15. <https://journals.mf.no/ntm/article/view/4397/3712>

Newbigin, Lesslie. "Can the West Be Converted?" i: *Princeton Seminary Bulletin* 6, nr. 1 (1985): 25-37. <https://newbiginresources.org/1985-can-the-west-be-converted/>

*Nikolajsen, Jeppe Bach. "Den missionale kirke i et pluralistisk samfund" i: *Missional kirke i et pluralistisk samfund*, redigert af Jeppe Bach Nikolajsen. Kolon, 2015: 123-139.

Nikolajsen, Jeppe Bach. "Mission, folkekirke og pluralistisk samfund" i: *Norsk Tidsskrift for Misjonsvitenskap* 73, nr. 1 (2019): 23-33. <https://journals.mf.no/ntm/article/view/4437/3752>

Nikolajsen, Jeppe Bach. "Afrikanske kristne præger den globale kirke: Missionskonferencen i Arusha" i: *Ny Mission* nr. 1 (2019): 17-23. https://issuu.com/danishmissioncouncil/docs/ny_mission_37_h_j_opl_sning

Nikolajsen, Jeppe Bach, Kari Storstein Haug, Frank-Ole Thoresen og Ingrid Eskilt. *Missiologi – en innføring*, redigert af Jeppe Bach Nikolajsen, Kari Storstein Haug, Frank Ole Thoresen og Ingrid Eskilt. Cappelen Damm Akademisk, 2022: 21-29, 33-49, 99-139, 233-247, 248-259, 296-369, 391-401.

Olsen, Jørn Henrik. "Religionsteologiens tre blodtyper: A, B og C" i: *Ny Mission* nr. 7. Unitas forlag, 2004: 27-42. https://issuu.com/danishmissioncouncil/docs/nm_7

Rogers, Glenn. *A Basic Introduction to Missions and Missiology*. Mission and Ministry Resources, 2003: 17-34.

*Skjevesland, Olav. *Huset av levende steiner: En teologi for menighetsoppbygning*. Verbum, 1993: 184-210.

Thorsen, Jakob Egeris. "Diakoni som teologisk fagområde, videnskap og nyt universitetsfag i Danmark" i: *Dansk Teologisk Tidsskrift* 82, nr. 1 (2019): 40-58. <https://tidsskrift.dk/dtt/article/view/118576/166481>

Would Council of Churches et. al. *Christian Witness in a Multi-Religious World*. 2011: 1-7. https://www.oikoumene.org/sites/default/files/Document/ChristianWitness_recommendations.pdf

Wright, Christopher J. H. "Holistisk mission og missionsbefalingen: Missionens fem kendetegn" i: *Dansk Tidsskrift for Teologi og Kirke* nr. 3-4 (2013): 190-202. <https://tidsskrift.dk/dttk/article/view/27079/23824>

Eller (København- og Aarhus-variant)

Bosch, David J. *Transforming Mission: Paradigm Shift in Theology of Mission*. 16. oplag. Orbis, 2001: 8-11.

Engelsviken, Tormod. "Missio Dei: Understanding and misunderstanding of a theological concept in European churches and missiology" i: *International Review of Mission* 92 (2003): 481-497. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/pdf/10.1111/j.1758-6631.2003.tb00424.x>

Engelsviken, Tormod. "The Church as Both Local and Global: A Missiological Perspective" i: *The Church Going Global: Mission and Globalisation*. Regnum, 2011: 51-69.

Engelsviken, Tormod. "Han er vår fred: Misjon som forsoningens tjeneste" i: *Dansk Tidsskrift for Teologi og kirke* 40, nr. 3-4 (2013): 237-245. <https://tidsskrift.dk/dttk/article/view/27083/23828>

Goheen, Michael W. *Introducing Christian Mission Today: Scripture, History and Issues*. IVP Academics, 2014: 15-32, 35-72, 117-186, 227-263, 296-330.

Jørgensen, Knud. "Diakoni og evangelisering i går og i dag: Konvergens og utfordringer" i: *Norsk Tidsskrift for Misjonsvitenskap* 71, nr. 4 (2017): 5-15. <https://journals.mf.no/ntm/article/view/4397/3712>

Newbigin, Lesslie. "Can the West Be Converted?" i: *Princeton Seminary Bulletin* 6, nr. 1 (1985): 25-37. <https://newbiginresources.org/1985-can-the-west-be-converted/>

Nikolajsen, Jeppe Bach. "Den missionale kirke i et pluralistisk samfund" i: *Missional kirke i et pluralistisk samfund*, redigeret af Jeppe Bach Nikolajsen. Kolon, 2015: 123-139.

Nikolajsen, Jeppe Bach. "Mission, folkekirke og pluralistisk samfund" i: *Norsk Tidsskrift for Misjonsvitenskap* 73, nr. 1 (2019): 23-33. <https://journals.mf.no/ntm/article/view/4437/3752>

Nikolajsen, Jeppe Bach, Kari Storstein Haug, Frank Ole Thoresen og Ingrid Eskilt (red.). *Missiologi – en innføring*. Cappelen Damm Akademisk, 2022: 21-29, 33-96, 99-124, 125-139, 175-203, 233-288, 376-387, 391-401.

Olsen, Jørn Henrik. "Religionsteologiens tre blodtyper: A, B og C" i: *Ny Mission* nr. 7. København: Unitas forlag, 2004: 27-42. https://issuu.com/danishmissioncouncil/docs/nm_7

Rogers, Glenn. *A Basic Introduction to Missions and Missiology*. Mission and Ministry Resources, 2003: 17-34.

Skjevesland, Olav. *Huset af levende steiner: En teologi for menighetsoppbygning*. Verbum, 1993: 184-210.

Thorsen, Jakob Egeris. "Diakoni som teologisk fagområde, videnskab og nyt universitetsfag i Danmark" i: *Dansk Teologisk Tidsskrift* 82, nr. 1 (2019): 40-58.

<https://tidsskrift.dk/dtt/article/view/118576/166481>

World Council of Churches et. al. *Christian Witness in a Multi-Religious World*. 2011: 1-7.

https://www.oikoumene.org/sites/default/files/Document/ChristianWitness_recommendations.pdf

Wright, Christopher J. H. "Holistisk mission og missionsbefalingen: Missionens fem kendetegn" i: *Dansk Tidsskrift for Teologi og Kirke* nr. 3-4 (2013): 190-202.

<https://tidsskrift.dk/dttk/article/view/27079/23824>

BTM2010 Misjon i kontekst (10 stp./ECTS)

Emnekode:	TM2010
Emnenavn:	Misjon i kontekst
Emnenavn nynorsk:	Misjon i kontekst
Emnenavn engelsk:	Mission in Context
Studiepoeng:	10
Undervisningssemester:	Høstsemesteret
Undervisningssted:	Oslo
Emneansvarlig:	Førsteamanuensis Frank-Ole Thoresen
Obligatoriske forkunnskaper:	Ingen
Anbefalte forkunnskaper:	BTM1501
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Studiepoengreduksjon:	5 stp mot MIS202 5 stp mot MIS203 2 stp mot MIS202-202 3 stp mot MIS202-203 5 stp mot TM1511 2 stp mot TM1512 10 stp. mot TM2009 5 stp. mot BTM2011
Hjelpemiddeliste ved eksamen:	Liste B
Gjelder fra:	1. august 2021

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for sentrale begreper, teorier og modeller innenfor kulturanalyse og kontekstualisering
- gjøre rede for grunnleggende innhold, sammenhenger og problemstillinger innenfor kultur, kulturanalyse og kulturmøteforhold
- gjøre rede for forskjellige syn på forholdet mellom kultur og evangelium, og ulike måter å tilnærme seg en annen kultur og virkelighetsforståelse
- gjøre rede for vesentlige tendenser og utfordringer i global misjon, inkludert forholdet mellom misjonsvirksomhet og bærekraftig utvikling.
- gjøre rede for utfordringer knyttet til å leve i andre kulturer

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- anvende kunnskap fra fagets enkelte deler og trekke inn relevant materiale fra faglitteratur

- identifisere, analysere og kritisk vurdere problemstillinger innenfor kultur og kulturmøteforhold, i diskusjoner, i egne fremstillinger og i eventuelt fremtidig arbeid innen misjon og kirke
- identifisere, analysere og kritisk vurdere problemstillinger innenfor kontekstualisering og tilnærming til andre virkelighetsforståelser, i diskusjoner, i egne fremstillinger og i eventuelt fremtidig arbeid innenfor misjon og kirke
- identifisere, analysere og kritisk vurdere vesentlige tendenser og utfordringer i global misjon, i diskusjoner, i egne fremstillinger og i eventuelt fremtidig arbeid innen misjon og kirke
- reflektere kritisk over egen rolle i interkulturelt samarbeid og eventuelt fremtidig arbeid innen misjon og kirke

Emnets innhold:

Emnet vil ta for seg de to temaene globale misjonstrender og roller i misjon (5 stp.) og kulturanalyse og kontekstualisering (5 stp.).

Temaet globale misjonstrender og roller i misjon gir en innføring i kontemporære utviklingstrekk ved den globale kirken og setter søkelys på hvordan endringer i den globale kirken påvirker internasjonale misjonsutfordringer. Dette innebærer kristenhetens globale og polysentriske karakter, syn på religionene og misjon overfor disse, og misjon som agent for religiøs forandring utfordret av pluralisme, postmodernitet og spiritualitet. Her berøres også temaer knyttet til misjon og utvikling av bærekraftige samfunn. Videre tar emnet opp ulike utfordringer knyttet til kulturskifteproblematikk med særlig vekt på misjonærrollen. Dette innebærer bl.a. problemstillinger knyttet til misjonæridentitet og kall, familieliv, kjønnsstatikk og samarbeidsrelasjoner i møte med andre kirker og kulturer.

Det andre hovedtemaet er kulturanalyse og kontekstualisering. Temaet gir en innføring i forskjellige teorier og modeller for kultur, verdensbilde, kulturanalyse og interkulturell sensitivitet. Det redegjøres for hvordan teorier og modeller kan anvendes for bedre å forstå menneskers kulturelle kontekster, deres virkelighetsforståelse og for bedre å tilnærme seg disse med evangeliet. Temaet har en sosialantropologisk innfallsvinkel for å gi studentene kunnskap om kulturbegrep, samfunnsbygging, sosiale prosesser, rolleforhold, normer, verdier og kulturell helhetsforståelse. Det legges også vekt på selvkritisk bearbeidelse av holdninger til mennesker, verdier, praksis og samarbeid på tvers av kulturer. Det gis videre en innføring i teorier og syn på forholdet mellom evangeliets universelle karakter og kultur som uttrykk for lokal mangfoldighet, om evangeliets evne til å oversettes og inkarneres i enhver kultur, om forskjellige kontekstualiseringstyper, om syn på bruken av disse, og grenser og utfordringer for kontekstualisering i misjon og menighetsbygging.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet består av 40 undervisningstimer. Det undervises henholdsvis 20 timer hver i temaene globale misjonstrender og roller i misjon og kulturanalyse og kontekstualisering.

For studenter som velger prosessorientert vurderingsform tilbyr høgsolen fagspesifikk oppgaveveiledning som gir innføring i formelle krav til fagoppgaver (slik som oppgavens oppbygning, fotnoter og litteraturliste) og tips til skriveprosessen. Studenten skal underveis i undervisningen levere inn utkast til oppgaven sin på Høgskolens LMS og få tilbakemelding av faglærer.

Vurderingsform

Det er to alternative vurderingsformer i emnet, prosessorientert vurderingsform med oppgave eller en skoleeksamen. Det er ulike arbeidskrav knyttet til de to alternative vurderingsformene.

A. Prosessorientert vurderingsform

Arbeidskrav

For å kunne ta prosessorientert vurderingsform må følgende to (2) arbeidskrav være godkjent. Det er faglærer som nærmere fastsetter krav til innhold og tidsfrister for gjennomføring.

- 1) Delta på den obligatoriske undervisningen. Fraværet skal ikke overstige 30 % (jf. kapittel 5.3).
- 2) Levere inn utkast til oppgave på Høgskolens LMS innen oppgitt frist for tilbakemelding fra faglærer. Oppgaveutkastet skal oppfylle krav etter gjeldende regler (se dokumentet, *Krav til oppgaveutkast ved prosessorientert vurderingsform*).

Ved «ikke godkjent», se dokumentet «Retningslinjer for behandling av arbeidskrav».

Sluttvurdering

Vurderingsform	Varighet	Varighetstype	Omfang
Oppgave	1	semester	4000 ord (eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste)

Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Ved stryk får studentene anledning til å ta ny eksamen i perioden for ny/utsatt eksamen. Ny eksamen blir gitt som femtimers skriftlig skoleeksamen.

B. Skoleeksamen som vurderingsform

(NB! Studenter som har meldt seg opp til prosessorientert vurderingsform, men som ikke oppfyller arbeidskravene, vil få anledning til å gå opp til skriftlig skoleeksamen).

Sluttvurdering

Vurderingsform	Varighet	Varighetstype
Skriftlig skoleeksamen	5	timer

Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

For studenter i Oslo: Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i høgskolens LMS. Det er merket med *.

Globale misjonstrender og roller i misjon:

Nicolajsen, Jeppe Bach, Kari Storstein Haug, Frank-Ole Thoresen og Ingrid Eskilt (red.) (2022).

Missiologi: En innføring. Cappelen Damm Akademisk, ss. 175-229, 260-272, 289-334, 348-363, 376-387.

Engelsviken, Tormod (2020): «Misjon og religionsfrihet. Samsvar eller spenning,» i *Dansk Tidsskrift for Teologi og Kirke* 1/2020: ss. 5-34. <https://tidsskrift.dk/dttk/article/view/118524>

Eskilt, Ingrid (2012): «Misjonærkallet og kulturens subjektive vending» i *Norsk Tidsskrift for Misjonsvitenskap* 1/2012: ss. 4-22. <https://journals.mf.no/ntm/article/view/4265>

*Jenkins, P. (2011). *The Next Christendom: The Coming of Global Christianity* (3rd Ed.). University Press; ss. 201-236.

Lilleaasen, Robert and Ingebjørg Nandrup (2020): «Short Term Mission and Formation. A Norwegian Perspective» i *Mission Studies* 2/2020: ss. 242-264.
<https://doi.org/10.1163/15733831-12341717>

Lilleaasen, Robert og Ingebjørg Nandrup (2018): «Opplevelse, dannelse og misjonspraksis. Korttidsmisjon fra Norge» i *Norsk Tidsskrift for Misjonsvitenskap* 4/2018: ss. 46-57.
<https://journals.mf.no/ntm/article/view/4430/3745>

*Moreau, S. A., Corwin, C. R. & McGee, G. B. (2015). *Introducing World Missions: A Biblical, Historical, and Practical Survey* (2nd Ed.). Baker Academic; ss. 265-279.

*Pocock, M., Van Rheenen, G. & McConnell, D. (2005). *The Changing Face of World Missions: Engaging Contemporary Issues and Trends*. Baker Academic; ss. 279-297.

Steffen, T. og McKinney Douglas, L. (2008). *Encountering Missionary Life and Work: Preparing for Intercultural Ministry*. Baker Academic; ss. 47-61; 85-101; 201-319.

Kulturanalyse og kontekstualisering:

Gravaas, H. Aa. (2000). Self-Theologization som missiologisk mål og prinsipp. I *Innsyn* 13(1), 11-14. (Tilgjengelig i Canvas).

Hiebert, P. (1985). *Anthropological Insights for Missionaries* (23rd Reprint 2008). Baker Academic; ss. 29-58; 111-137; 193-224.

Hiebert, P. (1994). *Anthropological Reflections on Missiological Issues*. Baker Academic; ss. 19-51, 75-92.

Howell, B. & Paris, J. W. (2011). *Introducing Cultural Anthropology*. Baker Academic; ss. 1-246.

BTM2012 Misjon, religionsteologi, religionsmøte, islam (10 stp./ECTS)

Emnekode:	BTM2012
Emnenavn:	Misjon, religionsteologi, religionsmøte, islam
Emnenavn nynorsk:	Misjon, religionsteologi, religionsmøte, islam
Emnenavn engelsk:	Mission, Theology of Religions, Encounter of Religions, Islam
Studiepoeng:	10
Undervisningssemester:	Uregelmessig, spør studieadministrasjonen
Undervisningssted	Aarhus
Emneansvarlig:	Førsteamanuensis Peter Sjøes
Obligatoriske forkunnskaper:	Ingen
Anbefalte forkunnskaper:	Ingen
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Studiepoengreduksjon:	3 stp. mot RLE1004 eller RLE1004N 3 stp. mot BTM1004
Hjelpemiddeliste ved eksamen:	N/A
Gjelder fra:	1. august 2021

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre grundig rede for teologiske forståelser av misjon i møte med religiøst mangfold
- demonstrere detaljert kunnskap om religionsteologiske posisjoner
- demonstrere stor kunnskap om islams hovedretninger med vekt på opprinnelse og teologi og på dette grunnlaget reflektere over islams livs- og verdensoppfatning og over kristen misjon i møtet med muslimer

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- anvende kunnskap fra emnets enkelte dele og inkludere relevant faglitteratur
- identifisere, analysere og kritisk vurdere spørsmål knyttet til misjon i religionsmøte, i diskusjoner, i egne presentasjoner og i eventuelt fremtidig arbeid innen misjon og kirke
- reflektere kritisk over egen rolle i interkulturelt arbeid og i eventuelt fremtidig arbeid innen misjon og kirke
- selvstendig og kritisk identifisere, analysere, diskutere og perspektivere religionsteologiske posisjoner og bruke relevante faguttrykk og begreper på korrekt vis
- analysere både korantekster og andre islamske tekster, og diskutere dem ut fra kristne misjonsteologiske og religionsteologiske posisjoner.
- diskutere religionsteologiske temaer og problemstillinger selvstendig og kritisk, og relatere dem til historiske og nåtidige forhold

Emnets innhold:

Emnet gir en misjonsteologisk innføring i religionsteologi, religionsmøte og islam. Emnet øver opp studentenes evne til å forholde seg teologisk til andre religioner og til religiøs mangfold og undersøker ulike modeller for misjon i religionsmøtet og for religionsdialog, spesielt i møte med islam.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet består av 40 undervisningstimer som hovedsakelig består av forelesninger. Undervisningen skal blant gi oversikt over stoffet og brukes på gjennomgang av kildetekster og utvalgte artikler. Studentene forventes å bidra med muntlige presentasjoner om avgrensede deler av pensum etter avtale.

Vurderingsform

Sluttvurdering

Vurderingsform	Varighet	Varighetstype	Omfang
Hjemmeeksamen	48	timer	3000 ord (eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste)

Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

Misjon i religionsmøtet:

Bosch, D. J. (1992). *Transforming Mission: Paradigm Shifts in Theology of Mission*. (American Society of Missiology Series 16). Orbis Books; ss. 474-510.

Engelsviken, T. (2004). Misjon og kultur. I J.-M. Berentsen, T. Engelsviken & K. Jørgensen (Red.), *Missiologi i dag* (2. utg.) (s. 242–261). Universitetsforlaget.

Engelsviken, T. (2020). Misjon og religionsfrihet: Samsvar eller spenning? *Dansk tidsskrift for teologi og kirke* 47(1), 5–34. <https://tidsskrift.dk/dttk/article/view/118524>

Nymann Eriksen, N. (2015). Konverteringens etik. I *Ny mission*, 29, 116–22. https://issuu.com/danishmissioncouncil/docs/ny_mission_29

Jørgensen, J. A. (2013). Omvendelse, kultur og synkretisme: Kontinuitet og diskontinuitet i sydindisk pentekostal kristendom. *Ny mission*, 25, 46-62. https://issuu.com/makrel/docs/ny_mission_25

Jørgensen, J. A. (2015). Kristent vidnesbyrd i en konfliktfylt verden. *Ny mission*, 29, 6–12. https://issuu.com/danishmissioncouncil/docs/ny_mission_29

Madsen, D. N. (2015). Kristne er kaldede til at bygge interreligiøse relationer. Et case-studium fra dialogarbejdet på Zanzibar. *Ny mission*, 29, 23-32. https://issuu.com/danishmissioncouncil/docs/ny_mission_29.

Opsal, J. (2004). Misjon blant muslimer. I J.-M. Berentsen, T. Engelsviken & K. Jørgensen (Red.), *Missiologi i dag* (2. utg.) (s. 397-412). Universitetsforlaget.

Romarheim, A. (2004). Ny tid, ny religiøsitet – og ny misjon. I J.-M. Berentsen, T. Engelsviken & K. Jørgensen (Red.), *Missiologi i dag* (2. utg.) (s. 443-454). Universitetsforlaget.

The Lausanne Movement & Evangelisk Alliance i Danmark. (2011). *Cape Town-erklæringen*. Lohse; ss.

9-91.

Twibell, S. (2020). Interreligious Dialogue. Towards an Evangelical Approach. I *Evangelical Review of Theology* 44 (3) (s. 266–75).

<https://theology.worldea.org/wp-content/uploads/2020/07/ERT-Vol-44-No-3-August-2020.pdf>

World Council of Churches, Pontifical Council for Interreligious Dialogue & World Evangelical Alliance. (2015). Christian Witness in a Multi-religious World: Ny mission, 29, 13-29.

https://issuu.com/danishmissioncouncil/docs/ny_mission_29

Religionsteologi:

Berentsen, J.-M. (1994). *Det moderne Areopagos: Røster fra den religionsteologiske debatten i vårt århundre*. Misjonshøgskolens forlag.

Bray, G. L. (1997). Explaining Christianity to Pagans: The Second-Century Apologists. In K. Vanhoozer (Ed.), *The Trinity in a Pluralistic Age: Theological Essays on Culture and Religion* (s. 9–25). Eerdmans.

Jørgensen, K. (2004). "... ikke frelse i nogen anden." Om forståelsen af Kristus som den eneste. I *Ny mission*, 7, 43–56. https://issuu.com/danishmissioncouncil/docs/nm_7

Kärkkäinen, V.-M. (2004). *Trinity and Religious Pluralism: The Doctrine of the Trinity in Christian Theology of Religions*. Ashgate; ss. 13-27.

Paludan L. (2017). Den nødvendige religionsteologiske refleksion. I *Fønix* (s. 414–30).

http://foenix1976.dk/wp-content/uploads/2017/12/2017_LP_religions_s.414-430.pdf

Newbigin, L. (1997). The Trinity as Public Truth. In K. Vanhoozer (Ed.), *The Trinity in a Pluralistic Age: Theological Essays on Culture and Religion* (s. 1-8). Eerdmans.

Olsen, J. H. (2004). Religionsteologiens tre blodtyper: A, B og C. I *Ny mission*, 7, 27–42.

https://issuu.com/danishmissioncouncil/docs/nm_7

Paden, W. E. (2016). *New Patterns for Comparative Religion: Passages to an Evolutionary Perspective* (Scientific Studies of Religion: Inquiry and Explanation). Blackwell Publishing Ltd; ss. 121-137.

Pannenberg, W. (1990). Religious Pluralism and Conflicting Truth Claims. The Problem of a Theology of the World Religions. I G. D'Costa (Ed.), *Christian Uniqueness Reconsidered: The Myth of a Pluralistic Theology of Religions* (s. 96–106). Orbis Books

Skarsaune, O. (2001). *Og Ordet ble kjød: Studier i oldkirkens teologi*. Luther Forlag; ss. 137-159.

Vanhoozer, K. J. (1997). 'Does the Trinity Belong in a Theology of Religions? On Angling in the Rubicon and the "Identity" of God'. In K. Vanhoozer (Ed.), *The Trinity in a Pluralistic Age: Theological Essays on Culture and Religion* (s. 41-71). Eerdmans.

Williams, Stephen. (1997). 'The Trinity and "Other Religions"'. In K. Vanhoozer (Ed.), *The Trinity in a Pluralistic Age: Theological Essays on Culture and Religion* (s. 26-40). Eerdmans.

Islam:

- Christensen, K. (2015). *Lydighed eller lovsang: Om islam og kristendom*. (2. udg.) Kolon; ss. 17-202, 238-274, 318-373.
- Wulff, E. (overs.). (2006). *Koranen*. Vandkunsten; Sura 1: «Åbningen»; Sura 3,35-64: «Amrams slægt»; Sura 4, 155-158: «Kvinderne»; Sura 5,110-117: «Bordet»; Sura 9,1-30: «Omvendelse»; Sura 19,16-35: «Maria»; Sura 61,6: «Slagordnen»; Sura 96: «Levret blod»; Sura 112: «Den rene tro».
- Al-Bukhari S. (2006). *Sahih Al-Bukhari: Collected by Imam Abu Abdullah Muhammad Bin Ismail Al-Bukhari*. Islamic Book Service; Vol I, 515 (om bønn); Vol VIII, 545-547 (om steining); Vol IX, 47-55 (om frafall fra islam).
- Organization of the Islamic Conference. (1990). Cairo Declaration on Human Rights in Islam. 5. August 1990. <http://hrlibrary.umn.edu/instate/cairodeclaration.html>
- Kristensen, L. (overs.) (2007). 138 lærde og ledende muslimer: Brev fra 138 muslimer. https://www.catholica.dk/fileadmin/Catholica_files/1203/catholica.dk_1203-30.11.2007-138_laerde_og_ledende_muslimer-Brev_fra_138_muslimer.pdf
- Serinci, D. B. (2017). IS-dokument: Behandling af slaver. I *Slave i Islamisk Stat: Ghaliyas historie* (s. 187–92). Gyldendal.

BTM2013 GT eksegesi 1 (5 stp./ECTS)

Emnekode:	BTM2013
Emnenavn:	GT eksegesi 1
Emnenavn nynorsk:	GT eksegesi 1
Emnenavn engelsk:	Old Testament Exegesis 1
Studiepoeng:	5
Undervisningssemester:	Høstsemesteret
Undervisningssted:	København
Emneansvarlig:	Professor Jens Bruun Kofoed
Obligatoriske forkunnskaper:	BTM1502 og BTM1503 eller tilsvarende
Anbefalte forkunnskaper:	BTM1001
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Studiepoengreduksjon:	
Hjelpemiddelliste ved eksamen:	
Gjelder fra:	1. august 2024

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for eksegetiske metoder som er relevante for en kritisk beskrivelse av tekstens form og innhold
- gjøre rede for tekstens historiske, litterære og teologiske kontekst
- gjøre rede for hermeneutiske spørsmål med relevans for studiet av tekstene

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- oversette og eksegere et utvalg tekster fra BHS
- identifisere og vurdere de tekstkritiske kommentarer i BHS (eller Quinta) som har betydning for forståelsen av den hebraiske teksten
- finne og anvende oppslagsverk, bibelkommentarer og språklige hjelpemidler som hjelp til å forholde seg kritisk til oversettelse og eksegesi av tekstene
- reflektere kritisk over tekstfortolkningen og fortolkerens egne kontekstbetingede forståelsesmuligheter og interesser

Emnets innhold:

Emnet gir en grunnleggende introduksjon til eksegesi med utgangspunkt i utvalgte bibeltekster. Tekstene oversettes ut fra den hebraiske grunntekst og på bakgrunn av en innføring i gammeltestamentlig tekstkritikk. Emnet legger særlig vekt på innledningsspørsmålene til tekstene, herunder forfatterskap og datering, samt arbeidet med å bestemme tekstenes språklige og litterære struktur. Detajlseksegesen tar utgangspunkt i tekstens historiske og litterære kontekst og anvender forskjellige eksegetiske metoder for å fremme en hermeneutisk refleksjon. Studentene introduseres til eksegetiske hjelpemidler, herunder en

kritisk bruk av bibelkommentarer, grammatikker, oppslagsverk og digitale verktøy som Logos Bible Software og Bible Online Learner (eller lignende).

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet har til sammen 20 undervisningstimer og vil hovedsakelig bestå av forelesninger og eksegetiske workshops over hebraiske tekster fra alle deler av GT. Studenten skal underveis i undervisningen levere mappeoppgavene sine på Høgskolens LMS og få tilbakemelding av faglærer.

Oppmøte og fravær

For å kunne få sluttvurdering i emnet må studenten ha fullført følgende krav til oppmøte:

1. Delta i den obligatoriske undervisningen. Fraværet skal ikke overstige 30 % (jf. kapittel 5.3). *

Studenter som ikke oppfyller frammøtekravet, må ta emnet på nytt neste gang det tilbys.

* Se «[Fraværsreglement for Fjellhaug Internasjonale Høgskole](#)» i Canvas.

Vurderingsform:

I tillegg til sluttvurdering er det ett (1) arbeidskrav i emnet. Dette må være godkjent for at det skal gis sluttvurdering i emnet. Det er faglærer som bestemmer innhold og tidsfrister for gjennomføring av arbeidskrav

Studiekrav

- 1) Leverer inn et gitt antall mappeoppgaver som presenteres i forbindelse med undervisningen. Antall oppgaver kan variere og bestemmes av faglærer. Faglærer gir tilbakemelding på mappeoppgavene bortsett fra den siste oppgaven. Mappeoppgavene leveres til datoer fastsatt av faglærer

Sluttvurdering

Sluttvurdering i emnet er mappevurdering, der mappen skal inneholde de oppgavene studentene har arbeidet med gjennom semesteret. Til sammen skal oppgavene i mappen være på 3000 ord (eksklusive forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste).

Mappeoppgavene leveres inn samlet (eventuelt i revidert form etter tilbakemelding).

Vurderingsform	Varighet	Varighetstype	Omfang
Mappevurdering	1	semester	Faglærer fastsetter antall oppgaver. Til sammen skal oppgavene være på 3.000 ord (eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste)

Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Ved stryk får studentene anledning til å ta ny eksamen i perioden for ny/utsatt eksamen. Ny eksamen blir gitt som femtimers skriftlig skoleeksamen.

Pensumlitteratur:

Bibeltekster:

Pensum omfatter ca. 11 sider hebraiske tekster fra Genesis og 2-3 sider fra andre udvalgte tekster (men ikke tekster som har inngått i hebraiskemnene):

Gen 1-3; 6,1-12; 8,20-9,17; 11,1-9; 12,1-20; 22,1-19; Sl 1; 8; 104,1-9; Ordsp 8,22-36.

Tekstene studeres ved hjelp av håndbøker, bibelkommentarer og andre hjelpemidler. Dette tilsvarer et arbeidsomfang tilsvarende ca. 250 sider. En liste over hjelpemidler utleveres ved semesterets begynnelse.

Sekundærlitteratur:

Lærebøker:

Gudme, A. K. de Hemmer, S. Holst, J. Høgenhaven & F. Poulsen (2016). *Fire indgange til gammeltestamentlig teologi* (Publikationer fra Det Teologiske Fakultet 66), 7-25; 52-76. København: KU (44 sider).

Hess, R. S. (2007). *Israelite Religions. An Archaeological and Biblical Survey*. Grand Rapids, MI; Nottingham, England: Baker Academics; Apollos, 141-207 (67 sider).

Artikler og boguddrag:

Bartholdy, H. (2003). *Håndbog i gammeltestamentlig tekstkritik*, 40-54. København: Det Danske Bibelselskab (15 sider).

Blenkinsopp, J. (2004). "Gilgamesh and Adam: Wisdom through Experience in 'Gilgamesh' and in the Biblical Story of the Man, the Woman, and the Snake." I *Treasures Old and New: Essays in the Theology of the Pentateuch*, 85-101. Grand Rapids: Eerdmans (16 sider).

Gudme, A. K. de Hemmer & J. Høgenhaven. (2009). "Det Gamle Testamentes Eksegese." *Fønix* 3: 154-163 (10 sider).

Kofoed, J. Bruun. (2016). *Konge, præst og gartner. Menneske i Guds verden*, 13-67. Fredericia: Kolon (53 sider).

10.4 Emner på 2500-nivå

BTM2501 Kristendommen i et teologihistorisk og globalt perspektiv (10 stp./ECTS)

Emnekode:	BTM2501
Emnenavn:	Kristendommen i et teologihistorisk og et globalt perspektiv
Emnenavn nynorsk:	Kristendommen i eit teologishistorisk og eit globalt perspektiv
Emnenavn engelsk:	Christianity in a Historical and Contemporary Global Perspective
Studiepoeng:	10
Undervisningssemester:	Uregelmessig, spør studieadministrasjonen
Undervisningssted:	Oslo
Emneansvarlig:	Førsteamanuensis Kenneth Ellefsen
Obligatoriske forkunnskaper:	Ingen
Anbefalte forkunnskaper:	BTM1002
Studiepoengreduksjon:	6 stp mot TM2511 5 stp. mot BTM2007
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Hjelpemiddelliste ved eksamen	N/A
Gjelder fra:	1. august 2021

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for sentrale utviklingslinjer i teologihistorien fra oldkirken og til moderne tid
- gjøre rede for kristendommens utbredelse og særpreg i de ulike verdensdelene
- gjøre rede for forholdet mellom kirken og samfunnet, de tradisjonelle konfesjoners stilling og nyere teologiske og kirkelige strømninger i de ulike verdensdelene

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- begrunne egne tolkninger og reflektere kritisk over problemstillinger fra teologihistorien
- drøfte kristendommens stilling i samfunnet og hvilken betydning det har at kristendommens tyngdepunkt har flyttet seg fra det globale nord til det globale sør
- anvende forskningsetisk kunnskap i sitt videre studium
- reflektere selvstendig over grunnleggende teologiske temaer og problemstillinger

Emnets innhold:

Emnet gir en grunnleggende innføring i teologiens historie fra oldkirkens tid og frem til nåtiden, og søker å vise hvordan den kristne kirke til ulike tider har tolket det kristne budskapet gjennom ulike epoker.

Særlige temaer som trinitetslæren, frelseslæren og kirkesynet vil bli særlig vektlagt. Videre gir emnet i innføring i kristendommens utbredelse og stilling på ulike kontinenter. Særskilte hovedtemaer vil være forholdet mellom kirken og samfunnet, de tradisjonelle konfesjonenes stilling og nyere teologiske og kirkelige strømninger. Emnet vil drøfte hvilken betydning det har hatt for kristendommens stilling av dens tyngdepunkt har flyttet seg fra det globale nord og til det globale sør.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet har 40 undervisningstimer. Undervisningen består av forelesninger og gruppearbeid.

NB! Studieadministrasjonen ved FiH avgjør om det kan tilbys vanlig undervisning i emnet, eller om det skal gjennomføres som selvstudium med leseveiledning.

Vurderingsform

Arbeidskrav:

- Gjennomføre to kortsvarsprøver som vurderes til godkjent/ikke godkjent.

Ved «ikke godkjent», se dokumentet «Retningslinjer for behandling av arbeidskrav».

Sluttvurdering

Vurderingsform	Varighet	Varighetstype	Omfang
Hjemmeeksamen	4	dager	4000 ord (eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste)

Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

For studenter i Oslo: Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i høgskolens LMS. Det er merket med *.

Teologihistorie:

Hill, J. (2004). *The History of Christian Thought*. Lion Books; ss. 1-350.

*Bettenson, H. & Maunder, C. (Red.). (2011). *Documents of the Christian Church* (4th Ed.). Oxford University Press; ss. 25-28,31-33, 55-66, 146-159, 226-228, 264-270, 271-272,363-369, 375-378.

Kildetekster i kompendium:

*(2013). *Martin Luthers Lille Katekisme*. I *Norsk Salmebok 2013: For kirke og hjem*. Eide Forlag; ss. 1265-1276

*Spener, P. J. (1969). *Pia Desideria*. I O. Hagesæther (Red.), *Hovedverker av den kristne litteratur: Bind VIII. Fra pietismens tid* (A. Fleischer, Overs.) (s. 51-84). Lutherstiftelsens forlag/Nomi forlag (Opprinnelig utgitt 1675).

*Wesley, J. (1968). Utdrag fra John Wesleys dagbok for 24. mai 1738, I: R. Astås (Red.), *Arbeidsoppgaver og tekster til kirkehistorie* (s. 84-85). Fabritius & Sønners Forlag.

*Wesley, J. (1969). To prekener av John Wesley. I E. Anker Nilsen (Red.), *Hovedverker av den kristne litteratur: Bind X. Metodismen og Wesley* (A. Fleischer, Overs.) (s. 122-137; 170-192). Lutherstiftelsens forlag/Nomi forlag.

World Council of Churches (1982). *Baptism, Eucharist and Ministry* (Faith and Order Paper 111). https://www.oikoumene.org/sites/default/files/Document/FO1982_111_en.pdf. Dokumentet finnes også tilgjengelig i norsk oversettelse som «Dåp, nattverd og embete» på <https://www.nb.no/items/d1e646fa93f957a01d4d5d7fb3be2d6e?page=0&searchText=D%C3%A5p,%20nattverd%20og%20embete>.

Global kristendom i et samtidsperspektiv:

Bailey, J. og Knutsen, T. L. (2008). Protestantismens arv og liberalismens politikk: Et blikk på USAs religiøse liv. I *Internasjonal Politikk* 66(2-3), 319-347. <https://www.idunn.no/doi/10.18261/ISSN1891-1757-2008-02-03-04>

Horsfjord, V., Kloster, S. T., Lende, G. & Løland, O. J. (2018). *Global kristendom: En samtidshistorie*. Universitetsforlaget; ss. 13-285.

Horsfjord, V. (2013). Religionspolitikk i Europa. I *Teologisk Tidsskrift* 2(4), 337-359. https://www.idunn.no/file/pdf/63545217/religionspolitikk_i_europa.pdf

BTM2502 Reformasjon og lutherdom (10 stp./ECTS)

Emnekode:	BTM2502
Emnenavn:	Reformasjon og lutherdom
Emnenavn nynorsk:	Reformasjon og lutherdom
Emnenavn engelsk:	Reformation and Lutheranism
Studiepoeng:	10
Undervisningssemester:	Uregelmessig, spør studieadministrasjonen
Undervisningsted:	Oslo, København
Emneansvarlig:	Førsteamanuensis Kenneth Ellefsen
Obligatoriske forkunnskaper:	Ingen
Anbefalte forkunnskaper:	BTM1002
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Studiepoengreduksjon:	10 stp. mot TM2507. 6 stp. mot BTM2506.
Hjelpemiddeliste ved eksamen:	Liste B
Gjelder fra:	1. august 2021

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for reformasjonene på 1500-tallet, med særlig vekt på den lutherske reformasjonen
- kunne gjøre rede for dannelsen av konfesjonskirker og kirkelige nyordninger i Europa
- gjøre rede for lutherdommens videre utbredelse, utvikling og særpreg fra 1550 og frem til i dag

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- presentere grunnleggende kunnskap om reformasjonen ut fra den kirkelige og samfunnsmessige konteksten
- finne, vurdere og henvise til informasjon og fagstoff om kirkehistoriske temaer, og fremstille dette slik at det belyser en problemstilling
- skrive et essay om et kirkehistorisk tema

Emnets innhold:

Emnet gir en innføring i reformasjonsårhundret og de kirkelige nyordninger som oppstod i Europa på 1500-tallet. Det redegjøres for den lutherske, kalvinske, anglikanske, katolske og radikale reformasjon og hvordan reformasjonsbevegelsene førte til kirkelige og samfunnsmessige endringer i Europa. Reformasjonenes historiske utbredelse og teologiske særpreg vektlegges, men reformasjonsbevegelsene vil også sees i lys av samtidens sosiale og kulturelle forhold.

Emnet gir også en innføring i lutherdommens videre utvikling og konfesjonalisering, fra å være en tysk reformasjonsbevegelse på 1500-tallet til å bli en global kirke i moderne tid. Hovedfokuset vil være å redegjøre for den videre teologiske utviklingen som fant sted innfor lutherdommen i ulike perioder og vise hvordan luthersk konfesjonalitet har blitt formet og debattert ut ifra ulike kirkelige og samfunnsmessige åndsretninger opp gjennom historien.

Studenten skal også lese enkelte kildetekster fra den lutherske bekjennelsesdannelsen på 1500-tallet: Confessio Augustana (1530), Martin Luthers Lille Katekisme (1529), De schmalkaldiske artikler (1537) og Konkordieformelen Epitomé (1577).

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet har 40 undervisningstimer. Undervisningen består av forelesninger og gruppearbeid.

NB! Studieadministrasjonen ved FiH avgjør om det kan tilbys vanlig undervisning i emnet, eller om det skal gjennomføres som selvstudium med leseveiledning.

Vurderingsform

Arbeidskrav:

- Gjennomføre to kortsvarsprøver som vurderes til godkjent/ikke godkjent.

Ved «ikke godkjent», se dokumentet «Retningslinjer for behandling av arbeidskrav».

Sluttvurdering

Vurderingsform	Varighet	Varighetstype	Omfang
Hjemmeeksamen	4	dager	4000 ord (eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste)

Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

For studenter ved norsk avdeling: Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i Canvas. Det er merket med *.

Gritsch, E. W. (2010). *A history of Lutheranism* (2nd Ed.). Fortress Press; ss. 83-258.

Jensen, O. J. (2004). *Katekismens teologi: En innføring i Luthers Katekismer*. Genesis forlag.

Lindberg, C. (2010). *The European Reformations* (2nd Ed.) Wiley-Blackwell; ss. 1-380.

Mæland, J. O. (Red.) (1985). *Konkordieboken: Den evangelisk-lutherske kirkes bekjennesskrifter*. Lunde forlag; ss. 26-59, 234-261, 277-295 og 387-421.

BTM2503 Bibelsk etikk (10 stp./ECTS)

Emnekode:	BTM2503
Emnenavn:	Bibelsk etikk
Emnenavn nynorsk:	Bibelsk etikk
Emnenavn engelsk:	Biblical Ethics
Studiepoeng:	10
Undervisningssemester:	Uregelmessig, spør studieadministrasjonen
Undervisningssted	København
Emneansvarlig:	Førsteamanuensis Christian S. Holmgaard
Obligatoriske forkunnskaper:	Ingen
Anbefalte forkunnskaper:	BTM1001
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Studiepoengreduksjon:	Ingen
Hjelpemiddeliste ved eksamen:	Liste B
Gjelder fra:	1. august 2020

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for hvordan de bibelske tekstene adresserer etiske spørsmål
- gjøre rede for forskjellige modeller for etisk tenkning i bibeltekstene
- gjøre rede for forskjellige bibelske teksters etiske standpunkter
- gjøre rede for lovens funksjon i tekstene
- gjøre rede for vesentlige aspekter ved den intrakanoniske intertekstuelle dialog om etiske spørsmål

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- identifisere relevante tekster i diskusjonen av etiske dilemmaer
- reflektere over forholdet mellom tekstenes historiske partikularitet og deres virkningshistoriske plassering i den kristne kanon
- reflektere over tekstenes intertekstuelle relasjon til andre tekster (blant annet lovtekster), og fortolkningsprosessen som inngår når bibelsk etikk skal utledes
- anvende de bibelske tekstene som utgangspunkt for diskusjoner om aktuelle spørsmål

Emnets innhold:

Emnet introduserer de forskjellige måtene etiske spørsmål adresseres på av bibeltekstene, og de forskjellige metodene for etisk tenkning. Hensikten er å gjøre studentene mer kompetente i deres forståelse og bruk av bibeltekstene. Med utgangspunkt i både de teologiske, sosiale, økonomiske og økologiske aspektene ved den bibelske etikk, fokuseres det på tekstenes intrakanoniske dialog, deres bidrag til personlig dannelse og hvordan de kan informere etiske valg i nåtiden.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet har 40 undervisningstider som fordeles med 20 timer til Det gamle testamente og 20 timer til Det nye testamente. Undervisningen består av forelesninger og gruppearbeid.

Det forutsettes og legges opp til aktiv deltakelse i undervisningen i form av mindre framleggelsler og oversettelse i klassen.

Vurderingsform

I tillegg til sluttvurdering er det to (2) arbeidskrav i emnet. Dette må være godkjent for at det skal gis sluttvurdering i emnet. Det er faglærer som bestemmer innhold og tidsfrister for gjennomføring av arbeidskrav

Arbeidskrav:

- 1) Legge fram og få respons på et utkast til behandling av en etisk problemstilling ut fra en bibelsk etikk og gi respons til en medstudents utkast.
- 2) Levere inn en oppgave på 4000 ord i Canvas, hvor den etiske problemstillingen behandles i lys av relevante bibeltekster.

Ved «ikke godkjent», se dokumentet «Retningslinjer for behandling av arbeidskrav».

Sluttvurdering

Vurderingsform	Varighet	Varighetstype	Kommentar
Muntlig eksamen	25	Minutter	30 minutters forberedelsestid

Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

Barton, J. (2014). *Ethics in Ancient Israel*. Oxford University Press; ss. 1-276.

Hays, R. B. (1996). *The Moral Vision of the New Testament: Community, Cross, New Creation: A Contemporary Introduction to New Testament Ethics*. HarperCollins; ss. 1-72, 138-157, 169-205, 291-470.

Hurst, L. D. (1992). Ethics of Jesus. I J. B. Green & S. McKnight (Eds.), *Dictionary of Jesus and the Gospels*. (s. 210-221). InterVarsity Press.

Moo, D. J. (1984). Jesus and the Authority of the Mosaic Law. I *Journal for the Study of the New Testament*, 7(20), 3–49.

Brian, S R. (2013). *Paul and the Law: Keeping the Commandments of God*. InterVarsity Press; ss. 159-222.

Wenham, G. (2004). *Story as Torah: Reading Old Testament Narrative Ethically*. Baker Academic, ss. 1-127.

Winther-Nielsen, N. (2018). Mosebøgenes brug som vejledning. I J. Olsen (Red.), *Den kristne forkyndelse: Teori og praksis fra Bibelen, i historien, til verden* (s. 14-67). Kolon.

BTM2504 Fordypning i nytestamentlig eksegesis (10 stp./ECTS)

Emnekode:	BTM2504
Emnenavn:	Fordypning i nytestamentlig eksegesis
Emnenavn nynorsk:	Fordypning i nytestamentleg eksegesis
Emnenavn engelsk:	Specialization in NT Exegesis
Studiepoeng:	10
Undervisningssemester:	Uregelmessig, spør studieadministrasjonen
Undervisningssted	København
Emneansvarlig:	Førsteamanuensis Nicolai Techow
Obligatoriske forkunnskaper:	20 studiepoeng i nytestamentlig gresk.
Anbefalte forkunnskaper:	BTM2003, BTM2004 og BTM2005.
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Studiepoengreduksjon:	10 stp. mot BTM2507
Hjelpemiddeliste ved eksamen:	Liste C
Gjelder fra:	1. august 2021

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for språklig og litterær oppbygning og innhold til hele Johannesevangeliet og to utvalgte nytestamentlige brev (Galaterbrevet / 1 Timoteus' brev / 1 Peters brev) på gresk, samt disse skrifternes historiske kontekst og fortolkningsmessige problemstillinger
- gjøre rede for det tekstkritiske apparatet til disse tekstene og for vitenskapelige metoder og hermeneutiske spørsmål med relevans for studiet av de utvalgte tekstene
- gjøre rede for tekstenes teologiske hovedtemaer og spørsmål ut fra en samlet og helhetlig lesning av dem på gresk, samt for deres relasjon til den større kanoniske sammenhengen

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- oversette den greske teksten ved bruk av ordbok og grammatikk, samt vurdere tekstkritiske forhold
- presist og dekkende parafasere den greske teksten i dialog og overensstemmelse med kontekstbestemmelse, språklig og strukturell analyse, samt detaljeksegese
- argumentere kritisk for og imot alternative fortolkninger på metodisk og hermeneutisk reflektert vis
- diskutere overordnede problemstillinger om tekstenes teologi

Emnets innhold:

Emnet presenterer ulike vitenskapelige metoder med relevans for studiet av Johannesevangeliet og de valgte nytestamentlige brevene. Tekstene leses helhetlig på grunnlag av gresk tekst og tolkes i lys av sin historiske og litterære kontekst. Der legges særlig vekt på trening i eksegetisk håndverk med henblikk på dekkende og presis oversettelse og parafase i overensstemmelse med metodisk reflektert argumentasjon og fortolkning. Dessuten drøftes de enkelte tekstenes teologiske særpreg, hovedtemaer og problemer med utblikk til den større kanoniske sammenhengen.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet består av 60 undervisningstimer. Timene vil i hovedsak bestå av arbeid med oversettelse av den greske teksten og innføring i og diskusjon teologiske hovedlinjer.

Det kreves aktiv deltakelse i undervisningen i form av mindre framleggelse og oversettelse i klassen.

Vurderingsform

I tillegg til sluttvurdering er det ett (1) arbeidskrav i emnet. Dette må være godkjent for at det skal gis sluttvurdering i emnet. Det er faglærer som bestemmer innhold og tidsfrister for gjennomføring av arbeidskrav

Arbeidskrav:

- 1) Bidra med framleggelse og oversettelse i klassen. Tekster fordeles ved semesterstart.

Ved «ikke godkjent», se dokumentet «Retningslinjer for behandling av arbeidskrav».

Sluttvurdering

Vurderingsform	Varighet	Varighetstype	Kommentar
Muntlig eksamen	35	Minutter	45 minutters forberedelsestid

Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

Nestle-Aland (1993). *Novum Testamentum Graece* (27. utg. eller senere). Deutsche Bibelgesellschaft.

Leivestad, R. (1996): *Nytestamentlig gresk grammatikk* (3. utg. ved B. H. Sandvei). Universitetsforlaget.

Danker, F. W. (2000): *Greek-English Lexicon of the New Testament and Other Early Christian Literature* (3rd Ed.). University of Chicago Press.

Faglærer vil ved studiestart tilgjengeliggjøre en liste over relevant forskningslitteratur.

BTM2505 Skapelse og forløsning (5 stp./ECTS)

Emnekode:	BTM2505
Emnenavn:	Skapelse og forløsning
Emnenavn nynorsk:	Skaping og utløsning
Emnenavn engelsk:	Creation and Redemption
Studiepoeng:	5
Undervisningssemester:	Uregelmessig, spør studieadministrasjonen.
Undervisningssted:	København
Emneansvarlig:	Førsteamanuensis Peter Olsen
Obligatoriske forkunnskaper:	20 studiepoeng i nytestamentlig gresk 20 studiepoeng i latin
Anbefalte forkunnskaper:	BTM1003; BTM2007
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Studiepoengreduksjon:	5 stp. mot TM2007 5 stp. mot TM2515
Hjelpemiddeliste ved eksamen:	Liste C
Gjelder fra:	1. august 2021

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for ulike oppfatninger innenfor antropologi og soteriologi
- forstå og gjøre rede for sammenhengen mellom disse lærespørsmål som uttrykk for et helhetlig system
- gjøre rede for både lutherske og ikke-lutherske oppfatninger av disse lærespørsmål
- analysere nyere formuleringer av disse spørsmål og vurdere disse i et teologihistorisk og eksegetisk perspektiv

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- analysere og vurdere sentrale lærespørsmål med utgangspunkt i Bibelen og Den evangelisk-lutherske bekjennelse
- analysere og vurdere dogmatiske tekster og anvende disse til faglige resonnementer
- analysere både eldre og nyere dogmatiske tekster og gjøre rede for den teologihistoriske sammenheng
- bruke sentrale dogmatiske begreper korrekt både på norsk (dansk) og latin, samt forklare disse begreper med sine egne ord
- aktualisere de nevnte dogmatiske temaer på en selvstendig, kritisk og teologisk reflektert måte
- delta i faglige samtaler som drøfter teologiens vilkår og innhold til enhver tid
- analysere og vurdere dogmatiske tekster fra forskjellige epoker

Emnets innhold:

Emnet gir en innføring i teologisk antropologi og soteriologi i fortid og nåtid, samt i nyere teologisk debatt blant annet på bakgrunn av økumeniske dokumenter.

Innføringen skal hjelpe studentene til selvstendig og begrunnet stillingtagen i aktuelle teologiske og økumeniske spørsmål.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet består av 20 undervisningstimer som hovedsakelig består av forelesninger. Undervisningen skal gi oversikt over stoffet blant annet ved gjennomgang av kildetekster.

Vurderingsform:

Sluttvurdering

Vurderingsform	Varighet	Varighetstype	Kommentar
Muntlig eksamen	25	minutter	25 minutter forberedelsestid

Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

Beilby, J. & Eddy, P.R. (Eds.) (2006). *The Nature of the Atonement: Four Views*. IVP Academic; ss. 9-116.

Fælleserklæring om Retfærdiggørelseslæren. (Rev. udg.) (1997). Det mellemkirkelige Råd; ss. 14-30.

Irenæus (1999): *Mod Kætterne* (5. Bog). Forlaget Anis; ss.87-163.

Jenson, R.W. (1997). *Systematic Theology: Vol.1. The Triune God*. Oxford University Press; ss. 179-206.

Kierkegaard, S. (1997). *Om Begrebet Angest*. Caput 1, København: Gads Forlag, ss.332-356 (25 sider)

Pannenberg, W. (1994). *Den apostolske Trosbekendelse*. Forlaget Anis, ss. 94-109.

Poulsen, B. K. (2007). "Begrebet Angest". I T.A. Olesen og P. Søltoft (Red.), *Den udødelige. Kierkegaard læst værk for værk* (s. 121-135). Reitzel.

Teologiske Tekster. Udvalg af klassiske dogmatiske tekster (2. udg.) (1994). Aarhus Universitets forlag;

- ss. 33-47: Athanasius: *De Incarnatione Verbi*
- ss. 68-81: Augustin: *De Spiritu et Littera*
- ss. 108-135: Anselm: *Cur Deus Homo*
- ss. 203-224: Martin Luther: *Rationis Latomianae confutatio*
- ss. 226-237: Martin Luther: *En sermon om dåben*

BTM2506 Luther og reformasjonen m/kildetekster (10 stp./ECTS)

Emnekode:	BTM2506
Emnenavn:	Luther og reformasjonen m/kildetekster
Emnenavn nynorsk:	Luther og reformasjonen m/kildetekster
Emnenavn engelsk:	Luther and the Reformation with source texts
Studiepoeng:	10
Undervisningssemester:	Uregelmessig, spør studieadministrasjonen
Undervisningssted	Aarhus, København
Emneansvarlig:	Professor Kurt E. Larsen
Obligatoriske forkunnskaper:	TM1502 eller tilsvarende
Anbefalte forkunnskaper:	BTM1002
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Studiepoengreduksjon:	10 stp. mot TM2519 6 stp. mot BTM2502
Hjelpemiddelste ved eksamen:	Liste C
Gjelder fra:	1. august 2021

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for Martin Luthers liv og hans betydning for reformasjonen i Tyskland
- gjøre rede for sentrale tekk ved Luthers teologi på bakgrunn av viktige kildetekster, inkludert særlig å sammenligne den med den teologiske tenkning i senmiddelalderen og med andre reformasjonsbevegelser i samtiden
- gjøre rede for de andre viktige reformasjonsbevegelser i Luthers samtid, som reformasjonen i Sveits, England og anabaptismen

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- lese og forstå kirkehistoriske kildetekster på latin og dansk og bruke disse til å presentere sentrale elementer i Martin Luthers teologi
- bruke kildetekster og pensum til å skrive et kirkehistorisk essay
- anvende oppnådd kunnskap for å analysere spørsmål og problemer rundt luthersk teologi og kristen identitet i en pluralistisk kontekst

Emnets innhold:

Emnet gir en innføring i Martin Luthers liv og hans betydning for reformasjonen i Tyskland. Luthers liv og virke vil bli skildret i lys av senmiddelalderens teologiske tenkning. Luthers teologi vil bli fremstilt med utgangspunkt både i kildetekster og sekundærlitteratur. Også de samtidige reformasjonsbevegelser vil bli presentert, slik som reformasjonen i Sveits og i England og den anabaptistiske reformasjonsbevegelsen. Emnet vil også gi en kort innføring i hvordan disse ulike reformasjonsbevegelser spredte seg videre i Europa på 1500-tallet. Også den romersk-katolske kirkes reformprosesser vil bli kort presentert.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet består av totalt 40 undervisningstimer i form av forelesninger og seminarer med obligatorisk oppmøte, der kildetekstene blir gjennomgått og diskutert. Arbeidsmetodene krever aktiv deltakelse fra studentene, som ikke må ha et fravær på mer enn 30%.

Vurderingsform:

Sluttvurdering

Vurderingsform	Varighet	Varighetstype
Skriftlig skoleeksamen	5	timer

Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert skalerskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

Sekundærlitteratur (540 sider):

Grane, L. (1983). *Evangeliet for folket: Drøm og virkelighet i Martin Luthers liv*. Gad; ss.11-272.

Lindberg, C. (2010). *The European Reformations*. Blackwell; ss. 1-53; 87-257.

Leppin, V. (2014). Luther's Transformation of Medieval Thought: Continuity and Discontinuity. I R. Kolb, I. Dingel & L. Batka (Eds.), *The Oxford Handbook of Martin Luther's Theology* (s. 115–124). Oxford University Press.

Müller, G. (2014). Luther's Transformation of Medieval Thought: Discontinuity and Continuity. I R. Kolb, I. Dingel & L. Batka (Eds.), *The Oxford Handbook of Martin Luther's Theology* (s. 105-114). Oxford University Press.

Kildetekster (255 sider):

Denzinger, H. (utg) (2001). *Kompendium der Glaubensbekenntnisse und kirchlichen Lehrentscheidungen, Lateinisch-Deutsch*, 39. Auflage, Herder; s. 502-521.

Luther M. (1963). Den tyske Messe. I *Luthers skrifter i udvalg (Bind 2)* (s. 77-104). Gads forlag.

Luther, M. (1964). Kan soldater også have Guds nåde. I *Luthers skrifter i udvalg (Bind 4)* (s. 307-349). Gads forlag.

Luther, M. (1964). Til den kristne adel af den tyske nation om reformation av kristenheden. I *Luthers skrifter i udvalg (Bind 4)* (s. 42-55). Gads forlag.

Luther, M. (1992). Om et kristenmenneskes frihed. I *Martin Luther: Skrifter i udvalg* (s. 68-97). Credo.

Luther, M. (1992). Teser til fem disputationer over Rom. 3,28, 1535-1537. I *Martin Luther: Skrifter i udvalg (Bd. 6). Troen og Livet. Prædikener, sermoner og teserækker af Luther* (s. 148-179). Credo.

Luther, M. (1994). De Schmalkaldiske Artikler, 1537. I *Martin Luther: Skrifter i udvalg. Troens evangelium. Ord og sakrament* (s. 351-411). Credo.

Müntzer, T. (1976). Sermon before the Princes. I *Renaissance and Reformation, 1300-1648* (3rd. Ed.). G. R. Elton (Ed.). Cambridge.

Zwingli, H. (2007). This is my Body. I *The Christian Theology Reader* (3rd. Ed.) A. McGrath (Ed.).

(u.å.). The 39 Articles. I *The Book of Common Prayer*. SPCK.

(1967). Sol Dec. VII: Vom Heiligen Abendmahl / De Coena Domini. I *Die Bekenntnisschriften der evangelisch-lutherischen Kirche* (s. 970-1016). Vandenhoeck & Ruprecht.

BTM2508 Fordypning i frelseslæren (10 stp./ECTS)

Emnekode:	BTM2508
Emnenavn:	Fordypning i frelseslæren
Emnenavn nynorsk:	Fordjuping i frelseslæra
Emnenavn engelsk:	Soteriology
Studiepoeng:	10
Undervisningssemester:	Høstsemesteret like årstall (annethvert år)
Undervisningssted	Aarhus
Emneansvarlig:	Førsteamanuensis Peter Sjøes
Obligatoriske forkunnskaper:	20 studiepoeng i nytestamentlig gresk 20 studiepoeng i latin
Anbefalte forkunnskaper:	BTM1003
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Studiepoengreduksjon:	5 stp. mot TM2006 5 stp. mot BMM2006 5 stp. mot BTM2006
Hjelpemiddeliste ved eksamen:	N/A
Gjelder fra:	1. august 2021

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- forstå å gjøre rede for ulike oppfatninger innenfor kristen antropologi og soteriologi, herunder særlig forsoningslære, rettferdiggjørelseslære, sakramentlære og eskatologi
- forstå og gjøre rede for sammenhengen mellom disse lærespørsmål som uttrykk for et helhetlig system
- forstå og gjøre rede for både lutherske og ikke-lutherske oppfatninger av disse lærespørsmål
- forstå og analysere nyere formuleringer av disse spørsmål i lys av teologihistoriske, eksegetiske og økumeniske perspektiver

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- analysere og vurdere sentrale lærespørsmål med utgangspunkt i Bibelen og Den evangelisk-lutherske bekjennelse
- analysere og vurdere dogmatiske tekster og anvende disse til faglige resonnementer
- analysere både eldre og nyere dogmatiske tekster og gjøre rede for den teologihistoriske sammenheng
- bruke sentrale dogmatiske begreper korrekt både på norsk (dansk) og latin, samt forklare disse begreper med sine egne ord
- aktualisere de nevnte dogmatiske temaer på en selvstendig, kritisk og teologisk reflektert måte
- vurdere problemstillinger knyttet til forståelsen av systematisk teologi og systematisk-teologisk metode

- selvstendig bearbeide en problemstilling i en faglig oppgave, basert på relevante kilder som det refereres til på en god og redelig måte.

Emnets innhold:

Emnet gir en innføring i teologisk antropologi, soteriologi og eskatologi i fortid og nåtid, samt i nyere teologisk debatt på bakgrunn av dogmatiske kildetekster, lærebokmateriale, faglige artikler og økumeniske dokumenter.

Innføringen skal hjelpe studentene til selvstendig og begrunnet stillingtagen i aktuelle teologiske og økumeniske spørsmål.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet består av 40 undervisningstimer som hovedsakelig består av forelesninger. Undervisningen skal blant gi oversikt over stoffet og brukes på gjennomgang av kildetekster. Studentene forventes å bidra med muntlige presentasjoner om avgrensede deler av pensum etter avtale.

Vurderingsform

Sluttvurdering

Vurderingsform	Varighet	Varighetstype	Omfang
Hjemmeeksamen	48	timer	4000 ord (eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste)

Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

Alfsvåg, K. (2019). Er dåpen nødvendig til frelse? Om forholdet mellom dåpsforståelse og samtids kontekst. I *Teologisk tidsskrift* 8(3), 172–82. <https://vid.brage.unit.no/vid-xmloi/handle/11250/2649650>

Barclay, John M. G. 2015. *Paul and the Gift*. Eerdmans Publishing Company, ss. 97-116

Hegstad, H. (2017). Dåpen som hendelse og prosess. I *Teologisk tidsskrift* 6(3), 176–94. https://www.idunn.no/tt/2017/03/daopen_som_hendelse_og_prosess

Holm, B. K. (2013). Beyond Juxtaposing Luther and the “New Perspective on Paul”: A Common Quest for the “other” Way of Giving? I *Lutherjahrbuch* 80; 159–83. <https://doi.org/10.13109/9783666874451.159>

Højlund, A. C. (1995). Forsoningen i Luthers teologi. *Ichthys* 22(1), 27–41.

Kyndal, E. (1999). I anledning af underskrivelsen af fælleserklæringen. *Præsteforeningens blad* 89(44), 1006–11.

Kyndal, E. (2002). Synet på nadveren i det 20. århundrede – økumeniske perspektiver. I K. B. Nielsen (Red.), *Nadver og folkekirke* (s. 91–102). ANIS.

McGrath, A. E. (1988). *Justification by Faith*. Zondervan; ss. 23-45.

- McKnight, S. (2007). *A Community Called Atonement*. Abingdon Press; ss. 1-156.
- Modalsli, O. (1987). *Korsets gåte: Om Jesu døds betydning*. Verbum; ss. 124-159.
- Pannenberg, W. (1991). *Systematische Theologie (Band II)*. Vandenhoeck & Ruprecht; ss. 483-511. Boken kan også leses på engelsk: Pannenberg W. (1994). *Systematic Theology (Vol. 2)*. (Trans. by Geoffrey W. Bromiley). T & T Clark; ss. 437-464.
- Prenter, R. (1955). *Skabelse og genløsning* (2. udg.). Gad; ss. 255-313, 399-440, 481-516, 529-556, 588-624.
- Wright, N.T. (2008). *Surprised by Hope: Rethinking Heaven, the Resurrection, and the Mission of the Church*. HarperOne; ss. 31-76.
- Wright, N.T. (2011). *Simply Jesus: Who He Was, What He Did, Why It Matters*. HarperOne; ss. 167-189.

Kildetekster (på grunnspråk eller i oversettelse):

- Det lutherske verdensforbund og Det pavelige råd til fremme af kristen enhed (1997).
Fælleserklæring om retferdiggørelseslæren (rev. utg). Det mellemkirkelige råd; s. 4-31.
- Luther, M. (1992). Om den dobbelte retfærdighed. I A. C. Højlund, N. O. Vigilius & J. Sanggaard (Red.), *Martin Luther: Troen og livet. Prædikener, sermoner og tesarækker af Luther* (s. 9–21). Credo.
- Luther, M. (1983). Om mennesket (1536). I I. Lønning, T. Rasmussen og S. Hjelde (Red.), *Verker i udvalg*. Bind VI (s. 334-338). Gyldendal norsk forlag.
- Teologiske Tekster. Udvalg Af Klassiske Dogmatiske Tekster* (2. udg.) (1994). Aarhus Universitetsforlag.
- Athanasius, *De incarnatione Verbi* (Teologiske Tekster 5)
  - Augustin, *De spiritu et littera* (Teologiske Tekster 8)
  - Anselm, *Cur Deus Homo?* (Teologiske Tekster 10)
  - Luther, *Rationis Latomianae confutatio* (Teologiske Tekster 15)
  - Luther, *En sermon om dåben* (Teologiske Tekster 16)
  - Luther, *En sermon om det nye testamente* (Teologiske Tekster 18)
  - *Limaerklæringen* (Teologiske Tekster 30)
- Tertullian (1972). *Adversus Marcionem II*, 4-10. I E. Evans (Ed.), *Adversus Marcionem* (Oxford Early Christian Texts) (s. 92–118). Clarendon Press.

BTM2509 Bacheloroppgave (10 stp./ECTS)

Emnekode:	BTM2509
Emnenavn:	Bacheloroppgave
Emnenavn nynorsk:	Bacheloroppgåve
Emnenavn engelsk:	Bachelor Essay
Studiepoeng:	10
Undervisningssemester:	Uregelmessig, spør studieadministrasjonen
Undervisningssted:	Oslo
Emneansvarlig:	Undervisningsleder
Obligatoriske forkunnskaper:	EX1001 eller tilsvarende
Anbefalte forkunnskaper:	Ingen
Tilbys som enkeltemne:	Nei
Studiepoengreduksjon:	10 stp. mot RLE2004 10 stp. mot TM2509 10 stp. mot TM2510 10 stp. mot BTM2510
Hjelpemiddeliste ved eksamen:	N/A
Gjelder fra:	1. august 2021

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- redegjøre for et selvvalgt tema innenfor en av teologiens teologiske disipliner
- gjøre rede for metoder og metodegrunnlag i forhold til fagoppgavens tema og fagområde
- anvende kunnskap på nye temaer innenfor fagområdet

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- planlegge og gjennomføre et avgrenset prosjekt
- anvende og drøfte ulike former for metode, metodegrunnlag og teori innfor temaet som studenten har skrevet bacheloroppgave innenfor
- utarbeide en problemstilling som angir og avgrenser temaet og utforme en disposisjon som angir strukturen for fagoppgaven
- finne, vurdere og henvise til informasjon og fagstoff om et emne og som belyser en valgt problemstilling
- beherske relevante faglige verktøy, teknikker og arbeidsformer

Emnets innhold:

Bacheloroppgaven skal gi studenten mulighet til fordypet kunnskap over et selvvalgt tema. Oppgavens tema skal være definert innenfor en av teologiens disipliner og være godkjent av faglærer. I tillegg til økt kunnskap over et selvvalgt tema skal studenten videreutvikle ferdigheter innenfor oppgaveskriving og evne til selvstendig og kritisk refleksjon.

Organisering og arbeidsmåter:

Studenter oppmeldt på emnet tar kontakt med studieadministrasjonen for oppnevning av veileder. Studentene har krav på inntil 5 timer veiledning i tilknytning til bacheloroppgaven.

Vurderingsform:

I tillegg til sluttvurdering er det to (2) arbeidskrav i emnet. Disse må være godkjent for at det skal gis sluttvurdering i emnet. Det er faglærere i samarbeid med emneansvarlig som for hvert semester bestemmer innholdet i hvert arbeidskrav.

Arbeidskrav

1. Gjennomføre obligatorisk metodekurs.
2. Søke undervisningsleder om å få oppnevnt veileder senest 6 uker før innleveringsfrist.

Sluttvurdering

Vurderingsform	Varighet	Varighetstype	Omfang
Oppgave	1	semester	6000 ord (eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste)

Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Ved stryk får studentene anledning til å levere en omarbeidet versjon av oppgaven i perioden for ny/utsatt eksamen.

Pensumlitteratur:

Studenten legger selv opp et pensum på mellom 800 og 1000 sider med litteratur som er relevant for oppgaven. Pensumlisten godkjennes av oppnevnt veileder.

BTM2510 Bacheloroppgave (15 stp./ECTS)

Emnekode:	BTM2510
Emnenavn:	Bacheloroppgave
Emnenavn nynorsk:	Bacheloroppgåve
Emnenavn engelsk:	Bachelor Essay
Studiepoeng:	15
Undervisningssemester:	Uregelmessig, spør studieadministrasjonen
Undervisningssted:	Aarhus, København
Emneansvarlig:	Undervisningsleder
Obligatoriske forkunnskaper:	EX1001 eller tilsvarende
Anbefalte forkunnskaper:	Ingen
Tilbys som enkeltemne:	Nei
Studiepoengreduksjon:	10 stp. mot RLE2004 10 stp. mot TM2509 15 stp. mot TM2510 10 stp. mot BTM2509
Hjelpemiddeliste ved eksamen:	N/A
Gjelder fra:	1. august 2021

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- redegjøre for et selvvalgt tema innenfor en av teologiens teologiske disipliner
- gjøre rede for metoder og metodegrunnlag i forhold til fagoppgavens tema og fagområde
- anvende kunnskap på nye temaer innenfor fagområdet

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- planlegge og gjennomføre et avgrenset prosjekt
- anvende og drøfte ulike former for metode, metodegrunnlag og teori innfor temaet som studenten har skrevet bacheloroppgave innenfor
- utarbeide en problemstilling som angir og avgrenser temaet og utforme en disposisjon som angir strukturen for fagoppgaven
- finne, vurdere og henvise til informasjon og fagstoff om et emne og som belyser en valgt problemstilling
- beherske relevante faglige verktøy, teknikker og arbeidsformer

Emnets innhold:

Bacheloroppgaven skal gi studenten mulighet til fordypet kunnskap over et selvvalgt tema. Oppgavens tema skal være definert innenfor en av teologiens disipliner og være godkjent av faglærer. I tillegg til økt kunnskap over et selvvalgt tema skal studenten videreutvikle ferdigheter innenfor oppgaveskriving og evne til selvstendig og kritisk refleksjon.

Organisering og arbeidsmåter:

Studenter oppmeldt på emnet tar kontakt med studieadministrasjonen for oppnevning av veileder. Studentene har krav på inntil 6 timer veiledning i tilknytning til bacheloroppgaven.

Vurderingsform:

I tillegg til sluttvurdering er det to (2) arbeidskrav i emnet. Disse må være godkjent for at det skal gis sluttvurdering i emnet. Det er faglærere i samarbeid med emneansvarlig som for hvert semester bestemmer innholdet i hvert arbeidskrav.

Arbeidskrav

1. Gjennomføre obligatorisk metodekurs.
2. Søke undervisningsleder om å få oppnevnt veileder senest 6 uker før innleveringsfrist.

Sluttvurdering

Vurderingsform	Varighet	Varighetstype	Omfang
Oppgave	1	semester	9000 ord (eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste)

Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Ved stryk får studentene anledning til å levere en omarbeidet versjon av oppgaven i perioden for ny/utsatt eksamen.

Pensumlitteratur:

Studenten legger selv opp et pensum på mellom 1000 og 1200 sider med litteratur som er relevant for oppgaven. Pensumlisten godkjennes av oppnevnt veileder.

BTM2511 Lukasevangeliet (10 stp./ECTS)

Emnekode:	BTM2511
Emnenavn:	Lukasevangeliet
Emnenavn nynorsk:	Lukasevangeliet
Emnenavn engelsk:	The Gospel of Luke
Studiepoeng:	10
Undervisningssemester:	Uregelmessig, spør studieadministrasjonen
Undervisningssted	Aarhus
Emneansvarlig:	Førsteamanuensis Klaus Vibe
Obligatoriske forkunnskaper:	20 studiepoeng i nytestamentlig gresk
Anbefalte forkunnskaper:	BTM2001, BTM2002 og BTM2003.
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Studiepoengreduksjon:	
Hjelpemiddeliste ved eksamen:	Liste C
Gjelder fra:	1. august 2022

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for språklig og litterær oppbygning og innhold til hele Lukasevangeliet på gresk, samt disse skriftenes historiske kontekst og fortolkningsmessige problemstillinger
- gjøre rede for det tekstkritiske apparatet til disse tekstene og for vitenskapelige metoder og hermeneutiske spørsmål med relevans for studiet av de utvalgte tekstene
- gjøre rede for tekstenes teologiske hovedtemaer og spørsmål ut fra en samlet og helhetlig lesning av dem på gresk, samt for deres relasjon til den større kanoniske sammenheng

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- oversette den greske teksten ved bruk av ordbok og grammatikk, samt vurdere tekstkritiske forhold
- presist og dekkende parafasere den greske teksten i dialog og overensstemmelse med kontekstbestemmelse, språklig og strukturell analyse, samt detaljeksegese
- argumentere kritisk for og imot alternative fortolkninger på metodisk og hermeneutisk reflektert vis
- diskutere overordnede problemstillinger om tekstenes teologi

Emnets innhold:

Emnet presenterer ulike vitenskapelige metoder med relevans for studiet av Lukasevangeliet. Tekstene leses helhetlig på grunnlag av gresk tekst og tolkes i lys av sin historiske og litterære kontekst. Det legges særlig vekt på trening i eksegetisk håndverk med henblikk på dekkende og presis oversettelse og parafase i overensstemmelse med metodisk reflektert argumentasjon og fortolkning. Dessuten drøftes de enkelte tekstenes teologiske særpreg, hovedtemaer og problemer med utblikk til den større kanoniske sammenheng.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet består av 40 undervisningstimer. Timene vil i hovedsak bestå av arbeid med oversettelse av den greske teksten og innføring i og diskusjon teologiske hovedlinjer.

Det kreves aktiv deltakelse i undervisningen i form av mindre framleggelsler og oversettelse i klassen.

Vurderingsform

I tillegg til sluttvurdering er det ett (1) arbeidskrav i emnet. Dette må være godkjent for at det skal gis sluttvurdering i emnet. Det er faglærer som bestemmer innhold og tidsfrister for gjennomføring av arbeidskrav

Arbeidskrav:

- 1) Bidra med framleggelse og oversettelse i klassen. Tekster fordeles ved semesterstart.

Ved «ikke godkjent», se dokumentet «Retningslinjer for behandling av arbeidskrav».

Sluttvurdering

Vurderingsform	Varighet	Varighetstype	Kommentar
Muntlig eksamen	35	Minutter	45 minutters forberedelsestid

Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert skalkala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

Nestle-Aland (1993). *Novum Testamentum Graece* (27. utg. eller senere). Deutsche Bibelgesellschaft.

Relevante bibelkommentarer:

Garland, D. E. (2012). *Luke* (Zondervan Exegetical Commentary on the New Testament). Zondervan.

Levine A.-J. & Witherington III, B (2019). *The Gospel of Luke* (New Cambridge Bible Commentary). Cambridge University Press.

BTM2512 Johannesevangeliet (5 stp./ECTS)

Emnekode:	BTM2512
Emnenavn:	Johannesevangeliet
Emnenavn engelsk:	The Gospel of John
Studiepoeng:	5
Undervisningssemester:	Uregelmessig, spør studieadministrasjonen
Undervisningssted	Aarhus
Emneansvarlig:	Førsteamanuensis Klaus Vibe
Obligatoriske forkunnskaper:	20 studiepoeng i nytestamentlig gresk
Anbefalte forkunnskaper:	BTM2001, BTM2002 og BTM2003.
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Studiepoengreduksjon:	5 stp. mot TM2003 5 stp. mot BTM2504 5 stp. mot BTM2507
Hjelpemiddeliste ved eksamen:	Liste C
Gjelder fra:	1. august 2024

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for språklig og litterær oppbygning og innhold til hele Johannesevangeliet på gresk, samt evangeliets historiske kontekst og fortolkningsmessige problemstillinger
- gjøre rede for det tekstkritiske apparatet Johannesevangeliet og for vitenskapelige metoder og hermeneutiske spørsmål med relevans for studiet av evangeliet
- gjøre rede for Johannesevangeliets teologiske hovedtemaer og spørsmål ut fra en samlet og helhetlig lesning på gresk, samt relasjonen til den større kanoniske sammenhengen

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- oversette den greske teksten ved bruk av ordbok og grammatikk, samt vurdere tekstkritiske forhold
- presist og dekkende parafasere den greske teksten i dialog og overensstemmelse med kontekstbestemmelse, språklig og strukturell analyse, samt detaljeksegese
- argumentere kritisk for og imot alternative fortolkninger på metodisk og hermeneutisk reflektert vis
- diskutere overordnede problemstillinger om tekstenes teologi

Emnets innhold:

Emnet presenterer ulike vitenskapelige metoder med relevans for studiet av Johannesevangeliet. Tekstene leses helhetlig på grunnlag av gresk tekst (utvalgte deler) og tolkes i lys av sin historiske og litterære kontekst. Det legges særlig vekt på trening i eksegetisk håndverk med henblikk på dekkende og presis oversettelse og parafase i overensstemmelse med metodisk reflektert argumentasjon og fortolkning. Dessuten drøftes de enkelte tekstenes teologiske særpreg, hovedtemaer og problemer med utblikk til den større kanoniske sammenhengen. Følgende tekster fra Johannesevangeliet leses på gresk:

Joh 1,1-18.29-31; 2,13-22; 3,1-21; 4,7-26; 5,19-30; 6,1-15.30-59; 7,14-44; 8,12-20; 10,1-18; 11,17-57; 12,12-36; 13,1-17; 14,1-21; 15,1-8; 16,5-15; 17,9-23; 18,28-40; 19,25-37; 20,19-31.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet består av 24 undervisningstimer. Timene vil i hovedsak bestå av arbeid med oversettelse av den greske teksten og innføring i og diskusjon teologiske hovedlinjer.

Det kreves aktiv deltakelse i undervisningen i form av mindre framleggelser og oversettelse i klassen.

Vurderingsform

Det er to (2) studiekraav i emnet. Disse må være godkjent for at det skal gis sluttvurdering i emnet. Det er faglærere i samarbeid med emneansvarlig som for hvert semester bestemmer innholdet i hvert studiekraav.

Studiekraav:

1. Delta i den obligatoriske undervisningen. Fraværet skal ikke overstige 30 % (jf. kapittel 5.3).
2. Framleggelse og oversettelse av tekst i klassen. Tekster fordeles ved semesterstart.
3. Muntlig prøve (25 min.) med forberedelsestid (30 min.).

Dersom et studiekraav ikke blir godkjent, får studenten ett (1) nytt forsøk per studiekraav.

Sluttvurdering

For å bestå emnet må studenten gjennomføre og få godkjent studiekraavene beskrevet over. Emnet vurderes til bestått/ ikke bestått.

Klage på karakteren skal framsettes innen tre uker fra resultatet er publisert i Studentweb.

Pensumlitteratur:

Følgende tekster fra Johannesevangeliet leses på gresk: Joh 1,1-18.29-31; 2,13-22; 3,1-21; 4,7-26; 5,19-30; 6,1-15.30-59; 7,14-44; 8,12-20; 10,1-18; 11,17-57; 12,12-36; 13,1-17; 14,1-21; 15,1-8; 16,5-15; 17,9-23; 18,28-40; 19,25-37; 20,19-31.

Nestle-Aland (1993). *Novum Testamentum Graece* (27. utg. eller senere). Deutsche Bibelgesellschaft.

Danker, F. W. (2000): *Greek-English Lexicon of the New Testament and Other Early Christian Literature* (3rd Ed.). University of Chicago Press.

Relevante bibelkommentarer:

Carson, D. A. (1991). *The Gospel According to John*. Eerdmans.

Kjær Nielsen, H. (2007). *Kommentar til Johannesevangeliet* (Dansk kommentar til Det Nye Testamente 4). Aarhus Universitetsforlag.

Klink, E. W. (2017). *John* (Zondervan Exegetical Commentary on the New Testament). Zondervan.

Lincoln, A. T. (2005). *The Gospel According to Saint John* (Black's New Testament Commentaries).

BTM2513 Kristen etikk i Luthers teologi? (5 stp./ECTS)

Emnekode:	BTM2513
Emnenavn:	Kristen etikk i Luthers teologi?
Emnenavn engelsk:	Christian Ethics in Luther's Theology
Studiepoeng:	5
Undervisningssemester:	Uregelmessig, spør studieadministrasjonen
Undervisningssted	Aarhus
Emneansvarlig:	Professor Jeppe Bach Nikolajsen
Obligatoriske forkunnskaper:	N/A
Anbefalte forkunnskaper:	N/A
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Studiepoengreduksjon:	N/A
Hjelpemiddeliste ved eksamen:	N/A
Gjelder fra:	1. august 2024

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for hva kristen etikk er i en systematisk-teologisk sammenheng
- gjøre rede for forskjellige holdninger til hvorvidt Luthers teologi rommer en kristen etikk

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- finne og benytte relevant materiale som kan belyse en problemstilling innenfor kristen etikk
- anvende kunnskapen emnet har bidratt med innenfor kristen etikk i eget faglig arbeid, kirkelig arbeid og i offentlige debatter

Emnets innhold:

Dette emnet drøfter spørsmål om hva kristen etikk er og hvorvidt Luthers teologi rommer en kristen etikk. I emnets første del diskuteres spørsmålet om hva kristen etikk er. Dette gjøres blant annet i dialog med den danske filosofen og teologen K. E. Løgstrups oppgjør med sentrale aspekter av kristen etikk.

Deretter analyseres Luthers posisjon gjennom lesing av primærkilder. Målet er å kunne redegjøre for, og drøfte Luthers posisjon.

Det overordnede mål med forløpet er å drøfte hvorvidt man kan nå fram til en luthersk etisk posisjon som synes logisk sammenhengende, teologisk overbevisende og meningsfull i en samtidig situasjon.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet består av 20 undervisningstimer. Timene vil i hovedsak bestå av forelesninger, gruppearbeid, framlegg og drøftelser.

Vurderingsform

Det er to alternative vurderingsformer i emnet, godkjente studiekrav som vurderingsform eller skoleeksamen.

A. Studiekrav som vurderingsform:

For å få sluttvurdering må studenten få godkjent følgende studiekrav:

- Delta i den obligatoriske undervisningen. Fraværet skal ikke overstige 30 % (jf. kapittel 5.3).
- Holde en muntlig presentasjon i forbindelse med undervisningen.
- En skriftlig hjemmeoppgave på 2000 ord (eksklusive forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste). Dersom oppgaven ikke godkjennes i første omgang, får studenten ett nytt forsøk.

Sluttvurdering

For å bestå emnet må studenten gjennomføre og få godkjent studiekravene beskrevet ovenfor. Emnet vurderes til bestått/ ikke bestått.

Studenter som ikke oppfyller studiekravene, kan etter søknad til studieveileder (senest én uke før den skriftlige skoleeksamenen) gis anledning til å skifte til sekundært vurderingsalternativ, som er skriftlig skoleeksamen (3 timer).

B. Skriftlig skoleeksamen som vurderingsform:

Hvis studenten ikke består en avsluttende godkjenning av studiekravet, kan han/hun i stedet ta skriftlig skoleeksamen som vurderingsform.

Sluttvurdering

Vurderingsform	Varighet	Varighetstype
Skriftlig skoleeksamen	5	timer

Emnet vurderes til bestått/ ikke bestått.

Pensumlitteratur:

Asheim, I. (1984). "Etikkens normative grunnlag" i: *På skaperens jord: En Innføring i kristen etikk*, redigeret af Axel Smith. Luther forlag: 42-59 (17 sider).

Heiene, G. og Thorbjørnsen S. O. (2021). *Kristen etikk: En innføring* (2. utgave). Universitetsforlaget: 59-100 (41 sider).

Jensen, O. (2007). "Gives der stadig ikke en kristen etik?" i: *Livtag med den etiske fordring*, redigeret af David Bugge og Peter Aaboe Sørensen. Klim: 155-173 (18 sider).

Luther, M. (1981). *Om et kristent menneskes frihed*, oversat af Inger Margrethe Kofod-Svendsen i: *Om et kristent menneskes frihed*. Credo forlag: 68-84 (16 sider) [*Von der Freiheit eines Christenmenschen* i: *D. Martin Luthers Werke: Kritische Gesamtausgabe: Weimarer Ausgabe*. Hermann Böhlhaus Nachfolger, 1883-: 7,20-38].

Luther, M. (1984). *Store Galaterbrevskommentar I-II*, oversat af Helge Haystrup. Credo forlag: 276-

- 293 (17 sider) [*Galatas Commenrarius* i: *D. Martin Luthers Werke: Kritische Gesamtausgabe: Weimarer Ausgabe*. Hermann Böhlhaus Nachfolger, 1883-: 40II,70-88].
- Luther, M. (1996). *Den Store Katekismus*. København: Credo forlag: 42-107 (65 sider). [*Der Gloße Katekismus* i: *D. Martin Luthers Werke: Kritische Gesamtausgabe: Weimarer Ausgabe*. Hermann Böhlhaus Nachfolger, 1883-: 30I,133-182].
- Luther, M. (2006). *Om verdslig øvrighed*, oversat ved Svend Andersen. Aarhus Universitetsforlag: 89-127 (19 sider) [*Von weltlicher Obrigkeit* i: *D. Martin Luthers Werke: Kritische Gesamtausgabe: Weimarer Ausgabe*. Hermann Böhlhaus Nachfolger, 1883-: 11,245-280].
- Luther, M. (2018). *Om kirken og koncilierne*, oversat af Finn B. Andersen. Books on Demand GmbH: 189-238: (49 sider) [*Von den Konziliis und Kirchen* i: *D. Martin Luthers Werke: Kritische Gesamtausgabe: Weimarer Ausgabe*. Hermann Böhlhaus Nachfolger, 1883-: 50,624-653].
- Luther, M. (2018). *Udlægning af Bjergprædiken*, oversat af Finn B. Andersen. Books on Demand GmbH: 7-36, 44-77, 140-152 (74 sider) [*Wochenpredigten über Matthäus 5-7* i: *D. Martin Luthers Werke: Kritische Gesamtausgabe: Weimarer Ausgabe*. Hermann Böhlhaus Nachfolger, 1883-: 32,299-324, 330-354, 397-407].
- Løgstrup, K. E. (1956). *Den etiske fordring*. Gyldendal: 9-16 og 122-132 (17 sider).
- Nikolajsen, J. B. (2021). "Church, State, and Pluralistic Society: Reforming Lutheran Teaching on the Two Regiments" i: *International Journal of Public Theology* 15, nr. 3: 385-400 (15 sider).
- Nikolajsen, J. B. (2020). "Christian Ethics, Public Debate, and Pluralistic Society" i: *International Journal of Public Theology* 14, nr. 1: 5-23 (18 sider).
- Nikolajsen, J. B. (2022). "Gives der en kristen etik? En kritik af Knud Ejler Løgstrups position" i: *Teologisk Tidsskrift* 11, nr. 3: 120-133 (13 sider).
- Nikolajsen, J. B. (2022). "Gives der en luthersk kristen etik? Et alternativ til Knud Ejler Løgstrups position" i: *Teologisk Tidsskrift* 11, nr. 3: 134-145 (11 sider).
- Nissen, U. B. (2011). "Selvfølgelig er der en kristen etik" i: *Menneskets ondskab og livets godhed: Løgstrups filosofi om tilværelsen*, redigeret af Bjørn Raabjerg og René Dybdal Pedersen. Aarhus Universitet: 68-75 (7 sider).

BTM2514 Global kirke- og misjonshistorie etter 1300 (10 stp./ECTS)

Emnekode:	BTM2514
Emnenavn:	Global kirke- og misjonshistorie etter 1300
Emnenavn nynorsk:	Global kyrkje- og misjonshistorie etter 1300
Emnenavn engelsk:	Global history of the church and missions after 1300
Studiepoeng:	10
Undervisningssemester:	Uregelmessig, spør studieadministrasjonen
Undervisningssted:	København
Emneansvarlig:	Professor Finn Aasebø Rønne
Obligatoriske forkunnskaper:	N/A
Anbefalte forkunnskaper:	20 stp. i latin BTM1002 BTM2516 Historiografi og historisk metode
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Studiepoengreduksjon:	5 stp. mot BTM2011
Hjelpemiddeliste ved eksamen:	Liste B
Gjelder fra:	1. august 2024

Læringsmål:

Kunnskap

- gjøre rede for hovedtrekkene ved kirkens utvikling utenfor Europa og Nord-Amerika med særlig vekt på utviklingen fra 1300 til i dag
- gjøre rede for det viktigste kildemateriale til kirkens historie utenfor Europa samt relevante forskningsdiskusjoner
- gjøre rede for forholdene omkring og konsekvensene av at kristendommens sentrum ikke lenger er i Europa og Nord-Amerika
- gjøre rede for de viktigste problemstillinger som er forbundet med kontekstualiseringen av den kristne kirke og dens budskap i relasjon til kirkens utvikling utenfor Europa og Nord-Amerika

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- avgrense, identifisere og arbeide kritisk med problemstillinger i relasjon til kirkens historie utenfor Europa og Nord-Amerika ut fra den sosiale, kulturelle og politiske konteksten
- finne, vurdere og henvise til informasjon og fagstoff om kirkehistoriske temaer, og fremstille dette slik at det belyser en problemstilling

- tolke kilder på en reflektert måte
- reflektere over emnets problemstillinger i et teologisk perspektiv
- identifisere områder hvor det er behov for mer viten og selvstendig identifisere og håndtere kirkehistoriske problemstillinger i faglig og tverrfaglig arbeid i det videre studieforløpet
- anvende oppnådd kunnskap til å analysere problemstillinger omkring kontekstualiseringen av den kristne kirke og dens budskap

Emnets innhold:

Emnet gir en innføring i kirkens, teologiens og misjonens historie utenfor Europa og Nord-Amerika med særlig vekt på utviklingen fra 1300 og til i dag.

Fokuset vil ligge på kirkens historie og utbredelse i Latin-Amerika, Midtøsten, Afrika, Asia og Oseania, og enkelte lands kristendomshistorie vil bli spesielt vektlagt. Emnet vil også gi innblikk i hvordan kristendommens sentrum i moderne tid har flyttet seg, så det nå ligger utenfor Europa og Nord-Amerika – og hvilke konsekvenser dette omskifte får for kristen teologi og praksis.

De lokale kristnes rolle og betydning i utviklingen blir fremhevet, og det vil særlig fokuseres på forholdet og vekselvirkningen mellom kirkenes historiske utvikling og den sosiale, kulturelle og politiske kontekst, som denne utviklingen har funnet sted innenfor. Dette skal være med på å kaste lys over den prosess og de problemstillinger som er forbundet med kontekstualiseringen av den kristne kirke og dens budskap.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet består av til sammen 40 undervisningstimer og består hovedsakelig av forelesninger og seminarer, hvor kildetekstene blir gjennomgått og diskutert. Arbeidsformene forutsetter aktiv deltakelse fra studentene.

Vurderingsform

Arbeidskrav

I tillegg til sluttvurdering er det to (2) arbeidskrav i emnet. Disse må være godkjent for at det skal gis sluttvurdering i emnet. Det er faglærer som bestemmer innhold og tidsfrister for gjennomføring av arbeidskrav.

- 1) Levere inn utkast til oppgave på Høgskolens LMS innen oppgitt frist for tilbakemelding fra faglærer. Oppgaveutkastet skal oppfylle krav etter gjeldende regler (se dokumentet, *Krav til oppgaveutkast ved prosessorientert vurderingsform*).
- 2) Levere inn oppgaven over oppgitt tema i Canvas. Oppgaven skal være på 3000 ord eksklusiv forside, innholdsfortegnelse, fotnoter og litteraturliste. Oppgaven bedømmes til godkjent/ikke godkjent.

Ved «ikke godkjent», se dokumentet «Retningslinjer for behandling av arbeidskrav».

Sluttvurdering

Vurderingsform	Varighet	Varighetstype	Kommentar
Muntlig eksamen	25	minutter	Ingen forberedelsestid

Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

- Bugge, K.E., Iversen, H. R. et.al. (red.) (2005). *Det begyndte i København. Knudepunkter i 300 års indisk-danske relationer i mission*. Syddansk Universitetsforlag, ss. 41-103.
- Hastings, A. (ed.) (1999). *A World History of Christianity*. Cassell; ss. 147-156; 192-200; 369-373.
- Hiebert, P. G. (1985). *Anthropological Insights for Missionaries*. Baker Book House; ss. 183-192.
- Lindhardt, M. (ed.) (2014). *Pentecostalism in Africa: Presence and Impact of Pneumatic Christianity in Postcolonial Societies*; ss. 54-72.
- Moreau, A. S. (2012). *Contextualization in World Missions: Mapping and Assessing Evangelical Models*. Kregel Publications; ss. 31-46.
- Schjørring, J. H. and Hjelm, N. A. Hjelm (red.) (2017). *History of Global Christianity, Volume I. European and Global Christianity, ca. 1500-1789*. Brill; ss. ss.1-41; 69-75; 107-147; 204-232; 445-450.
- Schjørring, J. H. and Hjelm, N. A. Hjelm (red.) (2017). *History of Global Christianity, Volume II. History of Christianity in the 19th century*. Brill; ss.XIII-XXXI; 121-142; 205-334.
- Schjørring, J. H.; Hjelm, N. A. Hjelm and Ward, K. (red.) (2017). *History of Global Christianity, Volume III. History of Christianity in the 20th century*. Brill; ss.1-16; 87-97; 147-181; 243-269; 298-443; 501-516.
- Walls, A. (1996). *The Missionary Movement in Christian History. Studies in the Transmission of Faith*. Orbis Books, ss. 111-118.
- Walls, A. (2002). *The Cross-Cultural Process in Christian History*. Orbis Books, ss. 136-164.
- Kildetekster**
- Delgado, M., Koschorke, K., Ludwig, F. (eds.) (2007). *A History of Christianity in Asia, Africa and Latin America, 1450-1990: A Documentary Sourcebook*. Wm. B. Eerdmans Publishing Company; ss. p.3-136; 142-153; 172-181; 184-190; 194-197; 204-206; 217-219; 221-226; 255; 260-261; 267-269; 329-334; 339-340; 357-366; 397-400; 408-411.
- Thomas, N. E. (ed.) (1995). *Classic Texts in Mission and World Christianity*. Orbis Books; ss.46-47; 67-71; 207-209.

BTM2515 Oldkirke og kristologi (10 stp./ECTS)

Emnekode:	BTM2515
Emnenavn:	Oldkirke og kristologi
Emnenavn nynorsk:	Oldkyrkje og kristologi
Emnenavn engelsk:	The Early Church and Christology
Studiepoeng:	10
Undervisningssemester:	Uregelmessig, spør studieadministrasjonen
Undervisningssted:	København
Emneansvarlig:	Professor Finn Aasebø Rønne
Obligatoriske forkunnskaper:	N/A
Anbefalte forkunnskaper:	Latin
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Studiepoengreduksjon:	3 stp. mot PT1501 3 stp. mot BTM2007 3 stp. mot BTM2006
Hjelpemiddeliste ved eksamen:	Liste A
Gjelder fra:	1. januar 2026

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for hovedtrekkene ved kirkens utvikling i de første fire århundrene av dens historie og det tilhørende kildemateriale
- gjøre rede for de kristologiske stridighetene i Oldkirken
- gjøre rede for egenarten til den kristne kirke innenfor den gresk-romerske kulturen i de første fire århundrene
- gjøre rede for forskjellige årsaker til kirkens vekst i de første fire århundrene
- gjøre rede for historiografiske spørsmål i forbindelse med oldkirkens historie.

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre litteratur- og informasjonssøking innenfor det kirke- og teologihistoriske fagområdet og anvende fagets viktigste referanseverker
- avgrense, identifisere og arbeide kritisk med problemstillinger knyttet til kirkens historie i de første fire århundrene ut fra den sosiale, kulturelle og politiske konteksten
- diskutere og vurdere forskjellige teorier om årsakene til kirkens vekst i de første fire århundrene
- finne, vurdere og henvise til informasjon og fagstoff om kirkehistoriske temaer og fremstille dette slik at det belyser en problemstilling
- perspektivere områdets problemfelt teologisk
- identifisere områder hvor det er behov for mer viten og selvstendig identifisere og håndtere kirkehistoriske problemstillinger i faglig og tverrfaglig arbeid i det videre studieforløpet

Emnets innhold:

Der gis en innføring i den religiøse, politiske og kulturelle kontekst for tilblivelsen og utbredelsen av kristendommen i antikken. Med utgangspunkt i en gjennomgang av kirkens historie til ca. år 400, sett i relasjon til det religiøse, politiske og kulturelle miljø, fokuserer man i emnet på

1. De kristologiske stridighetene og utviklingen av de kristologiske dogmer.
2. Kirkens forhold til de omliggende samfunn og kulturer – og dens vekst.

Der gjøres også rede for historiografiske spørsmål i relasjon til oldkirkens kirkehistorie, ikke minst forskjellige fremstillinger av kirkens utvikling og vekst.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet består av til sammen 40 undervisningstimer og består hovedsakelig av forelesninger og seminarer, hvor kildetekstene blir gjennomgått og diskutert. Arbeidsformene forutsetter aktiv deltakelse fra studentene.

Vurderingsform

Arbeidskrav

I tillegg til sluttvurdering er det to (2) arbeidskrav i emnet. Disse må være godkjent for at det skal gis sluttvurdering i emnet. Det er faglærer som bestemmer innhold og tidsfrister for gjennomføring av arbeidskrav.

- 3) Levere inn utkast til oppgave på Høgskolens LMS innen oppgitt frist for tilbakemelding fra faglærer. Oppgaveutkastet skal oppfylle krav etter gjeldende regler (se dokumentet, *Krav til oppgaveutkast ved prosessorientert vurderingsform*).
- 4) Levere inn oppgaven over oppgitt tema i Canvas. Oppgaven skal være på 3000 ord eksklusiv forside, innholdsfortegnelse, fotnoter og litteraturliste. Oppgaven bedømmes til godkjent/ikke godkjent.

Ved «ikke godkjent», se dokumentet «Retningslinjer for behandling av arbeidskrav».

Sluttvurdering

Vurderingsform	Varighet	Varighetstype	Kommentar
Muntlig eksamen	25	minutter	Ingen forberedelsestid

Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert skalerskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

Bremmer, Jan N. (2010): *The Rise of Christianity through the eyes of Gibbon, Harnack and Rodney Stark*. Groningen: Barkhuis; ss. 1-76.

Hurtado, Larry W. (2016): *Destroyer of the gods. Early Christian Distinctiveness in the Roman World*. Waco: Baylor University Press; ss. 15-196.

Pedersen, Nils Arne (2012): *Kirkens Historie Bind 1*. København: Hans Reitzels Forlag; ss.23-229.

Skarsaune, O. (1988). *Inkarnasjonen – myte eller faktum?* Oslo: Lunde forlag; ss. 9-127.

Skarsaune, O. (2001). *Ordet ble kjød: Studier i oldkirkens teologi*. Oslo: Luther Forlag; ss. 64-78.

Stark, Rodney (2011): *The Triumph of Christianity. How the Jesus Movement Became the World's Largest Religion*. New York: HarperCollins Publishers; ss. 9-165

Et utvalg kildetekster med paralleloversettelse latin-dansk/engelsk på ca. 50 sider. Utvalget bestemmes av faglærer men vil blant annet innbefatte:

- Apostolicum
- Nicaenum
- Athanasianum
- Utdrag av Cyprian De Unitate Ecclesiae
- Utdrag av Augustin De Spiritu et Littera

BTM2516 Historiografi og kirkehistorisk metode (5 stp./ECTS)

Emnekode:	BTM2515
Emnenavn:	Historiografi og kirkehistorisk metode
Emnenavn engelsk:	Historiography and Historical Method
Studiepoeng:	5
Undervisningssemester:	Uregelmessig, spør studieadministrasjonen
Undervisningssted:	København
Emneansvarlig:	Professor Finn Aasebø Rønne
Obligatoriske forkunnskaper:	N/A
Anbefalte forkunnskaper:	BTM1002 20 stp. i latin
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Studiepoengreduksjon:	Ingen
Hjelpemiddeliste ved eksamen:	Liste B
Gjelder fra:	1. august 2024

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for hovedtrekkene ved den vitenskapsteoretiske utvikling frem mot, og under moderne tid
- gjøre rede for sentrale vitenskapsteoretiske tema
- gjøre rede for kirkehistorieskrivningens generelle utvikling fra antikken til nåtiden
- gjøre rede for kirkehistoriefagets sentrale hermeneutiske og metodiske synspunkter samt diskusjoner av disse.
- gjøre rede for kirkehistoriefagets grunnleggende metoder.

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- vise bevissthet om de historiografiske problemstillinger i forbindelse med studiet og bruken av kirkehistorien
- kritisk og selvstendig anvende kirkehistoriefagets grunnleggende metoder
- anvende og tolke kilder på en metodisk reflektert og kritisk måte
- metodisk reflektert og selvstendig gi en fremstilling av kirke- og teologihistorisk viten
- reflektere kritisk over forholdet mellom kristen tro og historisk forståelse

Emnets innhold:

På grunnlag av litteratur om moderne vitenskapsteori og historisk metodologi, samt paradigmatisk historiske kilder, vil emnet gi en innføring i kirke- og teologihistoriefagets utvikling fra antikken til nåtiden, samt i fagets hermeneutikk og grunnleggende metoder. Det gis en kort innføring i tankegang, tilgang og metoder ved studier av kirkehistorien som fant sted i premoderne tid, mens de siste to hundre års utvikling innenfor disiplinen – især i dansk sammenheng - vil bli gjenstand for en grundigere behandling.

Det fokuseres særlig på kirkehistoriefagets dobbelte relasjon til generell historievitenskap på den ene side og teologi og kirke på den anden – med vektlegning på forholdet mellom kristen tro og historisk forståelse.

Studentene vil bli trent i å bruke historisk metode og kildekritikk. Selv om skriftlige kilder fortsatt vil være hovedmaterialet ved kirkehistoriske studier, er der allikevel i mange tilfeller også behov for å anvende muntlige kilder og tradisjon, især ved studiet av kirkehistorien utenfor Europa og Nord-Amerika. Derfor vil det arbeides med forskjellige typer skriftlige kilder, samtidig med at også de spesielle utfordringer, som er forbundet med bruken av muntlige kilder og tradisjon vil bli behandlet. Dessuten tas det høyde for at moderne kirkehistoriske studier relaterer til flere andre vitenskapelige disipliner som arkeologi, sosiologi, antropologi osv., og perspektiver fra disse disiplinene vil bli trukket inn i undervisningen der det er relevant.

Emnet skal gjøre studentene i stand til å gjennomføre videregående kirkehistoriske studier og i den forbindelse anvende historiske kilder metodisk reflektert og kritisk med henblikk på å beskrive og forklare den historiske utvikling innenfor et gitt område.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet består av til sammen 20 undervisningstimer og består hovedsakelig av forelesninger og seminarer. Arbeidsformene forutsetter aktiv deltakelse fra studentene.

Vurderingsform

Sluttvurdering

Vurderingsform	Varighet	Varighetstype
Skoleeksamen	5	timer

Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert skalerskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

Brett, A. (2002). What is Intellectual History Now? I Cannadine, David (Red.), *What is History Now?* Palgrave; ss. 113-31.

Burke, P. (2018). *What is Cultural history*. Polity; ss. 31-46.

Bynum, C. W. (2012). *Fragmentation and Redemption. Essays on Gender and the Human Body in Medieval Religion*. Zone Books; ss. 27-51.

Collin, F. og Kjøppe, S. (red.) (2011). *Humanistisk videnskapsteori*. DR Multimedie; ss. 24-39; 61-120; 171-198.

Grane, L (1992). *Den uberegnelige Luther. Essays om en arv og dens forvaltning*. GAD; ss. 9-23.

Grane, L. (1986). Metahistorie og Lutherstudium, i *Historisk Tidsskrift 1986 (1)*; ss. 130-139.

Oftestad, B. T. (1973). *Historie, tro og forståelse. Kirkehistorieforskningen som vitenskapelig og kirkelig funksjon*. Universitetsforlaget; ss. 83-124; 128-130.

Olden-Jørgensen, S. (2001). *Til kilderne! Introduktion til historisk kildekritik*. GAD; ss. 7-85.

Kastfelt, N. (2006). *Speaking for Ourselves: Afrikanske stemmer i historieskrivningen*: Et

- historiografisk essay. I Reeh, T.R.-L. – A.Vind (Reds.), *Reformationer: Universitet – Kirkehistorie – Luther. Festskrift til Steffen Kjeldgaard-Pedersen*. C.A. Reitzels Forlag; ss.141-50.
- Kornerup, B. (1959). Kirkehistorie og historie. Retningslinjer og arbejdsopgaver. I *Sænummer af Kirkehistoriske Samlinger 1959*; ss. 3-20.
- Legaspi, M. C. (2023). Beginnings of Historical Criticism. In Kaplan, G. – K.V. Vander Schel (Reds.), *Oxford History of Modern German Theology, I (1781-1848)*. Oxford Academic Press; ss. 121-42.
- Lindhardt, P. G. (1952). Kirken i historien. *Dansk Teologisk Tidsskrift, 1952 (15)*; ss. 38-56.
- Mulsow, M. (2022). *Knowledge Lost. A New View of Early Modern Intellectual History*. Princeton University Press; ss. 4-24.
- Reeh, T. (2012). *Kristendom, Historie, Demokrati: Hal Koch 1932-1945*. Museum Tusulanums Forlag; ss. 147-67.
- Reeh, T. (2018). Dansk kirkehistories nestor? Om J. Oskar Andersen som kirkehistoriker. *Kirkehistoriske Samlinger 2018*; ss. 72-92.

11. Emnebeskrivelser for obligatoriske redskapsemner

EX1001 Examen philosophicum (10 stp./ECTS)

Emnekode:	EX1001
Emnenavn:	Examen philosophicum
Emnenavn nynorsk:	Examen philosophicum
Emnenavn engelsk:	Examen Philosophicum
Studiepoeng:	10
Undervisningssemester:	Vårsemesteret
Undervisningssted:	Oslo, Aarhus, København
Emneansvarlig:	Professor Carsten E. Petersen
Obligatoriske forkunnskaper:	Ingen
Anbefalte forkunnskaper:	Ingen
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Studiepoengreduksjon:	10 stp mot RLE1005 10 stp mot EX100
Hjelpemiddeliste ved eksamen:	Ingen hjelpemidler
Gjelder fra:	1. august 2013

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for Vestens filosofi- og vitenskapshistorie og hvordan sentrale tenkere har forstått synet på mennesket, virkeligheten, og menneskets plass i samfunnet
- gjøre rede for hvordan forholdet mellom filosofi og kristen tro er forstått av enkelte sentrale filosofer
- gjøre rede for hvordan forholdet mellom menneske og samfunnsfellesskap er forstått av sentrale tenkere i filosofihistorien
- gjøre rede for hvordan sentrale tenkere i filosofihistorien har forstått grunnlaget for etisk erkjennelse
- gjøre rede for sentrale normative etiske teorier og hvordan disse begrunnes i lys av teologisk etikk
- forklare hvordan etiske teorier og argumentasjon kan anvendes i forhold til forsknings- og yrkesetiske problemstillinger

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- begrunne egne tolkninger og reflektere kritisk over problemstillinger fra filosofi- og vitenskapshistorie
- drøfte hvordan forskjellige metaetiske teorier blir avgjørende for forskjellige etiske løsninger, valg og begrunnelse i lys av teologisk etikk
- anvende forskningsetiske problemstillinger i sitt videre studium
- reflektere selvstendig over grunnleggende filosofiske problemstillinger

Emnets innhold:

Emnet gir en grunnleggende innføring i filosofi- og vitenskapshistorien og allmenn etikk. Det vektlegges at studentene skal tilegne seg innsikt og forstå sammenhengen mellom erkjennelsesteori, virkelighetsteori og filosofisk helhetsanskuelse hos sentrale filosofer fra antikken frem til i dag.

Det gis også en innføring i grunnleggende etiske teorier og hvordan disse er begrunnet hos sentrale filosofer. Gjennom studiet av ulike etiske teorier skal studentene få øvelse i å se sammenhengene mellom etisk grunnlagsteori, problemløsning og begrunnelse. Som et forberedende studium vil emnet gi en innføring i forskningsetiske problemstillinger og vitenskapsetikk. Du kan i etikken velge mellom å lese etiske primærtekster eller oversiktslitteratur.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet består av 48 undervisningstimer. Det gis 24 undervisningstimer i filosofi- og vitenskapshistorie og 24 undervisningstimer i etikk.

For studenter som velger prosessorientert vurderingsform, tilbyr høgskolen fagspesifikk oppgaveveiledning som gir innføring i formelle krav til fagoppgaver (slik som oppgavens oppbygning, fotnoter og litteraturliste) og tips til skriveprosessen. Studenten skal underveis i undervisningen levere inn utkast til oppgaven sin på Høgskolens LMS og få tilbakemelding av faglærer.

Vurderingsform

Det er to alternative vurderingsformer i emnet, prosessorientert vurderingsform med oppgave eller en skoleeksamen. Det er ulike arbeidskrav knyttet til de to alternative vurderingsformene.

A. Prosessorientert vurderingsform

Arbeidskrav

For å kunne ta prosessorientert vurderingsform må følgende to (2) arbeidskrav være godkjent. Det er faglærer som nærmere fastsetter krav til innhold og tidsfrister for gjennomføring.

- 1) Delta på den obligatoriske undervisningen. Fraværet skal ikke overstige 30 % (jf. kapittel 5.3).
- 2) Levere inn utkast til oppgave på Høgskolens LMS innen oppgitt frist for tilbakemelding fra faglærer. Oppgaveutkastet skal oppfylle krav etter gjeldende regler (se dokumentet, *Krav til oppgaveutkast ved prosessorientert vurderingsform*).

Ved «ikke godkjent», se dokumentet «Retningslinjer for behandling av arbeidskrav».

Sluttvurdering

Vurderingsform	Varighet	Varighetstype	Omfang
Oppgave	1	semester	4000 ord (eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste)

Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert skalkala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Ved stryk får studentene anledning til å ta ny eksamen i perioden for ny/utsatt eksamen. Ny eksamen blir gitt som femtimers skriftlig skoleeksamen.

B. Skoleeksamen som vurderingsform

(NB! Studenter som har meldt seg opp til prosessorientert vurderingsform, men som ikke oppfyller arbeidskravene, vil få anledning til å gå opp til skriftlig skoleeksamen).

Sluttvurdering

Vurderingsform	Varighet	Varighetstype
Skriftlig skoleeksamen	5	timer

Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert skalkala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

For studenter i Oslo: Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i høgskolens LMS. Det er merket med *.

Filosofihistorie:

Enten:

Tollefsen, T., Syse, H. & Nicolaisen, R. (2001). *Tenkere og ideer: Filosofiens historie fra antikken og til vår egen tid*. Gyldendal Norsk Forlag.

eller:

Svare, H. (1997). *I Sokrates' fotspor: Filosofi- og vitenskapshistorie*. Pax Forlag.

Etikk:

Enten:

Cirka 70 sider som fastsettes av faglærer.

Nyeng, F. (1999, 7 oppl. 2015). *Etiske teorier: En systematisk fremstilling av syv etiske teoriretninger*. Fagbokforlaget.

Svare, H. (red). (2007). *Filosofiske tekster i utvalg*. Pax Forlag; side 16-33, 88-98, 122-129, 161-176, 196-207, 213-220.

Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH). (2021, 16. desember). Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap og humaniora. <https://www.forskningsetikk.no/globalassets/dokumenter/4-publikasjoner-som-pdf/forskningsetiske-retningslinjer-for-samfunnsvitenskap-og-humaniora>

eller:

Aristoteles (1993). Den nichomachæiske Etik. I: T. E. Pedersen (Red.), *Aristoteles om mennesket* (s. 48-88). Pantheon forlag.

Bretherton, L. (2010). Alasdair MacIntyre's Diagnosis of the Contemporary Context. I *Hospitality as Holiness: Christian Witness Amid Moral Diversity* (s. 9-33). Ashgate.

Luther, M. (1964). Om lydighet mod den verdslige øvrighed. I *Luthers Skrifter i Udvalg IV* (s. 158-210). Aros forlag.

Hume, D. (2010). *En undersøgelse av moralens principper*. Anis forlag; ss. 115-138 og 200-204.

Kant, I. (1999). *Gundlæggelse av sædernes metafysik*. Reitzel forlag; ss. 39-103.

Kierkegaard, S. (2004). *Kjerlighedens Gjerninger*. GADS forlag; ss. 25-101 og 312-326.

Løgstrup, K.E. (1996). *Etiske begreber og problemer*. Gyldendal; ss. 15-35.

Mill, J. S. (1871/1995): *Utilitarisme*. København. Det Lille Forlag, sidetall fastsettes av faglærer.

Nietzsche, F. (1999). *Moralens oprindelse*. Det lille Forlag; ss. 25-57.

Rawls, John (1999): *A theory of Justice Revised edition*. Harvard University Press, s 52-101. (Teksten finnes i dansk oversettelse: Rawls, J. (2005): *En teori om retfærdighed*. Frederiksberg: Samlerens Bogklub, ss. 81-130).

Yates, M. (2007). Rawls and Habermas on religion in the public sphere. I *Philosophy & Social Criticism*, 33(7), 880-891. <https://doi.org/10.1177/0191453707081685>

Yoder, J. H. (1994). *The Politics of Jesus*. Grand Rapids: Eerdmans, ss. 1-20.

Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH). (2021, 16. desember). Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap og humaniora. <https://www.forskningsetikk.no/globalassets/dokumenter/4-publikasjoner-som-pdf/forskningsetiske-retningslinjer-for-samfunnsvitenskap-og-humaniora>

EX1004 Examen facultatum (10 stp./ECTS)

Emnekode:	EX1004
Emnenavn:	Examen facultatum
Emnenavn nynorsk:	Examen facultatum
Emnenavn engelsk:	Examen Facultatum
Studiepoeng:	10
Undervisningssemester:	Vårsemesteret
Undervisningssted:	Aarhus, København
Emneansvarlig:	Førsteamanuensis Jakob Olsen
Obligatoriske forkunnskaper:	Ingen
Anbefalte forkunnskaper:	Ingen
Studiepoengreduksjon:	10 stp. mot EX110 10 stp. mot EX1002 10 stp. mot EX1003 10 stp. mot EX1010 10 stp. mot EX1005
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Hjelpemiddelliste ved eksamen	Ingen hjelpemidler
Gjelder fra:	1. august 2021

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for hovedtrekkene ved den vitenskapsteoretiske utvikling frem mot, og under moderne tid
- gjøre rede for sentrale vitenskapsteoretiske tema
- gjøre rede for og drøfte sentrale tema og problemstillinger innenfor hermeneutikk
- gjøre rede for forskjellige forståelser av forholdet mellom tro og religionsfilosofi
- drøfte sentrale problemstillinger innen klassisk teisme
- redegjøre for religionsfilosofisk problematikk som er knyttet til menneskesynet, religionen og erfaringen
- redegjøre for språkteoretisk problematikk i møte med religionen
- redegjøre for religionsfilosofiske utfordringer og løsninger i møte med multireligiøsitet

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- utvikle evnen til selvstendig og kritisk tenkning
- drøfte relevante fag- og yrkesetiske problemstillinger
- Kritisk møte andre religioner og religiøse systemer med respekt og toleranse

Emnets innhold:

Emnet består av deltemaene vitenskapsteori, hermeneutikk og religionsfilosofi. Vitenskapsteorien skal gi studenten en innføring i vitenskapsfilosofiske problemstillinger. Studenten skal tilegne seg kunnskap om ulike sannhetsforståelser og ulike metoder for vitenskapelig arbeid. Sentrale emner innenfor logikken, slik som tolknings- og definisjonslære, utsagnsanalyse og argumentasjonslære, vil presenteres. Det gis videre en innføring i vitenskapshistorien

Emnets andre del gir en innføring i sentrale temaer og problemstillinger innen hermeneutikken. Studenten skal tilegne seg kunnskap om ulike hermeneutiske metoder og sentrale problemstillinger knyttet til tekst, forståelse, språk og historie. Det gis en generell innføring i sentrale figuranter i hermeneutikkens historie. Studiet har et særlig fokus mot hermeneutisk arbeid innenfor teologi og filosofi.

Emnets tredje del gir en innføring i sentrale temaer fra religionsfilosofien. Studiet legger vekt på å presentere temaer i skjæringspunktet mellom klassisk teisme og filosofi. Videre belyses religionens forhold til sekularisering og religionskritikk. Studiet sikter også på å formidle grunnleggende forståelse av problematikken språk og religion og noen sentrale moralfilosofiske problemstillinger.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet har til sammen 48 undervisningstimer. Undervisningen fordeles normalt likt mellom religionsfilosofi og vitenskapsteori. Undervisningstimene består hovedsakelig av forelesninger.

Vurderingsform:

Sluttvurdering

Vurderingsform	Varighet	Varighetstype
Skriftlig skoleeksamen	5	timer

Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

For studenter ved norsk avdeling: Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i høgskolens LMS. Det er merket med *.

Vitenskapsteori:

Hauge, L. S. & Holgernes, B. (2005). *Vitenskap og språk: En innføring i vitenskapsfilosofi og logikk*. Høyskoleforlaget; ss. 11-189.

Hermeneutikk:

Krogh, T. (2014). *Hermeneutikk: Om å forstå og tolke* (2. utg.). Gyldendal.

Et utvalg tekster som fastsettes av faglærer (cirka 70 sider).

Religionsfilosofi:

Enten:

Peterson, M., Hasker, W., Reichenbach, B. & Basinger, D. (2013). *Reason and Religious Belief: An Introduction to the Philosophy of Religion* (5th ed.). Oxford University Press.

Et utvalg religionsfilosofiske kildetekster og litteratur som fastsettes av faglærer (cirka 70 sider).

eller:

Henriksen, Jan-Olav og Svein Aage Christoffersen (2010). *Religionens livstolkning: Innføring i kristendommens religionsfilosofi*. Oslo: Universitetsforlaget: 11-192.

Og følgende kildetekster:

Augustin (1998). *Bekendelser (bog 7)*. Visdomsbøgerne, ss. 115-136.

Descartes, R. (1991). *Meditationer*. Munksgaard forlag; ss. 133-164.

Flew, A. (1992). The Presumption of Atheism. I R. D. Geivett & B. Sweetman (Eds.), *Contemporary Perspectives on Religious Epistemology* (s. 19-32). Oxford University Press.

Kant, I. (2003). *Kritik af den rene fornuft*. Det lille forlag; ss. 409-440.

Kierkegaard, S. (1997). *Philosophiske Smuler*. Gads Forlag; ss. 211-271 og 287-306.

Luther, M. (1996). *Den Store Katekismus*. Credo, ss. 42-50 (Det første bud).

Løgstrup, K. E. (1995). *Skabelse og tilintetgørelse*. Gyldendal forlag; ss. 69-99 og 245-263.

Nietzsche, F. (2005). *Antikrist*. Det lille forlag, ss. 21-35.

Plantinga, A. (1992). Is Belief in God Properly Basic? I R. D. Geivett & B. Sweetman (Eds.), *Contemporary Perspectives on Religious Epistemology* (s. 133-141). Oxford University Press.

Schleiermacher, F. (2010). *Om religionen: Taler til de dannede blandt dens foragtere*. Aros, s. 51-73.

Stout, J. (2004). *Democracy and Tradition*. Princeton University Press, s. 63-91.

Taylor, C. (2007). *A Secular Age*. Harvard University Press, s. 1-22.

EX1005 Examen facultatum (10 stp./ECTS)

Emnekode:	EX1005
Emnenavn:	Examen facultatum
Emnenavn nynorsk:	Examen facultatum
Emnenavn engelsk:	Examen Facultatum
Studiepoeng:	10
Undervisningssemester:	Høstsemesteret
Undervisningssted:	Oslo
Emneansvarlig:	Førsteamanuensis Arne Helge Teigen
Obligatoriske forkunnskaper:	Ingen
Anbefalte forkunnskaper:	Ingen
Studiepoengreduksjon:	10 stp. mot EX110 10 stp. mot EX1002 10 stp. mot EX1003 10 stp. mot EX1010 10 stp. mot EX1004
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Hjelpemiddelliste ved eksamen	Ingen hjelpemidler
Gjelder fra:	1. august 2024

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for hovedpunkter ved den vitenskapsteoretiske utvikling frem mot, og under moderne tid
- gjøre rede for sentrale vitenskapsteoretiske og hermeneutiske tema
- gjøre rede for ulike forståelser av hva teologi innebærer
- drøfte teologi som vitenskap
- gjøre rede for sentrale temaer innenfor religionsfilosofi, herunder menneskesyn, erfaring og språk teori
- drøfte sentrale temaer vedrørende klassisk teisme.

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- utvikle evnen til selvstendig og kritisk tenkning
- drøfte relevante fag- og yrkesetiske problemstillinger

Emnets innhold:

Emnet består av deltemaene vitenskapsteori og religionsfilosofi. Vitenskapsteorien skal gi studenten en innføring i vitenskapsfilosofiske og hermeneutiske problemstillinger.

Studenten skal tilegne seg kunnskap om ulike sannhetsforståelser og ulike metoder for vitenskapelig arbeid. Det gis videre en innføring i vitenskapshistorien. Dette for at belyse forholdet mellom teologi og vitenskap.

Emnets andre del gir en innføring i sentrale temaer fra religionsfilosofien. Studiet legger vekt på å presentere temaer i skjæringspunktet mellom klassisk teisme og filosofi. Videre belyses religionens forhold til sekularisering og religionskritikk. Studiet sikter også på å formidle grunnleggende forståelse av problematikken språk og religion og noen sentrale moralfilosofiske problemstillinger.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet har til sammen 48 undervisningstimer. Undervisningen fordeles normalt likt mellom religionsfilosofi og vitenskapsteori. Undervisningstimene består hovedsakelig av forelesninger.

Vurderingsform:

Arbeidskrav:

For å kunne gå opp til eksamen må studenten ha fullført følgende arbeidskrav innen to uker før eksamensdato:

- Få godkjent en innleveringsoppgave. Omfang er 1000 ord.

Sluttvurdering

Vurderingsform	Varighet	Varighetstype
Skriftlig skoleeksamen	5	timer

Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

For studenter ved norsk avdeling: Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i høgskolens LMS. Det er merket med *.

Vitenskapsteori (478s):

Alfsvåg, Knut (2020): *Det guddommelige nærvær*. Stavanger: Knut Alfsvåg, ss. 10-116 (110s)
<https://vid.brage.unit.no/vid-xmlui/handle/11250/2737690>

Bayer, Oswald (2007): *Theology the Lutheran Way*. Michigan: Wm. B. Eerdmans, ss. 16-138 (122s)

Gadamer, Hans-Georg (2010): *Sannhet og metode*. Oslo: Pax, ss.302-345 (43s)

Hauge, Lars Steinar og Bjørn Holgernes (2005): *Vitenskap og språk. En innføring i vitenskapsfilosofi og logikk*. Kristiansand: Høyskoleforlaget, ss. 11 – 189. (178s)

Kuhn, Thomas S. (1996): *Vitenskapelige revolusjoners struktur*. Spartacus: Oslo, ss.96-115 (19s)

Religionsfilosofi (ca. 270s):

Peterson, Michael, William Hasker, Bruce Reichenbach, and David Basinger (2013): *Reason and Religious Belief. An Introduction to the Philosophy of Religion*. 5. ed. Oxford University Press (utvalg på ca. 200 sider, fastsatt av faglærer)

Et udvalg religionsfilosofiske kildetekster og litteratur som fastsettes af faglærer (cirka 70 sider).

12. Emnebeskrivelser for språkfag

GRE1002 Innføring i nytestamentlig gresk (10 stp./ECTS)

Emnekode:	GRE1002
Emnenavn:	Innføring i nytestamentlig gresk
Emnenavn nynorsk:	Innføring i nytestamentleg gresk
Emnenavn engelsk:	Introduction to New Testament Greek
Studiepoeng:	10
Undervisningssemester:	Høstsemesteret
Undervisningssted:	Oslo, Aarhus, København
Emneansvarlig:	Førstelektor Knut Kåre Kirkholm
Obligatoriske forkunnskaper:	Ingen
Anbefalte forkunnskaper:	Ingen
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Studiepoengreduksjon:	10 stp. mot GRE151 10 stp. mot GRE200 10 stp. mot TM1001 10 stp. mot TM1002
Hjelpemiddeliste ved eksamen:	Ingen hjelpemidler
Gjelder fra:	1. august 2021

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for grunnleggende gresk formlære og syntaks
- et basisordforråd tilsvarende ord i Johannes 1:1-34 og 2:13-5:30 som forekommer mer enn 15 ganger i NT

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- lese og oversette nytestamentlige tekster med enklere vanskelighetsgrad (Johannesevangeliet)
- bruke den digitale ressursen Logos Bible Software Academic Basic (eller lignende programvare) til å forbestemme greske ord og utføre enkle oppslag i greske ordbøker

Emnets innhold:

Innføring i nytestamentlig gresk er et redskapsfag i rammen av et teologisk studium, og målet med å studere greske er at studentene gjennom dette skal settes i stand til selv å lese og forstå Det nye testamentet på grunnspråket. Emnet gir derfor studentene en innføring i de grunnleggende elementene i nytestamentlig gresk grammatikk og et første møte med nytestamentlig tekst. Det undervises i formlære og grunnleggende forståelse for Det nye testamentes greske språk og øvelse i analyse og oversettelse. Det undervises både i formlære og syntaks, og det innøves et grunnleggende ordforråd basert på tekstene det er lagt opp til i pensum.

Tekstene fra Johannesevangeliet er valgt ut fra to hensyn. For det første at de har enklere vanskelighetsgrad og for det andre at tekstene siden inngår i tekstpensum i andre emner.

Videre vil det bli gitt en enkel innføring i bruken av Logos Bible Software – Academic Basic (eller lignende programvare) som verktøy for nytestamentlig tekstarbeid.

Tekster

Joh.	1,1-34	(2,5 s)
	2,13-5,30	(10 s)

Til sammen 12,5 sider fra Nestle-Aland *Novum Testamentum Graece*

Organisering og arbeidsmåter:

Studentene tilbys leksjoner/veiledning tilsvarende 50 undervisningstimer. I disse vektlegges innøving av grammatikk og hjelp til tekstarbeidet.

Hovedmålet er å få en innføring i grunnleggende grammatikk – formlære og syntaks. Samtidig trekker man tidlig inn tekster, slik at man kan anvende den innlærte grammatikken tidligst mulig. Det blir forelest over formlære, men det legges vekt på at stoffet skal innøves. Selv om mye av denne innøvelsen vil skje individuelt eller i grupper av studentkollokvier, settes det av tid til spørsmål og samtale.

Det vil også bli avholdt et kurs i bruk av Logos Bible Software (eller lignende programvare).

Vurderingsform

Det er to alternative vurderingsformer i emnet, godkjente studiekraav som vurderingsform eller skoleeksamen.

A. Studiekraav som vurderingsform:

For å få sluttvurdering må studenten få godkjent følgende studiekraav:

- Få godkjent åtte av ti ukeprøver, og to av de beståtte prøvene må være blant de tre siste. Ukeprøvene er knyttet til læringsmålene for den enkelte uke og omfatter både gloser og grammatikk. Det er faglærer som nærmere fastsetter kraav til innhold og tidsfrister for gjennomføring av prøvene.

Sluttvurdering

For å bestå emnet må studenten gjennomføre og få godkjent studiekraavet beskrevet ovenfor. Emnet vurderes til bestått/ ikke bestått.

Studenter som ikke oppfyller studiekraavet, kan etter søknad til studieveileder (senest én uke før den skriftlige skoleeksamenen) gis anledning til å skifte til sekundært vurderingsalternativ, som er skriftlig skoleeksamen (3 timer).

B. Skriftlig skoleeksamen som vurderingsform:

Hvis studenten ikke består en avsluttende godkjenning av studiekraavet, kan han/hun i stedet ta skriftlig skoleeksamen som vurderingsform.

Sluttvurdering

Vurderingsform	Varighet	Varighetstype
Skriftlig skoleeksamen	3	timer

Emnet vurderes til bestått/ ikke bestått.

Pensumlitteratur:

Tekstutgaver:

Nestle-Aland (1993): *Novum Testamentum Graece*. Deutsche Bibelgesellschaft (27. Ausg. eller senere).

Grammatikk:

Leivestad, R. (1996): *Nytestamentlig gresk grammatikk*. (3. utg. ved B. H. Sandvei). Universitetsforlaget.

Sandvei, B. H. (1998). *Øvingshefte for begynnere i koinégresk* (6. utg. eller senere). MFs Litteraturtjeneste.

Logos Bible Software:

Bibel- og språk programmet Logos Bible software – Academic Basic (eller lignende programvare).

Andre hjelpemidler:

Sandvei, B. H. (2004). *Gloseguide til det greske nytestamente* (4. utg.). MFs Litteraturtjeneste.

Sandvei, B. H. (2006). *Greske tekster: hjelpebok til studiet av NT-tekster*. Litteraturtjenesten MF.

GRE1003 Nytestamentlige greske tekster (10 stp./ECTS)

Emnekode:	GRE1003
Emnenavn:	Nytestamentlige greske tekster
Emnenavn nynorsk:	Nytestamentlege greske tekstar
Emnenavn engelsk:	New Testament Greek Texts
Studiepoeng:	10
Undervisningssemester:	Vårsemesteret
Undervisningssted:	Oslo, Aarhus, København
Emneansvarlig:	Førstelektor Knut Kåre Kirkholm
Obligatoriske forkunnskaper:	Bestått GRE1002 eller tilsvarende
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Studiepoengreduksjon:	10 stp. mot GRE151 10 stp. mot GRE200 10 stp. mot TM1001 10 stp. mot TM1003
Hjelpemiddeliste ved eksamen:	Liste E
Gjelder fra:	1. august 2021

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten:

- gjøre rede for alle greske ord som forekommer mer enn 15 ganger i NT
- ha god kjennskap til gresk formlære og syntaks

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- lese og oversette utvalgte nytestamentlige tekster fra grunnspråket og analysere disse syntaktisk
- finne, vurdere og henviser til greske ordbøker, syntaktiske analyser og grammatikker i arbeidet med gresk nytestamentlig tekst, blant annet ved bruk av den digitale ressursen Logos Bible Software (eller lignende programvare)

Emnets innhold:

Innføring i nytestamentlig gresk er et redskapsfag i rammen av et teologisk studium, og målet med å studere greske er at studentene gjennom dette skal settes i stand til selv å lese og forstå Det nye testamentet på grunnspråket. Emnet arbeider videre med nytestamentlig gresk grammatikk og med opparbeidelsen av et sentralt ordforråd.

Dette arbeidet skjer gjennom lesning av tekster fra forskjellige typer nytestamentlige litteraturtyper og med ulik vanskelighetsgrad.

Arbeidet med Logos Bible Software (eller lignende programvare) vil bli videreført og studentene vil øve på å bruke programmet til arbeidet med å analysere tekster syntaktisk.

Siden nytestamentlig gresk er et redskapsfag for det videre arbeidet med Det nye testamente, vil en god del av tekstutvalget være identisk med tekstene som inngår i andre eksegetiske emner.

Tekster:

Mark.	1,1-2,17	(6 s)
	4	(3,5 s)
	5,21-43	(2 s)
	6,30-52	(2,5 s)
	8,27-9,8	(2 s)
	14,12-25	(1 s)
	15,1-16,8	(5 s)
		= 22 sider
Luk	1,1-4	(0,3 s)
	2,1-20	(1,7 s)
	6,12-49	(3,5 s)
		= 5,5 sider
Joh.	10,1-21	(1,5 s)
	13-17	(13 s)
	20,1-21,25	(5,5 s)
		= 20 sider
Rom.	1,1-19	(1,5 s)
	Rom 3:9-9,13	(11,5 s)
	10,1-13	(1,5 s)
	11,25-32	(0,5 s)
	12,1-8	(0,8 s)
	13,1-14	(1,2 s)
	15,1-6	(0,5 s)
		= 17,5 sider
1 Kor	13,1-13	(1 s)
		= 1 side

Til sammen: 66 sider fra Nestle-Aland *Novum Testamentum Graece*.

Organisering og arbeidsmåter:

Studentene tilbys leksjoner/veiledning tilsvarende 48 undervisningstimer. I disse vektlegges undervisning i grammatikk og hjelp til tekstarbeidet. Men det vil også være en jevnlig repetisjon av formlæren.

Vekten ligger på arbeid med tekster fra det greske NT. Et representativt utvalg av tekster fra pensum gjennomgås i forelesningsform, med særlig vekt på analyse og syntaks. Det settes dessuten av tid til spørsmål og samtale omkring andre tekster fra pensum som studentene, enkeltvis eller i grupper av studentkollokvier, gjennomgår. En fortsetter videre arbeidet med å bygge seg opp et godt ordforråd, blant annet gjennom mindre tester.

Vurderingsform:

Sluttvurdering

Vurderingsform	Varighet	Varighetstype
Skriftlig skoleeksamen	4	timer

Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

Tekstutgaver:

Nestle-Aland (1993): *Novum Testamentum Graece*. Deutsche Bibelgesellschaft (27. Ausg. eller senere).

Grammatikk:

Leivestad, R. (1996): *Nytestamentlig gresk grammatikk*. (3. utg. ved B. H. Sandvei). Universitetsforlaget.

Sandvei, B. H. (1998). *Øvingshefte for begynnere i koinégresk* (6. utg. eller senere). MFs Litteraturtjeneste.

Logos Bible Software:

Bibel- og språk programmet Logos Bible Software – Academic Basic (eller eller lignende programvare).

Anbefalte ordbøker:

Danker, F. W. (2000). *Greek-English Lexicon of the New Testament and Other Early Christian Literature* (3rd. Ed.) University of Chicago Press (Kan kjøpes som tillegg til Logos Bible Software).

Liddell, H. G., Scott, R., Jones, H. S., & McKenzie, R. (1996): *A Greek-English Lexicon*. Clarendon Press (Kan kjøpes i Logos Bible Software).

Louw, J P. & Nida E. A. (1988). *Greek-English Lexicon of the New Testament: Based on Semantic Domains*. United Bible Societies (Kan kjøpes i Logos Bible Software).

Andre hjelpemidler:

Sandvei, B. H. (2004). *Gloseguide til det greske nytestamente* (4. utg.). MFs Litteraturtjeneste.

Sandvei, B. H. (2006). *Greske tekster: Hjelpeskilde til studiet av NT-tekster*. Litteraturtjenesten MF.

Zerwick, M. & Grosvenor, M. (1981). *A Grammatical Analysis of the Greek New Testament*. Bible Institute Press.

GRE2501 Fordypning i nytestamentlig gresk (10 stp./ECTS)

Emnekode:	GRE2501
Emnenavn:	Fordypning i nytestamentlig gresk
Emnenavn nynorsk:	Fordjupning i nytestamentleg gresk
Emnenavn engelsk:	Advanced NT Greek
Studiepoeng:	10
Undervisningssemester:	Uregelmessig, spør studieadministrasjonen
Undervisningssted	Aarhus
Emneansvarlig:	Førsteamanuensis Morten H. Jensen
Obligatoriske forkunnskaper:	GRE1002 og GRE1003
Anbefalte forkunnskaper:	BTM2001, BTM2002 og BTM2003.
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Studiepoengreduksjon:	Ingen
Hjelpemiddelste ved eksamen:	Liste F
Gjelder fra:	1. august 2021

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- forstå og oversette nytestamentlige tekster og kunne diskutere relevante morfologiske, syntaktiske og semantiske problemstillinger
- gjenkjenne de viktigste morfologiske bøyningssystemene

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- diskutere de viktigste syntaktiske mulighetene i en gitt tekst
- diskutere oversettelsesmuligheter for bestemte ord i den sammenhengen der de er brukt
- gjøre bruk av avanserte leksika og standardverker til nytestamentlig gresk, inkludert relevant digital programvare
- orientere seg i de ledende hjelpemidlene til arbeidet med nytestamentlig gresk tekst

Emnets innhold:

Emnet består av to deler. For det første gis det gjennom utvalgte kapitler/tema i gresk grammatikk på fordypningsnivå, inkludert oversettelsesøvelser av 5-10 sider gresk.

Videre består arbeidet i å oversette og grammatisk analysere cirka 20-25 sider av et utvalg greske tekster fra de språklige mest krevende skriftene i Det nye testamente.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet består av totalt 40 undervisningstimer og vil i hovedsak bestå av arbeid med oversettelse av den greske teksten og innføring i og diskusjon av aktuelle grammatiske tema.

Det kreves aktiv deltakelse i undervisningen i form av mindre framleggelsler og oversettelse i klassen.

Oppmøte og fravær

For å kunne få sluttvurdering i emnet må studenten ha fullført følgende krav til oppmøte:

1. Delta i den obligatoriske undervisningen. Fraværet skal ikke overstige 30 % (jf. kapittel 5.3). *

Studenter som ikke oppfyller frammøtekravet, må ta emnet på nytt neste gang det tilbys.

* Se «[Fraværsreglement for Fjellhaug Internasjonale Høgskole](#)» i Canvas.

Vurderingsform

Vurderingsform	Varighet	Varighetstype	Kommentar
Muntlig eksamen	25	Minutter	30 minutters forberedelsestid

Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

For studenter i Oslo: Deler av pensum er tilgjengelig i kompendium i Canvas. Det er merket med *.

Tekster:

Nestle-Aland (1993). *Novum Testamentum Graece*, Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft (27. Ausg. eller senere). Det kan velges mellom fire tekstalternativer:

- Lukas 4,1-30; 9,18-10; 19,28-20,47; 24
- Lukas 1-2 og Filipperbrevet
- 1 Petersbrev og Filipperbrevet
- 1 Petersbrev og Hebreerbrevet 7–10
- 1 Petersbrev og 2 Korinterbrev 8–13

Fordypning i gresk grammatikk:

David, A. B. (1998). *It's Still Greek to Me: An Easy-to-Understand Guide to Intermediate Greek*. Baker Academic.

Eller:

Mathewson, D. L. & Ballantine, E. (2016). *Intermediate Greek Grammar: Syntax for Students of New Testament*. Baker Academic.

Basert på hvilke tekster som leses:

Parsons, M. et al (2010). *Luke* (Baylor Handbook on the Greek New Testament). Baylor.

Forbes, G. (2014). *1 Peter* (Exegetical Guide to the Greek New Testament). Broadman and Holman.

Harris, D. M. (2019). *Hebrews* (Exegetical Guide to the Greek New Testament). Broadman and Holman.

Hellerman, J. H. (2014). *Philippians* (Exegetical Guide to the Greek New Testament). Broadman and Holman.

Kruse, C. G. (2020). *2 Corinthians* (Exegetical Guide to the Greek New Testament). Broadman and Holman.

LAT1501 Innføring i latin (10 stp./ECTS)

Emnekode:	LAT1501
Emnenavn:	Innføring i latin
Emnenavn nynorsk:	Innføring i latin
Emnenavn engelsk:	Introduction to Latin
Studiepoeng:	10
Undervisningssemester:	Uregelmessig, spør studieadministrasjonen
Undervisningssted:	Aarhus, København
Emneansvarlig:	Høgskolelektor Louise Høgild Pedersen
Obligatoriske forkunnskaper:	Ingen
Anbefalte forkunnskaper:	Ingen
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Studiepoengreduksjon:	10 stp. mot TM1502
Hjelpemiddeliste ved eksamen:	Ingen hjelpemidler
Gjelder fra:	1. august 2021

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for grunnleggende trekk ved latinsk morfologi og syntaks
- gjengi et utvalg av de mest sentrale glosene

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- lese, forstå og oversette tekster fra begynnerbok, samt et utvalg av tekster fra forskjellige latinske teksttyper med enklere vanskelighetsgrad
- benytte seg av leksika og ordbøker eller lignende

Emnets innhold:

Latin er et redskapsfag i rammen av et teologisk studium, og målet er at studentene gjennom dette skal settes i stand til selv å lese og forstå sentrale teologiske tekster på grunnspråket. Emnet gir derfor studentene en grunnleggende forståelse for det latinske språk og øvelse i analyse og oversettelse. Det undervises både i formlære og grunnleggende forståelse for det latinske språket og øvelse i analyse og oversettelse. Det undervises i syntaks og innøves et grunnleggende ordforråd.

Tekstene er valgt ut fra to hensyn. For det første at de har enklere vanskelighetsgrad og for det andre at et utvalg av tekstene siden inngår som tekstpensum i andre emner.

Det gis også en enkel innføring i bruk av forskjellige leksika og ordbøker.

Organisering og arbeidsmåter:

Studentene tilbys leksjoner/veiledning tilsvarende 50 undervisningstimer. I disse vektlegges innøving av grammatikk og hjelp til tekstarbeidet.

Hovedmålet er å få en innføring i grunnleggende grammatikk – formlære og syntaks. Samtidig begynner en med grunnleggende tekstarbeid slik at man kan anvende den innlærte grammatikken tidligst mulig. Det blir forelest over formlære, men det legges vekt på at stoffet skal innøves. Selv om mye av denne innøvelsen vil skje individuelt eller i grupper av studentkollokvier, settes det av tid til spørsmål og samtale.

Vurderingsform

Det er to alternative vurderingsformer i emnet, godkjente studiekraav som vurderingsform eller skoleeksamen.

A. Studiekraav som vurderingsform:

For å få sluttvurdering må studenten få godkjent følgende studiekraav:

- Få godkjent åtte av ti ukeprøver, og to av de beståtte prøvene må være blant de tre siste. Ukeprøvene er knyttet til læringsmålene for den enkelte uke og omfatter både gloser og grammatikk. Det er faglærer som nærmere fastsetter kraav til innhold og tidsfrister for gjennomføring av prøvene.

Sluttvurdering

For å bestå emnet må studenten gjennomføre og få godkjent studiekraavet beskrevet ovenfor. Emnet vurderes til bestått/ ikke bestått.

Studenter som ikke oppfyller studiekraavet, kan etter søknad til studieveileder (senest én uke før den skriftlige skoleeksamenen) gis anledning til å skifte til sekundært vurderingsalternativ, som er skriftlig skoleeksamen (3 timer).

B. Skriftlig skoleeksamen som vurderingsform:

Sluttvurdering

Vurderingsform	Varighet	Varighetstype
Skriftlig skoleeksamen	3	timer

Emnet vurderes til bestått/ ikke bestått.

Pensumlitteratur:

Tekster:

In angulo cum libello

Apostolicum

Nicænum

Athanasianum

Vulgata (Mark 1-3)

Til sammen cirka 11 sider latinsk tekst.

Tekstutgaver:

(1967). *Die Bekenntnisschriften der evangelisch-lutherischen Kirche*. Vandenhoeck & Ruprecht,

Apostolicum, Nicænum, Athanasianum.

(1977). *Biblia sacra iuxta vulgatam clementiam*. Biblioteca de Autores Cristianos:
Mark 1-3.

Innføringsbok:

Bolt-Jørgensen, H. (2002). *In angulo cum libello (kap. 1-7)*. Mørch & Wagner. [Boken er utsolgt fra forlaget, men finnes i en elektronisk versjon på <http://old.thisted-gymnasium.dk/klassiker/In%20angulo%20cum%20libello.htm>].

Grammatikk:

Hermann, J. (2006). *Latinsk grammatik på dansk* (2. udg.). Akademisk Forlag.

Leksika og tilsvarende:

Schumacher, J. H. (2002). *Kirkehistorisk latinleksikon: Begreper fra middelalderens kirke- og klosterliv*. Spartacus forlag.

Ordbøker:

Lewis, C.T. & Short, C. (1956). *A Latin Dictionary*. Oxford University Press.

Jensen & Goldschmidt (1920 el. sen.). *Latinsk-dansk ordbog*. Gyldendal.

LAT1502 Latinske tekster (10 stp./ECTS)

Emnekode:	LAT1501
Emnenavn:	Latinske tekster
Emnenavn nynorsk:	Latinske tekstar
Emnenavn engelsk:	Latin Readings
Studiepoeng:	10
Undervisningssemester:	Uregelmessig, spør studieadministrasjonen
Undervisningssted:	Aarhus, København
Emneansvarlig:	Høgskolelektor Louise Høgild Pedersen
Obligatoriske forkunnskaper:	Bestått LAT1501 Innføring i latin eller tilsvarende.
Anbefalte forkunnskaper:	Ingen
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Studiepoengreduksjon:	10 stp. mot TM1502
Hjelpemiddeliste ved eksamen:	Liste F
Gjelder fra:	1. august 2021

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- ha god kjennskap til latinsk morfologi og syntaks
- gjøre rede for latinsk som grammatisk system og latinsk stilistikk
- gjengi de mest sentrale glosene

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- lese, forstå og oversette et utvalg av tekster fra forskjellige latinske teksttyper, samt analysere disse syntaktisk
- finne, vurdere og henvise til latinske ordbøker og leksika i arbeidet med latinsk tekst

Emnets innhold:

Latin er et redskapsfag i rammen av et teologisk studium, og målet er at studentene gjennom dette skal settes i stand til selv å lese og forstå sentrale teologiske tekster på grunnspråket. Emnet arbeider videre med latinsk grammatikk og gir studentene utdypet forståelse for det latinske språk og øvelse i analyse og oversettelse. Det arbeides dessuten med å opparbeide et sentralt ordforråd.

Dette arbeidet skjer gjennom lesning, oversettelse og analyse av tekster fra forskjellige latinske teksttyper og med ulik vanskelighetsgrad.

Siden latin er et redskapsfag for det videre arbeidet med latinske tekster, vil en andel av tekstutvalget være identisk med tekstene som inngår i andre emner.

Organisering og arbeidsmåter:

Studentene tilbys leksjoner/veiledning tilsvarende 48 undervisningstimer. I disse vektlegges undervisning i grammatikk og hjelp til tekstarbeidet. Men det vil også være en jevnlig repetisjon av formlæren.

Vekten ligger på arbeid med latinske tekster. Et representativt utvalg av tekster fra pensum gjennomgås i forelesningsform, med særlig vekt på analyse og syntaks. Det settes dessuten av tid til spørsmål og samtale omkring andre tekster fra pensum som studentene, enkeltvis eller i grupper av studentkollokvier, gjennomgår. En fortsetter videre arbeidet med å bygge seg opp et godt ordforråd, blant annet gjennom mindre tester.

Vurderingsform:

Sluttvurdering

Vurderingsform	Varighet	Varighetstype	Kommentar
Muntlig eksamen	30	Minutter (inkl. vurdering)	30 minutters forberedelsestid

Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

Tekster:

Cyprian: De unitate Ecclesiae (utdrag)

Augustin: De Spiritu et Littera (utdrag)

Venantius Fortunatus: Pange lingua gloriosi proelium certaminis

Venantius Fortunatus: Vexilla regis prodeunt

Venantius Fortunatus: Tempora florifero rutilant distincta sereno (utdrag)

Anselm: Cur Deus Homo (utdrag)

Martin Luther: Rationis Latomianae confutatio (utdrag)

Confessio Augustana (utdrag)

Til sammen cirka 42 sider latinsk tekst.

Tekstutgaver:

(1967). *Die Bekenntnisschriften der evangelisch-lutherischen Kirche*. Vandenhoeck & Ruprecht, Augustana.

(1989). *Teologiske tekster. Udvalg af klassiske dogmatiske tekster*.

Aarhus Universitetsforlag: ss. 61-65; 68-81; 108-127; 204-217 (i alt 22 sider latinsk tekst).

Reydellet, M. (1994). *Venance Fortunat – Poèmes* (Tome I, Livres I-IV). Les Belles Lettres; ss. 50-52; 57-58; 99-104 (i alt 7 sider latinsk tekst).

Grammatikk:

Hermann, J. (2006). *Latinsk grammatik på dansk* (2. udg.). Akademisk Forlag.

Leksika og tilsvarende:

Schumacher, J. H. (2002). *Kirkehistorisk latinleksikon: Begreper fra middelalderens kirke- og klosterliv*. Spartacus forlag.

Ordbøger:

Lewis, C.T. & Short, C. (1956). *A Latin Dictionary*. Oxford University Press.

Jensen & Goldschmidt (1920 el. sen.). *Latinsk-dansk ordbog*. Gyldendal.

LAT2501 Fordypning i latin (10 stp./ECTS)

Emnekode:	LAT2501
Emnenavn:	Fordypning i latin
Emnenavn nynorsk:	Fordypning i latin
Emnenavn engelsk:	Advanced Latin
Studiepoeng:	10
Undervisningssemester:	Uregelmessig, spør studieadministrasjonen
Undervisningssted:	Aarhus
Emneansvarlig:	Førsteamanuensis Peter Sjøes
Obligatoriske forkunnskaper:	LAT1501 og LAT1502 eller tilsvarende
Anbefalte forkunnskaper:	Ingen
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Studiepoengreduksjon:	N/A
Hjelpemiddeliste ved eksamen:	Liste F
Gjelder fra:	1.1. 2024

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten

- kunne forklare sentrale elementer i latinsk morfologi og syntaks
- ha et utvidet latinsk vokabular og en solid forståelse av grammatisk terminologi
- kunne reflektere kvalifisert over den latinske tekstens status og betydning i teologisk tradisjon
- kunne reflektere over oversettelsesspørsmål (basert på morfologi og/eller syntaks) samt sammenlignende observasjoner om særegenheter ved henholdsvis det latinske og det norsk/danske språket.

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- selvstendig lese, forstå og oversette et utvalg tekster fra ulike latinske teologiske teksttyper
- analysere disse korrekt, morfologisk og syntaktisk ved hjelp av korrekt fagterminologi
- finne, vurdere og referere til faghjelpemidler, inkludert ordbøker og grammatikk, i arbeidet med latinsk tekst
- demonstrere selvstendighet i anvendelse av fagmetoder

Emnets innhold:

Latin er et redskapsfag i rammen av et teologisk studium, og målet er at studentene gjennom dette skal settes i stand til selv å lese og forstå sentrale teologiske tekster på grunnspråket. Emnet arbeider videre med latinsk grammatikk og gir studentene utdypet forståelse for det latinske språk og øvelse i analyse og oversettelse av språklig mer krevende tekster fra både tidlig oldkirkelig tid,

reformasjonstid og moderne tid. Det arbeides dessuten med å opparbeide et utvidet ordforråd. Dette arbeidet skjer gjennom lesning, oversettelse og analyse av tekster fra forskjellige latinske teksttyper, som generelt er vanskeligere enn tekstutvalget i LAT1502. Siden latin er et redskapsfag for det videre arbeidet med latinske tekster, vil ... tekstutvalget være identisk med tekstene som inngår i andre emner.

Organisering og arbeidsmåter:

Studentene tilbys leksjoner/veiledning tilsvarende 40 undervisningstimer. I disse vektlegges undervisning i grammatikk og hjelp til tekstarbeidet. Men det vil også være en jevnlig repetisjon av formlæren. Vekten ligger på arbeid med latinske tekster. Et representativt utvalg av tekster fra pensum gjennomgås i forelesningsform, med særlig vekt på analyse og syntaks. Det settes dessuten av tid til spørsmål og samtale omkring andre tekster fra pensum som studentene, enkeltvis eller i grupper av studentkollokvier, gjennomgår. En fortsetter videre arbeidet med å bygge seg opp et godt ordforråd.

Vurderingsform:

Det er to alternative vurderingsformer i emnet, godkjente studiekraav som vurderingsform eller skoleeksamen.

A. Studiekraav som vurderingsform:

For å få sluttvurdering må studenten få godkjent følgende studiekraav:

- 1) Delta på den obligatoriske undervisningen. Fraværet skal ikke overstige 30 %.
- 2) Få godkjent tre kunnskapstester, som organiseres av underviseren i løpet av semesteret. Dersom en kunnskapstest ikke blir godkjent, får studenten ett (1) nytt forsøk per kunnskapstest.
- 3) Få godkjent en avsluttende skriftlig hjemmeoppgave på 2000 ord.

Sluttvurdering

For å bestå emnet må studenten gjennomføre og få godkjent studiekraavet beskrevet ovenfor. Emnet vurderes til bestått/ ikke bestått.

Studenter som ikke oppfyller studiekraavene, gis anledning til å ta en skriftlig skoleeksamen (3 timer).

B. Skoleeksamen som vurderingsform:

(Hvis studenten ikke består en avsluttende godkjenning av studiekraavet, kan han/hun i stedet ta skoleeksamen som vurderingsform.)

Sluttvurdering

Vurderingsform	Varighe t	Varighetstyp e
Skoleeksamen	3	timer

Emnet vurderes til bestått/ ikke bestått.

Pensumlitteratur:

Tekster:

Tertullian: Adversus Marcionem II,4-8 (8 sider latinsk tekst)

Konkordieformlen (utdrag, 6 sider latinsk tekst)

Tridentinum VI (utdrag, 6 sider latinsk tekst)

Vaticanum II: Lumen gentium (utdrag, 10 sider latinsk tekst)

Til sammen cirka 30 sider latinsk tekst.

Tekstutgaver:

Tertullian (1972). *Adversus Marcionem* (utdrag): E. Evans (Ed.), *Adversus Marcionem* (Oxford Early Christian Texts). Clarendon Press. (s. 92-110)

Konkordieformlen (utdrag): Deutsche Evangelische Kirchengemeinschaft (1967). Sol Dec. VII: Vom Heiligen Abendmahl / De Coena Domini. I *Die Bekenntnisschriften der evangelisch-lutherischen Kirche* Vandenhoeck & Ruprecht. (s. 970-976).

Tridentinum (utdrag): Denzinger, H. (utg) (2001). *Kompendium der Glaubensbekenntnisse und kirchlichen Lehrentscheidungen, Lateinisch-Deutsch*, 39. Auflage, Herder (s. 502-507)

Lumen Gentium (utdrag): Aarhus Universitet. Institut for Dogmatik (1994). *Teologiske tekster. Udvalg af klassiske dogmatiske tekster*. 2nd ed. Århus: Aarhus Universitetsforlag (s. 412-440).

Grammatikk:

Hermann, J. (2006). *Latinsk grammatik på dansk* (2. udg.). Akademisk Forlag.

Leksika og tilsvarende:

Schumacher, J. H. (2002). *Kirkehistorisk latinleksikon: Begreper fra middelalderens kirke- og klosterliv*. Spartacus forlag.

Ordbøger:

Lewis, C.T. & Short, C. (1956). *A Latin Dictionary*. Oxford University Press.

Jensen & Goldschmidt (1920 el. sen.). *Latinsk-dansk ordbog*. Gyldendal.

HEB1501 Gammeltestamentlig hebraisk (20 stp./ECTS)

Emnekode:	HEB1501
Emnenavn:	Gammeltestamentlig hebraisk
Emnenavn nynorsk:	Gammeltestamentleg hebraisk
Emnenavn engelsk:	Biblical Hebrew
Studiepoeng:	20
Undervisningssemester:	Vårsemesteret
Undervisningssted:	Oslo
Emneansvarlig:	Førstelektor Knut Kåre Kirkholm
Obligatoriske forkunnskaper:	Ingen
Anbefalte forkunnskaper:	Ingen
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Studiepoengreduksjon:	20 stp mot HEB151 20 stp mot HEB200 20 stp. mot HEB1501N 15 stp. mot HEB1502N 20 stp. mot HEB1503N 20 stp. mot TM1501 10 stp. mot HEB1502 10 stp. mot HEB1503 5 stp. mot HEB1504
Hjelpemiddelliste ved eksamen:	Liste E
Gjelder fra:	1. august 2021

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for hebraisk morfologi og syntaks
- demonstrere innsikt i det bibelhebraiske ordforråd

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- lese og forstå et utvalg av tekster fra forskjellige hebraiske teksttyper
- oversette et utvalg av tekster fra forskjellige hebraiske teksttyper
- benytte seg av leksika og læringsteknologi (dvs. digital programvare som Logos Bible Software eller lignende)

Emnets innhold:

Emnet skal gi studentene forståelse for Det gamle testamentets hebraiske språk og øvelse i analyse og oversettelse. Bibelhebraisk er et redskapsfag i rammen av et teologisk studium, og målet er at studentene gjennom dette skal settes i stand til selv å lese og forstå GT på grunnspråket, og siden kunne bruke dette i sitt eksegetiske arbeid. Studentene leser cirka 31 sider i *Biblia Hebraica* og øver seg i å lese ulike teksttyper, både poesi og prosa. For å oppnå dette undervises det både i formlære

og syntaks. Studentene vil også få en innføring i bruken av digitale ressurser til språkarbeidet som Logos Bible Software (eller lignende programvare).

Organisering og arbeidsmåter:

Studentene tilbys leksjoner/veiledning tilsvarende 80 undervisningstimer. I disse vektlegges innøving av grammatikk og hjelp til tekstarbeidet.

Vurderingsform:

I tillegg til sluttvurdering er det ett (1) arbeidskrav i emnet. Dette må være godkjent for at det skal gis sluttvurdering i emnet. Det er faglærer som bestemmer innhold og tidsfrister for gjennomføring av arbeidskrav.

Arbeidskrav:

- 1) Bestå en test som utarbeides av faglærer etter første halvdel av undervisningen.

Ved «ikke godkjent», se dokumentet «Retningslinjer for behandling av arbeidskrav».

Sluttvurdering

Vurderingsform	Varighet	Varighetstype
Skriftlig skoleeksamen	4	timer

Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

Tekster:

Genesis	1-3	(5 sider)
	11:1-9	(0,5 sider)
	12	(1 sider)
	22:1-19	(1,1 sider)
Exodus	3-4	(3,5 sider)
	6:2-12	(0,6 sider)
	6:27-8:11	(3,4 sider)
Deuteronomium	5-6	(3,6 sider)
	11:13-21	(0,5 sider)
Jesaja	2:1-5	(0,4 sider)
	40:1-11	(0,8 sider)
Jona	1	(1 sider)
	3-4	(1,2 sider)
Salme	2	(0,7 sider)
	6	(0,5 sider)
	8	(0,4 sider)
	13	(0,3 sider)
	25	(1 sider)
	98	(0,5 sider)
	121	(0,4 sider)
136	(1 sider)	

Job	1-2	(2,5 sider)
	42:1-6	(0,2 sider)

Til sammen cirka 31 sider fra *Biblia Hebraica*.

Tekstutgave:

Elliger, K. & Rudolph, W. (Red.) (1995 eller senere). *Biblia Hebraica Stuttgartensia* (5. Ausg.). Deutsche Bibelgesellschaft.

Grammatikk:

Van Pelt, M. (2007). *Biblical Hebrew: A Compact Guide* (2nd Ed.). Zondervan.

Wergeland, A. (2016). *Bibelhebraisk grammatikk*. Universitetsforlaget.

Ordbøker:

Brown, F., Driver, S. & Briggs, C. (2000 eller senere). *The Brown – Driver – Briggs Hebrew and English Lexicon*. Hendrickson Publishers.

eller:

Holladay, W. L., Köhler, L. & Baumgartner, W. (1991 eller senere). *A Concise Hebrew and Aramaic Lexicon of the Old Testament*. Brill.

Andre nyttige hjelpemidler

Mitchel, L. A. (1984). *A Student's Vocabulary for Biblical Hebrew and Aramaic*. Zondervan.

(Logos Bible SoftWare inkluderer gode hjelpemidler til både vokabular, formlære og syntaks).

HEB1502 Innføring i gammeltestamentlig hebraisk (10 stp./ECTS)

Emnekode:	HEB1502
Emnenavn:	Innføring i gammeltestamentlig hebraisk
Emnenavn nynorsk:	Innføring i gammeltestamentleg hebraisk
Emnenavn engelsk:	Introduction to Biblical Hebrew
Studiepoeng:	10
Undervisningssemester:	Høstsemesteret
Undervisningssted:	Aarhus, København
Emneansvarlig:	Førstelektor Knut Kåre Kirkholm
Obligatoriske forkunnskaper:	Ingen
Anbefalte forkunnskaper:	Ingen
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Studiepoengreduksjon:	10 stp mot HEB151 10 stp mot HEB200 10 stp. mot TM1501 10 stp. mot HEB1501N 10 stp. mot HEB1502N 10 stp. mot HEB1503N 10 stp. mot HEB1501
Hjelpemiddeliste ved eksamen:	Ingen hjelpemidler
Gjelder fra:	1. august 2021

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for grunnleggende trekk ved hebraisk morfologi og syntaks
- gjengi et utvalg av de mest sentrale glosene i *Biblia Hebraica*

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- lese og forstå et utvalg av enkle prosatekster
- oversette en lettere bibel-hebraisk prosatekst
- benytte seg av læringsteknologi

Emnets innhold:

Bibelhebraisk er et redskapsfag i rammen av et teologisk studium, og målet er at studentene gjennom dette skal settes i stand til selv å lese og forstå GT på grunnspråket, og siden kunne bruke dette i sitt eksegetiske arbeid. Emnet gir derfor studentene en innføring i de grunnleggende elementene i bibelhebraisk grammatikk og et første møte med bibelhebraisk prosatekst. Studentene leser cirka 8,5 sider i *Biblia Hebraica*. For å oppnå dette undervises det både i formlære og syntaks.

Organisering og arbeidsmåter:

Studentene tilbys leksjoner/veiledning tilsvarende 40 undervisningstimer.

Gjennom forelesninger, øvelser og selvstudium skal studenten lære de basale sidene om morfologi og syntaks i bibelhebraisk, samt lære et grunnleggende ordforråd.

Vurderingsform:

NB! Emnet har ulik eksamensform i København og Aarhus.

København

A. Oppnåelse av studiekraav som vurderingsform:

Studiekraav

For å få sluttvurdering må studenten gjennom semesteret bestå 5 av 6 ukeprøver. Ukeprøvene er knyttet til læringsmålene for den enkelte periode og omfatter både gloser og grammatikk. De vurderes med godkjent/ikke godkjent. Det er faglærer som nærmere fastsetter krav til innhold og tidsfrister for gjennomføring av prøvene.

For å bestå emnet, må studenten gjennomføre og få godkjent studiekraavet beskrevet over. Emnet vurderes til bestått/ ikke bestått.

B. Skriftlig skoleeksamen som vurderingsform:

(Hvis studenten ikke består en avsluttende godkjenning av studiekraavet, kan han/hun i stedet ta skriftlig skoleeksamen som vurderingsform).

Vurderingsform	Varighet	Varighetstype
Skriftlig skoleeksamen	3	timer

Emnet vurderes til bestått/ ikke bestått.

Aarhus

Skriftlig skoleeksamen som vurderingsform:

Vurderingsform	Varighet	Varighetstype
Skriftlig skoleeksamen	3	timer

Emnet vurderes til bestått/ ikke bestått.

Pensumlitteratur:

Tekster:

Genesis 1-3 (5 sider)
Exodus 3-4 (3,5 sider)

Til sammen cirka 8,5 sider fra *Biblia Hebraica*.

Tekstutgave:

Elliger, K. & Rudolph, W. (Red.) (1995 eller senere). *Biblia Hebraica Stuttgartensia* (5. Ausg.).

Deutsche Bibelgesellschaft.

Grammatikk:

Enten:

Halebé, R. (2017). *HINNEH: Biblical Hebrew the Practical Way. Tool Box* (2nd Ed.). Magnes Press.

Van der Merwe, C. H. J., Naudé, J. A., & Kroeze, J. H. (2017). *Biblical Hebrew Reference Grammar* (2nd. Ed.). Bloomsbury T & T Clark.

Eller:

Van Pelt, M. V. (2007). *Biblical Hebrew: A Compact Guide* (2nd Ed.). Zondervan.

Waltke, B. & O'Connor, M. (1990). *An Introduction to Biblical Hebrew Syntax*. Eisenbrauns.

Ordbøker:

Enten:

Brown, F., Driver, S. & Briggs, C. (2000 eller senere). *The Brown – Driver – Briggs Hebrew and English Lexicon*. Hendrickson Publishers.

eller:

Holladay, W. L., Köhler, L. & Baumgartner, W. (1991 eller senere). *A Concise Hebrew and Aramaic Lexicon of the Old Testament*. Brill.

Andre nyttige hjelpemidler

Mitchel, L. A. (1984). *A Student's Vocabulary for Biblical Hebrew and Aramaic*. Zondervan.

Sørensen, D. E. (2003): *Bibelsk-hebraisk grammatik*. Hovedland.

(Logos Bible SoftWare inkluderer gode hjelpemidler til både vokabular, formlære og syntaks).

HEB1503 Bibelhebraiske tekster (10 stp./ECTS)

Emnekode:	HEB1503
Emnenavn:	Bibelhebraiske tekster
Emnenavn nynorsk:	Bibelhebraiske tekstar
Emnenavn engelsk:	Readings in Biblical Hebrew
Studiepoeng:	10
Undervisningssemester:	Vårsemesteret
Undervisningssted:	København
Emneansvarlig:	Førstelektor Knut Kåre Kirkholm
Obligatoriske forkunnskaper:	BTM1502 eller tilsvarende.
Anbefalte forkunnskaper:	Ingen
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Studiepoengreduksjon:	10 stp mot HEB151 10 stp mot HEB200 10 stp. mot TM1501 10 stp. mot HEB1501N 5 stp. mot HEB1502N 10 stp. mot HEB1503N 10 stp. mot HEB1501 5 stp. mot HEB1504
Hjelpemiddeliste ved eksamen:	Liste E
Gjelder fra:	1. august 2021

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for hebraisk morfologi og syntaks
- gjøre rede for de mest sentrale glosene i *Biblia Hebraica*

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- lese og forstå et utvalg av tekster fra forskjellige hebraiske teksttyper
- oversette et utvalg av tekster fra forskjellige hebraiske teksttyper
- benytte seg av leksika og læringsteknologi (f.eks. Bible Online Learner og Logos Bible Software eller lignende)

Emnets innhold:

Emnet skal gi studentene forståelse for Det gamle testamentets hebraiske språk og øvelse i analyse og oversettelse. Bibelhebraisk er et redskapsfag i rammen av et teologisk studium, og målet er at studentene gjennom dette skal settes i stand til selv å lese og forstå GT på grunnspråket, og siden kunne bruke dette i sitt eksegetiske arbeid. Studentene leser cirka 23 sider i *Biblia Hebraica* og øver seg i å lese ulike teksttyper, både poesi og prosa. For å oppnå dette undervises det både i formlære

og syntaks. Studentene vil også få en innføring i bruken av digitale ressurser til språkarbeidet som Logos Bible Software (eller lignende programvare) og dataprogrammet Bible Online Learner.

Organisering og arbeidsmåter:

Studentene tilbys leksjoner/veiledning tilsvarende 40 undervisningstimer. I disse vektlegges arbeid med morfologi og syntaks i bibelhebraisk og hjelp til tekstarbeidet. Mye av arbeidet i timene vil brukes til arbeid med Bible Online Learner, hvor studentene får hjelp til å oppøve ferdighetene i gloser, morfologi og syntaks gjennom tekstbaserte øvingsoppgaver.

Vurderingsform

Sluttvurdering

Eksamen er todelt, men det gis én samlet karakter.

Første del består ved at studenten tar to eksamensprøver, én i hver tekstgruppe.

Når disse prøvene er bestått, kan studenten framstille seg til en 30 minutters muntlig eksamen uten forberedelse. Der skal studenten kunne lese og oversette en bibeltekst fra tekstpensum, og ut fra teksten besvare spørsmål i grammatikk.

Vurderingsform	Varighet	Andel	Kommentar
To eksamensprøver	N/A	60 %	Gjennomføres i Bible Online Learner.
Muntlig eksamen	30 min	40 %	Studenten har ingen forberedelsestid.

For endelig vurdering i emnet teller eksamensprøvene samlet 60 % og den muntlige eksamen teller 40 %. Både de to eksamensprøvene og den muntlige eksamen må bestås.

Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, hvor E er laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

Tekster:

Genesis	11:1-9	(0,5 sider)
	12	(1 sider)
	22:1-19	(1,1 sider)
Eksodus	6:2-12	(0,6 sider)
	6:27-8:11	(3,4 sider)
Deuteronomium	5-6	(3,6 sider)
	11:13-21	(0,5 sider)
Jesaja	2:1-5	(0,4 sider)
	40:1-11	(0,8 sider)
Jona	1	(1 sider)
	3-4	(1,2 sider)
Salme	2	(0,7 sider)
	6	(0,5 sider)
	8	(0,4 sider)
	13	(0,3 sider)

	25	(1 sider)
	98	(0,5 sider)
	121	(0,4 sider)
	136	(1 sider)
Job	1-2	(2,5 sider)
	42:1-6	(0,2 sider)

Til sammen cirka 23 sider fra *Biblia Hebraica*.

Tekstutgave:

Elliger, K. & Rudolph, W. (Red.) (1995 eller senere). *Biblia Hebraica Stuttgartensia* (5. Ausg.). Deutsche Bibelgesellschaft.

Grammatikk:

Halebé, R. (2017). *HINNEH: Biblical Hebrew the Practical Way. Tool Box* (2nd Ed.). Magnes Press.

Van der Merwe, C. H. J., Naudé, J. A., & Kroeze, J. H. (2017). *Biblical Hebrew Reference Grammar* (2nd Ed.). Bloomsbury T & T Clark (kan kjøpes i Logos Bible Software).

Ordbøker:

Brown, F., Driver, S. & Briggs, C. (2000 eller senere). *The Brown – Driver – Briggs Hebrew and English Lexicon*. Hendrickson Publishers.

eller:

Holladay, W. L., Köhler, L. & Baumgartner, W. (1991 eller senere). *A Concise Hebrew and Aramaic Lexicon of the Old Testament*. Brill.

Andre nyttige hjelpemidler

Bergman, N. (2005). *The Cambridge Biblical Hebrew Workbook*. Cambridge University Press.

Nielsen, F. A. J. (2008). *Bibelsk hebraisk grammatik: En indføring*. Anis.

Van Pelt, M. V. (2012). *Biblical Hebrew: A Compact Guide* (2nd Ed.). Zondervan (kan kjøpes i Logos Bible Software).

HEB1504 Gammeltestamentlig hebraisk og Genesis (10 stp./ECTS)

Emnekode:	HEB1504
Emnenavn:	Gammeltestamentlig hebraisk og Genesis
Emnenavn nynorsk:	Gammeltestamentleg hebraisk og Genesis
Emnenavn engelsk:	Biblical Hebrew and Genesis
Studiepoeng:	10
Undervisningssemester:	Vårsemesteret
Undervisningssted:	Aarhus
Emneansvarlig:	Førsteamanuensis Carsten Vang
Obligatoriske forkunnskaper:	HEB1502 eller tilsvarende
Anbefalte forkunnskaper:	Ingen
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Studiepoengreduksjon:	5 stp mot HEB151 5 stp mot HEB200 5 stp. mot TM1501 5 stp. mot HEB1501N 5 stp. mot HEB1502N 5 stp. mot HEB1503N 5 stp. mot HEB1501 5 stp. mot HEB1503
Hjelpemiddeliste ved eksamen:	Liste C (skoleeksamen i Genesis) Liste E (muntlig eksamen i hebraisk)
Gjelder fra:	1. august 2021

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for hebraisk morfologi og syntaks
- demonstrere innsikt i det bibelhebraiske ordforråd
- gjøre rede for eksegetiske metoder som er relevante for en kritisk beskrivelse av tekstens form og innhold
- gjøre rede for tekstens litterære særpreg og historiske bakgrunn
- gjøre rede for den vitenskapelige debatten omkring tekstenes historiske forankring
- demonstrere god innsikt i betydningen den moderne forskningen har tillagt Genesis
- gjøre rede for sentrale momenter i tekstenes virkningshistorie innenfor jødisk og kristen tradisjon

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- oversette og eksegere et utvalg tekster og sjangre fra *Biblia Hebraica*
- identifisere og vurdere de tekstkritiske kommentarer i *Biblia Hebraica* som har betydning for forståelsen av den hebraiske teksten

- finne og bruke leksikalske og grammatiske hjelpemidler som hjelp til å forholde seg kritisk til oversettelse og eksegesis av teksten
- finne og anvende relevante litterære og eksegetiske metoder til å fortolke teksten, beskrive dens litterære og historiske bakgrunn og bestemme dens teologiske hovedpunkter
- demonstrere god forståelse for den historiske og litterære bakgrunn for tekster i Genesis
- relatere fortolkningen av tekstene til moderne problemstillinger og aktuell samfunnsdebatt

Emnets innhold:

Emnet er todelt og skal både gi studentene forståelse for Det gamle testamentets hebraiske språk og øvelse i analyse og oversettelse, og gi dem en innføring i gammeltestamentlig eksegesis.

I emnets første del, bibelhebraisk, er formålet at studentene skal bli dyktiggjort til å benytte bibelhebraisk i sitt eksegetiske arbeid og kunne arbeide både med poesi og prosa.

Emnets andre del, Genesis, sikter på å gi en innføring i sentrale tekster og teologiske hovedpunkter i Genesis. De angitte pensumtekstene vil bli gjenstand for et detaljeksgetisk studium med vekt på deres historiske, litterære og tematiske/teologiske sider. Detaljeksgetisen vil basere seg på den hebraiske grunnteksten. Det vil også bli brukt tid på innlednings spørsmål, tekstenes virknings- og forskningshistorie, og på hermeneutiske refleksjoner knyttet til arbeidet med å relatere tekstene i Genesis til moderne problemstillinger og aktuell samfunnsdebatt.

Organisering og arbeidsmåter:

Studentene tilbys leksjoner/veiledning tilsvarende 40 undervisningstimer og vil hovedsakelig bestå av forelesninger, øvelser i syntaks og morfologi og arbeid med oversettelse og analyse av bibeltekster.

Vurderingsform

Sluttvurdering

Vurderingsform	Varighet	Varighetstype	Kommentar
Skriftlig skoleeksamen	4	timer	Oppgave knyttet til Genesis
Muntlig eksamen	25	minutter	Prøving i bibelhebraisk. Studenten har 25 minutters forberedelsestid.

Det gis én samlet karakter i emnet og de to eksamenene teller likt i utregningen. Begge eksamener må være bestått. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

Tekster:

Genesis	1-4	(6,4 sider)
	12-13	(2 sider)
	17-18	(3,4 sider)
	22	(1,3 sider)
	28	(1,1 sider)

	32-33	(2,8 sider)
Deuteronomium	5-6	(3,6 sider)
	11:13-21	(0,5 sider)
Jesaja	2:1-5	(0,4 sider)
	40:1-11	(0,8 sider)
Jona	1	(1 sider)
	3-4	(1,2 sider)
Salme	2	(0,7 sider)
	6	(0,5 sider)
	8	(0,4 sider)
	13	(0,3 sider)
	25	(1 sider)
	98	(0,5 sider)
	121	(0,4 sider)
	136	(1 sider)

Til sammen cirka 28 sider fra *Biblia Hebraica*.

Tekstutgave:

Elliger, K. & Rudolph, W. (Red.) (1995 eller senere). *Biblia Hebraica Stuttgartensia* (5. Ausg.). Deutsche Bibelgesellschaft.

Eller til Genesis:

Tal, A. (2015). *בראשית Genesis*. (Biblia Hebraica Quinta 1). Deutsche Bibelgesellschaft.

Grammatikk:

Van Pelt, M. (2007). *Biblical Hebrew: A Compact Guide* (2nd Ed.). Zondervan.

Wergeland, A. (2016). *Bibelhebraisk grammatikk*. Universitetsforlaget.

Ordbøker:

Brown, F., Driver, S. & Briggs, C. (2000 eller senere). *The Brown – Driver – Briggs Hebrew and English Lexicon*. Hendrickson Publishers.

eller:

Holladay, W. L., Köhler, L. & Baumgartner, W. (1991 eller senere). *A Concise Hebrew and Aramaic Lexicon of the Old Testament*. Brill.

Til eksegese

Wenham, G. J. (1987). *Genesis 1-15* (Word Biblical Commentary 1). Word Books; ss. xxi-liii; 1-118.

Wenham, G. J. (1994). *Genesis 16-50* (Word Biblical Commentary 2). Word Books; ss. xx-xxv; xxx-xxxviii; 13-53; 96-118; 213-26; 283-304.

Supplerende litteratur:

Averbeck, R. E. (2003). Factors in Reading the Patriarchal Narratives: Literary, Historical, and Theological Dimensions. I D. M. Howard Jr. & M. A. Grisanti (Eds.), *Giving the Sense: Understanding and Using Old Testament Historical Texts* (s. 115-137). Eerdmans.

Arnold, B. T. (2008). *Genesis* (New Cambridge Bible Commentary). Cambridge University Press.

Westermann, C. (1976/1981). *Genesis 1-11*. (Biblischer Kommentar zum Alten Testament I/1).
Neukirchener Verlag (eller oversettelsen av Westermann i Continental Commentary serien).

Westermann, C. (1981). *Genesis 12-36*. (Biblischer Kommentar zum Alten Testament I/2).
Neukirchener Verlag (eller oversettelsen av Westermann i Continental Commentary serien).

Westermann, C. (1988). *Genesis*. T&T Clark International.

Appendiks A - Overgangsordninger

1. Generelle bestemmelser

Studenter som har begynt studier etter gammel plan, fullfører etter den planen, med enkelte tilpasninger.

Studenter som har begynt studier etter gammel plan, men ikke fullfører på normert tid, får to år på seg til å fullføre. Det betyr at obligatoriske emner i studier påbegynt høsten 2020 må være fullført i løpet av våren 2024. I mange emner innpasses overlappende eller motsvarende emner i ny plan.

Dersom du ser at det ikke blir mulig for deg å fullføre innenfor disse rammene må du kontakte studieveileder så snart som mulig for å legge en individuell plan.

2. Studenter som begynte før 2020

Studenter i Oslo

Studenter som begynte studiene før 2020 fullfører etter gammel plan. Det kan være at enkelte emner tilbys med ny emnekode, men innholdet vil være det samme som i tilsvarende emne med gammel kode. De må være ferdige med emner som ikke lenger tilbys i ny studieplan innen våren 2023.

Studenter i København

Studenter som begynte før 2020 fullfører etter gammel ordning. De må være ferdige med emner som ikke lenger tilbys i ny studieplan innen utgangen av våren 2023.

Studenter i Aarhus

Studenter som begynte før 2020 fullfører etter gammel ordning. De må være ferdige med emner som ikke lenger tilbys i ny studieplan innen utgangen av våren 2023.

3. Studenter som har begynt på Bachelor i teologi, formidling og ledelse

Studenter som ønsker overgang fra BTFL bes kontakte studieveileder for hjelp til å sette opp en plan for overgang.